

13. MUUSIKA

➤ põhitegevusala

- autorid ja esitajad
- tootmine (kirjastamine, fonogrammitootmine, stuudiod)
- elav esitus (kontserdikorraldamine, agentuurid, festivalid)

➤ sidustegevusala

- erakoolid
- muusikariistade valmistajad
- muusikariistade ja helitehnika jae- ja hulgimüüjad
- salvestiste paljundajad
- salvestiste hulgi- ja jaemüüjad
- kontserdipaigad ja käitlus
- muud abitegevused
- muud valdkonda toetavad ühingud ja organisatsioonid

	2019. a	sh tuumiktegevusala	sh sidustegevusala
Ettevõtete/asutuste arv:	1 921	1 489	432
Töötajate arv:	3 051	2 222	829
Tulu (mln eurot):	184,8	108,0	76,8

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
LÜHIKOKKUVÕTE	4
13.1. PAKKUMINE EHK MAJANDUSNÄITAJAD	6
13.1.1. ETTEVÕTETE JA ÜHINGUTE NING TÖÖTAJATE ARV	6
13.1.2. MUUSIKA VALDKONNA TOIMIMISE SKEEM JA TULUD.....	8
13.1.3. VALDKONNA ALAGRUPPIDE ISELOOMUSTUS	14
13.1.3.1. Autorid ja autoritasud.....	14
13.1.3.2. Tuumiktegevusalad.....	16
13.1.3.3. Sidusalad	30
13.1.4. EESTI MUUSIKA EKSPORT	38
13.2. NÕUDLUS	42
13.2.1. SISETURU TARBIMISMAHT.....	42
13.2.2. AVALIKU SEKTORI HUVID	49
13.3. ORGANISATSIOON JA POLIITIKA	52
13.3.1. FINANTSEERIMINE	52
13.3.2. ORGANISEERITUS	59
13.3.3. SEOSSED TEISTE MAJANDUSHARUDEGA	61
13.3.4. SEOSSED TEISTE LOOMEMAJANDUSE VALDKONDADEGA	63
13.4. HARIDUS JA KOOLIDE LÕPETANUTE ARV	66
13.5. TUGEVUSED, NÕRKUSED, ARENGUVÕIMALUSED JA TAKISTUSED	72
13.6. ARENGUPROGNOOS 3–5 AASTAKS	75
13.7. EKSPERDID	81
Lisa 13.1. Muusika tuumik valdkonna ja seotud tegevusalade koodid Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi (väljavõtt koodide alla registreeritud ettevõtetest, asutustest, ühingutest):	82
Lisa 13.2. Kultuuriministeeriumi eraldised ja toetused muusika valdkonnale 2019 (eurodes)	84
Lisa 13.3. Valdkonna arendusorganisatsioon Music Estonia EAS-i teenustest ja vajadustest seoses loomemajandusega ning suuremate muusikaettevõtete hinnangud probleemidele ja tulevikunägemus (vastused küsitlusele)	85

SISSEJUHATUS

Loomemajandus muusika valdkonnas haarab endasse professionaalsete oskuste ja talendi rakendamist muusikateoste loomise, esitamise, kirjastamise, salvestamise, vahendamise ja muusikasündmuste korraldamise jms näol, mille eest saadakse tulu. Muusikaettevõtlust on seega määratletud majandusharuna, mille keskseks väärtuseks ning tuluallikaks on muusikaline looming selle kõigis väljendusvormides – kontsertesitusena, salvestatud muusikana ja heliteosena (intellektuaalne omand), millele lisandub tänapäeval artisti brändiväärtus¹. Alates 2000. aasta esimesest kümnendist on muusikaturg oluliselt muutunud seoses muusika laialdase levitamise, tarbimise ja müügiga digikanalites ning voogedastusplatvormide tegevuse kaudu (Spotify, Apple Music, Amazon Music, YouTube jt). Salvestatud muusika tootmine ja tarbimine on alates 2015. aastast olnud maailmas tõususuunaline². 2019. aastal hindas IFPI salvestatud muusika turu suuruseks 20,2 miljardit USD, millest voogedastus moodustas 62,1%³. Eesti muusikaettevõtluse kohta pole võrreldavaid andmeid ja neid veel ei koguta.

Käesolevas töös antakse valdkonna mahust majandusstatistiline ülevaade Äriregistri 2019. aasta andmete põhjal, kus majanduslike indikaatoritena tuuakse välja töötajate arv; äriühingute, asutuste, ühingute ja füüsilisest isikust ettevõtjate arv; müügitulu (raamatupidamisliku tulu mõistes), kasum, tööjõukulud ja ekspordi müügitulu. SWOT-analüüsi ja arenguprognoside koostamisel tugineti valdkonna suurimate ettevõtete/asutuste/ühingute küsitluse vastustele (71-st vastas 17) ja valdkonna arendusorganisatsiooni Music Estonia MTÜ vastustele. 2019. aasta oli nõ tavapärane aasta enne ülemaailmset Covid-19 pandeemiat, seega ei kajastu andmetes veel piirangute mõjud. Muusika valdkond ja muusika väärtusahel ei ole tänini kaardistatav kindlate EMTAK-koodidega ja lisakoodi või lisameetodeid, mis võimaldaks valdkonnaga seotud ettevõtteid kergemini tuvastada, ei ole veel Eestis sisse viidud. Puudub kogu valdkonda hõlmav statistika. Pandeemia olukorras on aga muusika valdkond hakanud koonduma ja enam koostööd tegema ning on alustatud ettevalmistusi statistika kogumiseks (Music Estonia). Muusikaettevõtluses osalejate leidmisel tugineti varasematele kaardistustele, EMTAK koodidele ja otsiti internetis leiduva informatsiooni alusel ettevõtteid välja ükshaaval (ca 15 000 kirje hulgast). Valdkonna tuumik-tegevusalasid vaadeldi taas kolmes rühmas: elav esitus ehk loomine – autorite, esitajate, muusikakollektiivide, orkestrite, kontserdikorraldajate, agentuuride tegevus; kirjastamine ja tootmine ning autoriõiguste teostamine. Seotud tegevusaladest on töös kajastatud salvestiste paljundamist, muusikariistade valmistamist ja restaureerimist, erakoolide tegevust, salvestiste ja muusikariistade jae- ja hulgimüüki, kontserdipaikade käitlust ning muid sidustegevusi. Valdkonna ettevõtted/asutused võivad olla tegevad nii tuumik- kui sidusaladel või tegeleda ka muu loometegevusega ning majandustegevusega.

Muusika loomine, esitamine ja tootmine saavad väärtustatud tänu kuulajaskonnale või muudele kultuuri- ja majandusharudele, millest tulenevalt kajastatakse töös elanikkonna huvi ja osalust muusikaelus. Elanikkonna nõudluse ehk muusikahuvi selgitamisel tugineti Statistikaameti elanike uuringutele. Lisaks majanduslikule kaardistamisele antakse töös ülevaade valdkonna organiseeritusest ja rahastamisest, seostest teiste kultuuri- ja majanduselu valdkondadega, haridusvõrgust, valdkonna tugevustest ja nõrkustest ning välistest arenguvõimalustest ja ohtudest. Viimaste osas ning lähiaastate arengusuundade prognoosi ja vajaduste osas tugineti valdkonna arenduskeskuse (Music Estonia) ja suuremate ettevõtete küsitluse tulemustele.

¹ V. Sillamaa. Eesti muusika võimalused globaalsete muutuste tuules: <https://www.riigikogu.ee/wp-content/uploads/2017/11/Eesti-muusika-globaalsete-muutuste-tuules.pdf> (28.02.2022)

² D. Hesmondhalgh, R. Osborne, H. Sun, K. Barr. Music Creators' Earnings in the Digital Era. 2021: https://www.academia.edu/60563118/Music_Creators_Earnings_in_the_Digital_Era (14.03.2022)

³ IFPI (International Federation of the Phonographic Industry) koduleht: <https://www.ifpi.org/our-industry/industry-data/> (28.02.2022)

LÜHIKOKKUVÕTE

Eesti elanike muusikahuvi on endiselt väga suur. Eestis on palju muusikaautoreid, laulukirjutajaid, heliloojaid, dirigente, esitajaid, interpreete, koore ja muusikaürituste korraldajaid, kellest paljud on tuntud rahvusvaheliselt. Koostöö muusika valdkonnas on mõnes sektoris parenenud ning on olemas pikaajaliselt tegutsevad tugevad liidud, autoriõiguste- ja arendusorganisatsioonid. Käesolevas töös on kaardistatud olemasolevate andmete põhjal 2019. aastal müügitulu/tulu saanud ja Äriregistrile aruande esitanud äriühingud, mittetulundusühingud, sihtasutused, kohalike omavalitsuste kontserdiorganisatsioonid ja füüsilisest isikust ettevõtjad ning analüüsitud nende tegevust peamiste majandusnäitajate kaudu. Erinevalt varasematest kaardistustest ei ole 2019. aastal loomemajanduse valdkondadesse (kõigi sektorite, sh muusika) sisse arvestatud alla 200 € aastase müügituluga asutusi, ühinguid ja ettevõtteid.

Muusika tuumiktegevusaladel oli 2019. aastal müügitulu/tulu saanud ja Äriregistrile aruande esitanud äriühinguid, mittetulundusühinguid, sihtasutusi, organisatsioone 1 489 ja 548 FIE-t, sidusaladel äri- ja mittetulundusühinguid, sihtasutusi ja organisatsioone 432. Kokku sai 2019. aastal tuumik- ja sidusaladel tulu 1 921 ettevõtet ja ühingu ning 548 FIE-t (2015. a 1 642 ja 527 FIE-t, 2011. a 827 ja 525 FIE-t).

Töötajate arv saadi olemasolevate andmete põhjal täistööajale arvestatuna. Kui ettevõtte käive oli 2019. a suurem kui 8 670 € (12-kordne minimaalpalk koos maksudega), aga ei olnud märgitud ühtegi töötajat, siis arvestati töötajate arvaks üks. Töötajaid oli 2019. aastal valdkonnas koos äri- ja mittetulundusühingute ning füüsilisest isikust ettevõtjatega kokku 3051, neist 2222 töötas tuumik- ja 829 sidustegevusaladel.

Muusika tuumikvaldkondade kogutulu moodustas 2019. aastal 108,0 mln €, koos sidusvaldkondadega 184,8 mln € (2015. a vastavalt 86,0 mln € ja 141,4 mln €, 2011. a vastavalt 56,9 mln € ja 87,9 mln €). 2019. aastal oli müügitulu/tulu saanud ettevõtteid (v.a FIE-d) võrreldes 2015. aasta kaardistusega muusika valdkonnas veidi rohkem (17%) ja müügitulu/tulu suudeti oluliselt kasvatada (31%).

Äriregistri andmetel eksportis 2019. aastal 121 ettevõtet ja ekspordi müügitulu teeniti 16,1 mln €, millest tuumikvaldkonna ettevõtted koos välismaalt saadud autoritasudega 3,9 mln €, sidusvaldkonna ettevõtted 12,2 mln € (2015. a vastavalt 106 ettevõtet müügituluga 9,1 mln €, millest tuumik koos autoritasudega 3,9 mln €, sidus 5,2 mln €). Eksportivate ettevõtete arv kasvas aastatel 2015–2019 13% ja ekspordi müügitulu 77%. Muusika ekspordi müügitulu on tõenäoliselt suurem, kuid see ei kajastu kõigi eksportijate majandusaasta aruannetes. Eesti päritolu muusikariistade eksport on perioodil 2015–2019 vähenenud ning selle maht oli Statistikaameti andmetel 2019. aastal 1,5 mln € ja import 8,1 mln € (2015. a vastavalt 2,2 mln € ja 4,5 mln €).

Muusika valdkonda toetavad rahaliselt peamiselt Kultuuriministeerium, Eesti Kultuurkapital, Eesti Rahvakultuuri Keskus, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS), kohalikud omavalitsused, heategevuslikud fondid (nt Eesti Rahvuskultuuri Fond, Vabariigi Presidendi Kultuurirahastu), Eesti Autorite Ühing ja sponsorid, kuid oma tegevustesse kaasamise kaudu ka Välisministeerium, välisriikide saatkonnad ja välisesindused. Kultuuriministeeriumi poolt 2019. aastal muusika valdkonnale eraldatud rahasumma oli koos investeeringutoetustega 16,8 mln €, Kultuurkapitali kaudu toetati valdkonda 4,0 mln €, Rahvakultuuri keskuse kaudu 0,2 mln €, EAS-i kaudu 1,6 mln €, kohalike omavalitsuste kaudu kontserdiorganisatsioone 2,8 mln €. Avaliku sektori toetus valdkonnale oli kokku vähemalt 27,8 mln €, mis ei sisalda kõiki kohalike omavalitsuste kulutusi ega toetusi muusikakoolidele või muusikasündmustele (2015. a oli avaliku sektori toetus kokku 36,7 mln €). Sponsorluse ja erasektori toetuste maht valdkonnale ei ole teada.

Eesti muusika valdkond ja eriti tuumiktegevusalad (esitamine – kontserdid, salvestamine, kirjastamine) on saanud alates 2020. aastast alanud Covid-19 pandeemia tõttu väga kannatada, mis on mõjutanud varasemaid plaane negatiivselt ja tulu teenimine on osutunud kohati võimatuks. 2019. aastal panustas riik valdkonna jätkusuutlikku arengusse ja selleks tingimuste loomisesse, muusika ekspordi ning elanike kaasatusse muusikasündmustesse ja muusikaloomisesse. Kultuuriministeeriumi arengukava aastani 2020 nägi ette välismaalt laekuvate autoritasude tõusu kuni 200,0 tuh €-ni igal aastal, kontserdikülastuste arvu suurenemist 2,0 mln külastuseni aastatel 2017–2019, 2,1 mln külastuseni 2020. aastal ning tellitavate uudisteoste arvu tõusu vähemalt 120 teoseni igal aastal. Kontserdikülastuste sihttase jäi saavutamata, kuid muud eesmärgid täideti.

Valdkonna teenuste mahtu ja plaadifirmade äritegevust mõjutab oluliselt muusikateenuste järjest suurenev pakkumine interneti vahendusel ja digitehnoloogia levik, digitaalse muusika turu kasv jätkub, samuti autoritasude kasv. Suureneb ka tulu audiovisuaalmeediasse litsentseerimisest (filmid, reklaamid, videomängud vm). Kontsertide ja kontserdikülastuste arv eeldatavasti taastub pandeemia lõppedes, kuid piletite hinnad tõusevad, mis kahandab osasaamist muusikaelust vaatamata üldisele sissetulekute kasvule. Digikanalites kättesaadavale muusikale kulutatakse varasemast rohkem. Tekib juurde uusi muusikafestivale ja kontserdisarju, mis ühendavad eri loome- ja tegevusvaldkondi ja osa muusikafestivale kaob. Rahvusvaheliselt tuntud välisartistide kontsertide osas püsib nõudlus suurem kui suudetakse pakkuda. Kultuuriturism, mis katkes pandeemia ajal, hakkab aeglaselt taastuma. Vastavalt Kultuur 2030 arengukavale on oodata Eesti muusika rahvusvahelise nähtavuse ja tunnustatuse suurenemist ning suureneb ka osalemine rahvusvahelistes koostööprogrammides. Kultuuriministeerium, Eesti Kultuurkapital, ühingud ja liidud jätkavad võimaluste piires muusika ekspordi toetamist. Muusikaettevõtluse ekspordivõimekuse arendamine jätkub, eesmärgiks on Eesti muusika ja muusikute tuntuse suurendamine välisriikides, välismaalt laekuvate autoritasude suurendamine, Eestis väljaantud, aga välismaale litsentseeritud helisalvestiste arvu ja väliskontsertide arvu suurendamine. Jätkub muusikavaramu digiteerimine, et soodustada Eesti muusika rahvusvahelist levikut. Välisesinemiste ja muusikaettevõtete ekspordimüügitulude kohta on info jätkuvalt puudulik, seega ei ole võimalik prognoosida ekspordimahtude muutust. Muusikaga seotud valdkondadest on kõrge ekspordipotentsiaali säilitanud Estonia klaverid ja orelid, millele on lisandunud vinüülplaatide tootmine ning kontserdikorralduse tehniline teostus ehk lavade ehitus, helitehnika ja valgustuse seaded jms.

Toetudes Kultuur 2030 arengukavale, saavad töökohad olema sageli projektipõhised ja lühiajalised. Digiplatvormide kaudu kasvab oluliselt paindlike ja ajutiste töövormide osakaal. Tööhõivet mõjutab oluliselt palgatase, seega tööhõive maht ilmselt väheneb. Ekspertide hinnangul ei vasta valdkonna palgatase ja sotsiaalsed garantiid kvalifikatsioonile ja koorijuhtide järelkasvu vähenemine võib hakata mõjutama traditsioonilise koorimuusika festivalide jätkusuutlikkust (lisaks motivatsiooni vähenemisele). Tippkollektiivide palgatase ei vasta kvalifikatsioonile, mistõttu suureneb surve minna tööle välismaale. Üldine kokkuhoiupoliitika on mõjutanud puhkpilliorkestrite ja seal töötavate muusikute arvu, mis omakorda mõjutab noorte kutsevalikuid. Loomemajanduse seisukohalt on positiivne, et muusikaalast kutse- ja kõrgharidust omandab varasemast rohkem noori, kuid otsitakse lahendusi, kuidas suurendada muusikakoolide õpilaste arvu, kes jätkavad õpinguid erialaliselt kutsehariduses või muul kõrghariduse eelsel astmel (praegu ligikaudu 2%, soovitatavalt vähemalt 4%).

13.1. PAKKUMINE EHK MAJANDUSNÄITAJAD

Muusika valdkonna majanduslikult aktiivsed äri- ja mittetulundusühingud, sihtasutused ja nende töötajate arv selgitati välja Äriregistri, Bisnode AS krediidiraportite ja Statistikaameti andmete põhjal. Kaardistamisel tugineti mitmetele tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) koodidele, kuna muusika põhikoodide alla märgiti ka muude kultuuri- ja tegevusvaldkondade ettevõtteid, ettevõtteid märgiti meelelahutuse koodi alla, tegutseti mitmel alal ja sõltuvalt majandusolukorrast muudeti tegevusala koodi (nt kontserdikorraldajast kontserdipaiga käitlejaks). Äriregistri andmebaasist muusika tegevusaladel tegutsevate ettevõtete ja ühingute arvu väljaselgitamiseks kasutatud EMTAK 2008 koodid on toodud lisas 13.1. Kaardistusse haarati ka kolm kohalike omavalitsuste kontsertorganisatsiooni, mille kohta koguti andmed eraldi päringutega.

Music Estonia MTÜ on teinud ettevalmistusi muusika statistika kogumiseks, kuid ei oma hetkel andmeid perioodil 2015–2019 tegutsenud äri- ja mittetulundusühingute, sihtasutuste ja füüsilisest isikust ettevõtjate kohta, kust oleks võimalik saada teavet nende ettevõtete kohta, kelle andmed Äriregistris on puudulikud, kes ei ole esitanud aruandeid või kes saavad tulu mitmest valdkonnast ja põhitegevusalaks ei ole muusika.

Füüsilisest isikust ettevõtjate ja muudes ettevõtlusvormides muusika alal tegutsevate ettevõtjate arvudes võib esineda kattuvusi, mis tähendab, et muusikaettevõtluses hõivatud töötajate arv võib olla esitatust väiksem, kuid valdkonna füüsilisest isikust ettevõtjad olla hõivatud põhikohaga riiklikes- või kohalikele omavalitsustele kuuluvates haridusasutustes, mille töötajate kaardistamine ei kuulunud käesoleva töö ülesannete hulka.

13.1.1. Ettevõtete ja ühingute ning töötajate arv

Ettevõtete ja ühingute arv

Muusika loomise, esitamise, kirjastamise ja kontserdikorraldusega tegutsevad äri- ja mittetulundusühingud, sihtasutused ja füüsilisest isikust ettevõtjad (FIE-d) on Äriregistrisse kantud peamiselt **helisalvestiste ja muusika kirjastamise (kood 59201)** ning **kontsertide lavastamise ja esitamise, muusikalise loometegevuse (kood 90012)** alla, kuid ettevõtteid leidub ka muude tegevusalade all (nt lavakunst, kunstialane loometegevus, lavakunsti abitegevused, meelelahutus jm). Ekspertide hinnangul tuleneb probleem sellest, et väga paljud ettevõtted tegutsevad mitmel alal: korraldavad kontserte, toodavad salvestatud muusikat, kirjastavad (esindavad õigusi), kuid tulu pole erinevate tegevusalade lõikes eristatav ehk EMTAK koodide jaotus ei näita valdkonna sisemist struktuuri.

Muusika tuumiktegevusaladel sai 2019. aastal tulu 1 489 ettevõtet või ühingu (2015. a 1 398, kasv 6%), neist 1 075 osaühingut, 380 mittetulundusühingut, 14 sihtasutust⁴, 17 tulundus- ja usaldusühingut, 3 kohalike omavalitsuste eelarvetest finantseeritavat kontserdiorganisatsiooni. Lisaks said tulu **548 füüsilisest isikust ettevõtjat** (edaspidi FIE-t). **Sidusaladel oli 2019. aastal tulu saanud ühingu** ja **ettevõtteid 432** (2015. a 262, kasv 65%), neist 322 osaühingut, 4 aktsiaseltsi, 95 mittetulundusühingut, 9 sihtasutust, 2 tulundusühingut või tulundusühistut. Füüsilisest isikust ettevõtjate kohta sidusvaldkondades 2019. aasta andmed puuduvad, sest Statistikaameti andmebaasis on need esitatud koos valdkonnaväliste tegevusaladega.

⁴ V.a Rahvuskooper Estonia, mis on kajastatud kaardistuse etenduskunstide osas.

2019. aastal sai muusikaettevõtluses tulu tuumik- ja sidusaladel kokku 1 921 ühingut ja ettevõtet, millele lisandus 548 FIE-t (2015. a 1 642 ja 527 FIE-t, kasv 17%).

Töötajate arv

Muusikaettevõtluses hõivatute arvu väljaselgitamiseks 2019. aastal tugineti Äriregistri andmetele. Täpsed andmed töötajate arvu ja hõivatute kohta pole teada, sest professionaalsed muusikud on tegevad nii äriühingutes kui ka füüsilisest isikust ettevõtjatena, mitmed kontserdikorraldajad tegutsevad mitmes äriühingus, ühingutes ei ole palgalisi töötajaid või seda ei avaldata registris, majandustegevuse aruannetes ei ole esitatud töötajate arvud sarnaselt täistööajale arvestatuna ning valdkonnas tegutsevaid ettevõtteid võib leiduda muude tegevusala koodide all.

Muusikavaldkonnas hõivatute ja nende töökohtade arvu kohta on viimased andmed 2017. aasta lõpu seisuga, mil palgalisi töökohti oli Kultuuriministeeriumi andmetel ca 1 583. See arv ei sisalda riiklikes õppeasutustes ja kohalike omavalitsuse eelarvetest rahastatavates muusikakoolides töötavaid õpetajaid.

Töötamise register koondab andmed töösuhete kohta kultuuritöötajate ametikohtadel. Kui ametikohti on mitu, siis võivad töösuhted olla loendatud mitu korda ning kõik muusikud ei tööta kultuuritöötajate ametikohtadel. 2020. aasta lõpu seisuga, oli töösuhteid täistööajale arvestatuna muusikute, lauljate ja heliloojate rühmas kokku 1 018; neist 311 erasektoris, 500 riigisektoris ja 207 kohalikes omavalitsustes. Helikujundajate, -operaatorite, -režissööride, -tehnikute ja -toimetajate rühmas 216; neist erasektoris 96, riigisektoris 36 ja kohalikes omavalitsustes 50. Pillimeistrite ja pillide häälestajate rühmas oli töösuhteid 54; neist erasektoris 23, riigisektoris 6 ja kohalikes omavalitsustes 24. Kultuuritöötajate ametikohtadest oli seega töötamise registri põhjal muusika valdkonna töösuhteid kokku täistööajale arvestatuna 1 288.

Käesolevas uuringus on muusikaettevõtluses hõivatute arv määratletud ligikaudselt olemasolevate andmete põhjal. Kui Äriregistris ei olnud ettevõttes, mille käive oli aastas üle 8 670 € (12-kordne minimaalpalk koos maksudega, 12x723 €), märgitud ühtegi töötajat, siis arvestati töötajate arvuks 1. Samal põhimõttel on esitatud kõik hõivatute arvud valdkonna alagruppides.

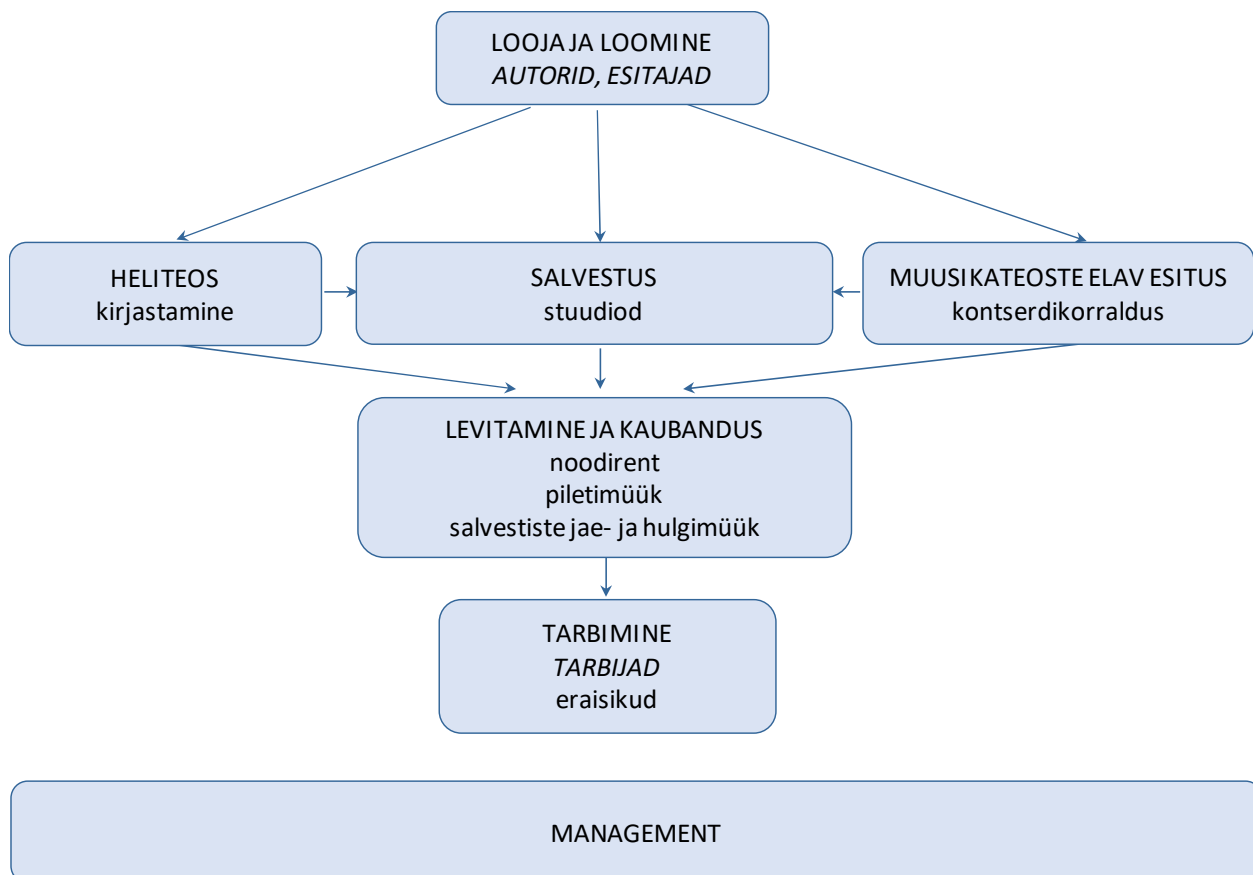
Äriregistri andmetel tuginedes oli 2019. aastal muusikaettevõtluse tuumiktegevusaladel hõivatud koos füüsilisest isikust ettevõtjatega 2 222 inimest (2015. a 2 659, langus -17%) ja sidusaladel 829 inimest (2015. a 698, kasv 19%). **Kokku töötas 2019. aastal muusikavaldkonna tuumik- ja sidusaladel 3 051 inimest (2015. a 3 357, langus -9%), neist 548 FIE-t.** Valdkonna keskmine töötajate arv ettevõttes/asutuses oli 1,6. Tööjõukulud olid valdkonnas kokku 31,3 mln €, millest tuumikvaldkondade tööjõukulud moodustasid 18,3 mln € ja sidusvaldkondade tööjõukulud 13,0 mln €.

13.1.2. Muusika valdkonna toimimise skeem ja tulud

Väärtusloome ahel

Muusikaettevõtluse väärtusloome aluseks on autorid ja esitajad, kes loovad heliloomingut ning teenivad tulu loodud teoseid esitades, tõlgendades, kirjastades ja salvestades (joonis 13.1). Väärtusloome ahel algab tihti tellimusest, mis ei pruugi olla seotud *managementiga*, nt kokkulepe filmiproduktiooni, üritusturundus- või reklaamifirma, kontserdikorraldaja ning autori/helilooja või interpreedi/esitaja vahel. Muusikaautorite kõrval tegutsevad muusika tekstide autorid, kontserdikorraldajad, plaadifirmad, kirjastajad ja stuudiod ning mitmed tugi- ja esindusorganisatsioonid. Looming jõuab tarbijateni läbi esitamise (kontserdid, ringhääling, internet, sotsiaalmeedia), levitamise ja kaubanduse (nt helisalvestiste müüjad, veebipoed, piletimüük, edastusplatvormid, tarkvara, muusikainstrumentid jm). Valdkonna toimimist toetavad riik, kohalikud omavalitsused ja sponsorid; muusikainstrumentide valmistajad ja müüjad; kuid ka muusikaõpetajad ja hääleseadjad; raadiojaamad, telekanalid ja internetikeskkonnad, kes loodut edastavad, ja paljud teised. Muusikud on Eestis sageli ka loomingu esitaja kõrval kirjastajad, kontserdikorraldajad, autojuhid, transporditöötajad, stilistid, videokunstnikud ja managerid. Väärtuse loomine vajab peale kontserdikorraldajate ja *manageride* veel ka tehnilist tuge (helirežissööride, valguskunstnike, lavakujundajate, video- ja teleoperaatorite, lava- ja transporditöölise), kontserdipaiku, majutus- ja teenindussektorit ja mitmete muudel aladel töötavate spetsialistide panust (suurtel kontsertidel nt turvajad, piletikontroll, pääste jm).

Joonis 13.1. Muusika valdkonna väärtusloome ahel

Tulud

Alljärgnevas arvestuses on hõlmatud äriühingud (aktsiaseltsid, osa-, tulundus- ja usaldusühingud), füüsilisest isikust ettevõtjad, mittetulundusühingud, sihtasutused, munitsipaalsed kontserdikorraldajad. Eesti Autorite Ühingu, Eesti Esitajate Liidu ja Eesti Fonogrammitootjate Ühingu poolt autoritele ja esitajatele makstud autoritasud on enamasti eraisiku tulud ega kajastu valdavalt saajate majandusaruannetes ning pole seetõttu liidetud kogutulu hulka. Nimetatud ühingute majandusandmed on kajastatud sidustegevusalade osas. Kogutulu on esitatud tuumik- ja sidusalade lõikes (tabel 13.1).

Tuumikvaldkondade (loomine, esitamine, kontserdikorraldus, kirjastamine, salvestamine, tootmine) tulude mahu määramiseks on kokku liidetud järgmiste Äriregistri koodide alla registreeritud muusika valdkonna firmade ja ühingute 2019. aasta tulu, äriühingutel ja ettevõtjatel müügitulu: 59201 (väljavõte), 9001 (lavakunst), 90012 (väljavõte), 90021 (väljavõte), 90031 (väljavõte), 93299 (väljavõte), 94121 (väljavõte), 94129 (väljavõte), 94995 (väljavõte). Seotud tegevuste (salvestiste paljundamine; eramuusikakoolid; muusikariistade valmistamine, restaureerimine, rentimine, parandamine ja häälestamine; helisalvestiste ja muusikariistade jae- ja hulgimüük, nootide jaemüük ja rent; kontserdihoonete käitlus, jm) tulude mahu määramiseks on kokku liidetud järgmiste Äriregistri koodide alla registreeritud firmade ja ühingute 2019. aasta tulu, äriühingutel ja ettevõtjatel müügitulu: 18201 (väljavõte), 32201 (väljavõte), 32991 (väljavõte), 3319 (väljavõte), 33191 (väljavõte), 46181 (väljavõte), 46431 (väljavõte), 46499 (väljavõte), 4652 (väljavõte), 4743 (väljavõte), 4754 (väljavõte), 47599 (väljavõte), 47631 (väljavõte), 77291 (väljavõte), 85521 (väljavõte), 90041 (väljavõte), 95291 (väljavõte).

Muusika tuumiktegevusaladel sai 2019. aastal tulu ja esitas Äriregistrile majandustegevuse kohta aruande kokku 1 489 ettevõtet, asutust ja ühingut (2015. a 1 398, 2011. a 694), neist 1 075 osaühingut, 380 mittetulundusühingut, 14 sihtasutust, 17 tulundus- ja usaldusühingut, 3 munitsipaalset kontserdikorraldajat (Tallinna Filharmoonia, Pärnu Linnaorkester, Narva Linna Sümfooniaorkester), millele lisandus **548 FIE-t** (2015. a 527 FIE-t ja 2011. a 525 FIE-t) .

Sidusaladel oli 2019. aastal tulu saanud ettevõtteid, asutusi ja ühinguid kokku 432 (2015. a 244 ja 18 FIE-t, 2011. a 133), neist 322 osaühingut, 4 aktsiaseltsi, 95 mittetulundusühingut, 9 sihtasutust ning 2 tulundusühingut. FIE-de kohta sidusaladel 2019. aasta andmed puuduvad, kuna Statistikaamet esitab andmeid üldistatult mitme tegevusala koondina.

Koos tuumik- ja sidusaladega sai 2019. aastal tulu kokku 1 921 ühingut ja asutust (2015. a 1 642, 2011. a 827) ning **548 FIE-t** (2015. a 527 FIE-t, 2011. a 525 FIE-t).

Muusika tuumikvaldkondade müügitulu/tulu ilma sidusaladeta moodustas 2019. aastal 108,0 mln €, (2015. a 86,0 mln €, 2011. a 56,9 mln €). 2019. aasta autoritasud on enamasti eraisiku tulu ja pole liidetud tuumikvaldkonna tulude hulka, kuid on välja toodud ja esitatud eraldi real tabelis 13.1.

Sidusalade müügitulu/tulu oli 2019. aastal 76,8 mln € (2015. a 55,4 mln €, 2011. a 31 mln €).

Tuumik- ja sidusalade müügitulu/tulu oli 2019. aastal 184,8 mln € (2015. a 141,4 mln €, 2011. a 87,9 mln €). Muusika valdkonna müügitulu/tulu suurenes 2019. aastal võrreldes 2015. aastaga 31%. Tulu ettevõtte/asutuse kohta oli muusika valdkonnas 2019. aastal 96,2 tuh € (2015. a 86,1 tuh €) ja tulu töötaja kohta 60,6 tuh € (2015. a 29 tuh €).

Muusika valdkond oli 2019. aastal kasumlik, **kasumit teeniti kokku 13,7 mln €** (MTÜ-del ja SA-l tuleml), millest tuumikvaldkondade kasum moodustas 9,4 mln € ja sidusvaldkondade kasum 4,3 mln €.

Tabel 13.1. Muusika valdkonna koondnäitajad 2011–2019

	Ettevõtete arv			Töötajate arv			Tulu avaldanute arv			Tulud, tuh €			Kasum/kahjum/tulem, tuh €		
	2011	2015	2019	2011	2015	2019	2011	2015	2019	2011	2015	2019	2011	2015	2019
Tuumiktegevusalad															
Aktsiaseltsid	1	0	0	1	0	0	-	0	0	-	0	0	-	0	0
Osaühingud	715	836	1 075	604	1010	933	517	833	1 075	28 648,7	45 498,7	65 780,2	1751,9	2 985,4	6 841,3
Muud ¹⁾	20	17	17	15	17	9	8	17	17	98,8	148,8	134,4	-13,6	35,6	22,5
SA	11	11	14	7	332	311	1	11	14	2 863,3	22 799,4	22 097,3	-14,6	6 262,5	1 661,6
MTÜ-d	528	536	380	73	652	347	162	534	380	12 20,7 ²⁾	10 978,3	14 557,4	-	341,8	312,3
FIE-d*	-	-	-	602	604	548 ⁷⁾	525	509 ⁴⁾	548 ⁷⁾	2 852,8 ³⁾	2 898,5 ⁴⁾	3 208,3 ⁷⁾	-	396,7 ⁴⁾	498,3 ⁷⁾
KOV-ide kontserdi-organisatsioonid	6	3	3	ca 304	44	74	6	3	3	12 954,0 ⁵⁾	1 442,5	2 004,5	-	-	-0,6
Autoritasud										1 600	2 234,9	3 624,6 ⁸⁾			
KOKKU TUUMIK	1 281	1 403	1 489	1 606	2 659	2 222	694	1 398	1 489	50 238,3	86 001,0	108 037,0	1 723,7⁷⁾	10 022,0	9 335,3
Sidustegevusalad															
Aktsiaseltsid	8	5	4	95	100	118	5	5	4	9 762,0	12 285,9	8 769,7	704,0	1 120,5	629,8
Osaühingud	149	154	322	339	381	496	109	155	322	20 958,7	35 659,8	60 569,6	844,6	1 548,3	3 667,9
Muud ¹⁾	2	1	2	2	1	2	-	-	2	-	-	42,5	-	-	9,2
SA-d	8	8	9	-	62	55	-	8	9	-	3 891,7	3 601,2	-	1 756,7	-108,2
MTÜ-d	47	76	95	37	135	158	19	76	95	290,2	3 481,5	3 790,5	-	62,2	136,2
FIE-d*	-	-	-	18	19	-	-	18 ⁶⁾	-	-	82,2 ⁶⁾	-	-	19,3 ⁶⁾	-
KOKKU SIDUS	214	243	432	491	698	829	133	244	432	31 010,9	55 401,1	76 773,6	1 548,6⁹⁾	4 506,9	4 334,9
KOKKU	1 495	1 646	1 921	2 097	3 357	3 051	827	1 642	1 921	81 249,2	141 402,1	184 810,6	3 272,3	14 528,9	13 670,2

- andmed ei ole teada

* FIE-d ei ole arvestatud ettevõtete arvu sisse ja tulu avaldanute arv on toodud ilma FIE-deta, töötajate arvus on arvestatud 1 töötaja 1 FIE kohta, tulud ja kasum on koos FIE-de majandustulemustega

¹⁾ tulundus-, usaldusühing, tulundusühistu²⁾ tulu ettevõtlusest³⁾ 525 ettevõtlustuluga FIE põhjal⁴⁾ Maksu- ja Tolliameti füüsilise isiku tuludeklaratsiooni vorm E andmed Äriregistris ainult kood 90012 (kontsertide lavastamine ja esitamine, muusikaline loometegevus jms) registreeritud FIE-de kohta⁵⁾ Eesti Kontsert, Eesti Filharmoonia Kammerkoor ja Tallinna Filharmoonia (osaliselt, ainult Tallinna linna toetus Tallinna Filharmooniale ja Birgitta Festivalile, hinnanguliselt ca 60–70% kogutulust), ERSO (osaliselt, ainult toetus Kultuuriministeeriumi eelarvest, hinnanguliselt 90–95% kogutulust), Narva Linna Sümfooniaorkester (osaliselt, ainult toetus Kultuuriministeeriumi eelarvest, hinnanguliselt 15–20% kogutulust), Pärnu Linnaorkester (osaliselt, ainult toetus Kultuuriministeeriumi eelarvest, hinnanguliselt 5–20% eelarvest)⁶⁾ hinnanguliselt kood 85221 põhjal (muusika- ja kunstikoolitus)⁷⁾ arvestuslik, Statistikaametis on muusika esitamine esitatud koos loome-, kunsti- ja meelelahutustegevusega; muusika kirjastamine koos kino-, videofilmide ja telesaadete tootmisega⁸⁾ EAÜ, EEL ja EFÜ poolt Eesti autoritele väljamakstud honorarid ei ole liidetud 2019. aastal tuumiktegevusalade tulude hulka

Allikad: Äriregister, EKI andmebaas, Bisnode Estonia AS krediidiraportid, Tallinna Filharmoonia, Pärnu Linnaorkester, Narva Sümfooniaorkester, Rahandusministeerium

Tabel 13.2. Muusika valdkonna tulud alamvaldkonniti 2011–2019 (tuh €)

	Tulud 2011		Tulud 2015		Tulud 2019	
	tuh €	%	tuh €	%	tuh €	%
Muusikateoste kirjastamine	4 927,9	8	4 615,1	5	6 452,5	6
Elav esitus (kontserdikorraldajad, agentuurid jt)	41 967,3	74	79 151,0	92	101 584,5	91
Festivalid	8 393,2	15				
Autoritasud	ca 1 600,0	3	2 234,9	3	3 624,6 ¹⁾	-
KOKKU TUUMIK	56 888,4	100	86 001,0	100	108 037,0	100
Erakoolid	584,2	2	1 731,7	3	3 388,0	4
Muusikariistade valmistajad	2 206,3	7	2 873,2	5	2 753,3	4
Muusikariistade ja helitehnika jae- ja hulgimüüjad	6 016,7	19	16 240,7	30	25 781,6	34
Salvestiste paljundajad	5 123,1	17	3 063,0	6	366,0	0
Salvestiste jae- ja hulgimüüjad ²⁾	8 420,4	27	12 061,4	22	8 137,2	11
Kontserdipaigad ja käitlus	-	-	-	-	8 702,9	11
Muud (kontserdikorralduse abitegevused, piletimüük jt)	8 660,2	28	19 431,1	35	26 389,0	34
Muud valdkonda toetavad ühingud ja autoriõiguste esindajad	-	-	-	-	1 255,6	2
KOKKU SIDUS	31 010,9	100	55 401,1	100	76 773,6	100
KOKKU	87 899,3		141 402,1		184 810,6	

Allikad: Äriregister

¹⁾ EAÜ, EEL ja EFÜ poolt Eesti autoritele väljamakstud honorarid ei ole liidetud tuumiktegevusalade tulude hulka²⁾ 2011 ja 2015. a esitati eraldi salvestiste hulgi- ja salvestiste jaemüüjad spetsialiseeritud kauplustes, 2019. aastal need rühmad ühendati

Muusika äriühingud on tegevad sageli mitmel alal, nt muusika loomine, esitamine, tootmine ja kirjastamine, kuid Äriregistri andmestik ei võimalda jaotada müügitulusid kitsamalt tegevusalade vahel. Seetõttu on kitsamate alamvaldkondade osakaalud ligikaudsed (vt tabel 13.2).

Äriregistri andmetel oli valdkonna ekspordi müügitulu 2019. aastal 15,9 mln € (tuumik 23% ja sidus 77%; 2015. a 9,0 mln €), kuid sellele lisandusid autoritasud välismaalt.

Valdkonna eksporditulu oli 2019. aastal seega kokku 16,1 mln € (2015. a 9,1 mln €), kuid tulu on tõenäoliselt suurem, sest majandusaasta aruannetes ei too kõik eksportijad ekspordi müügitulu eraldi välja (tabel 13.3). 2019. aastal eksportis 121 ettevõtet (2015. a 106 ettevõtet). Eksportivate ettevõtete arv suurenes võrreldes 2015. aastaga 13% ja ekspordi müügitulu 77%.

Tabel 13.3. Muusika valdkonna ekspordi koondnäitajad 2015–2019

	2015 Eksportinud ettevõtete arv	2015 Ekspordi müügitulu tuh €	2019 Eksportinud ettevõtete arv	2019 Ekspordi müügitulu tuh €
Tuumiktegevusalad	90	3 848,5	77	3 672,2
Sidustegevusalad	16	5 167,7	44	12 188,4
Autoritasud välismaalt		103,2		272,3
KOKKU	106	9 119,3	121	16 132,9

Allikas: Äriregister, Eesti Autorite Ühing

Tabelis 13.4 on esitatud 2019. aasta kogutulu (raamatupidamislik tulu) alusel suurimad muusika ja muusikaga seotud valdkondade ettevõtted ja mittetulundusühingud.

2019. aasta andmetel oli 25 suurima asutuse kogutulu 92,3 mln € (2015. a 76,5 mln €, 2011. a 47 mln €), mis on tõusnud 21% võrreldes 2015. aastaga ja see moodustas 50% muusika kogutulust koos sidusvaldkondadega (2015. a 54%, 2011. a 54%), kasum 5,1 mln € (2015. a 10,8 mln €, langus -53%; 2011. a 2,6 mln €), töötajaid 594 (2015. a 580, kasv 2%; 2011. a 348) ning tööjõukulud moodustasid 17,3 mln €. Äriregistri andmetel oli suurimate firmade hulgas 10 eksportijat, kelle ekspordi müügitulu oli 10,1 mln € (2015. a 8 firmat ekspordi müügituluga 6,9 mln €). Suurimad firmad olid koondunud valdavalt Tallinna.

Tabel 13.4. Muusikavaldkonna suurimad asutused ja ühingud kogutulu alusel 2019 (tuh €)

Ettevõtte	Kogutulu, tuh €			Peamine tegevusala	Asukoht	Tegevusala
	2019	2015	2011			
Eesti Kontsert SA	9 470,3 ⁵	16 447,5 ⁶	8 692,0	kontserdikorraldaja	Tallinn	tuumik
Live Nation Estonia OÜ	9 330,2	1 275,9	2 347,1	kontserdikorraldaja	Tallinn	tuumik
HT Meelelahutus OÜ	7 904,7	6 249,8	7 851,2	kontserdikorraldaja laevadel	Tallinn	tuumik
Eventech OÜ	7 509,0	5 256,9	3 631,4	kontserdikorralduse abitegevused	Tallinn	sidus
Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA	6 059,8	1 480,0	2 863,3	kontserdikorraldaja	Tallinn	tuumik
Miterassa OÜ	5 570,2	4 048,9	-	helitehnika jaemüüja	Tallinn	sidus
RGB Baltic OÜ	5 177,2	-	-	tehniline korraldaja	Harjumaa	sidus
Digisound OÜ	5 073,2	5 124,3	1 595,5	muusikariistade, helitehnika jae- ja hulgimüüja	Tallinn	sidus
Pedrobeat AS	4 505,2	4 756,8	2 917,1	tootja, esindaja, salvestiste jae- ja hulgimüüja	Tallinn	sidus
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester SA	3 825,6	2 997,2	2 155,9	elav esitus, kontserdi- korraldaja	Tallinn	tuumik

⁵ Tulus sisalduvad annetused ja toetused, sh investeeringutoetused, tulu ettevõtlusest ja muud tulud⁶ Sh investeeringud Jõhvi kontserdimajja

Ettevõtte	Kogutulu, tuh €			Peamine tegevusala	Asukoht	Tegevusala
	2019	2015	2011			
Best Idea OÜ	2 903,4	1 144,9	-	kontserdihoonete käitlus	Tallinn	sidus
Stanford Music OÜ	2 861,7	1 798,0	960,3	muusikariistade jae- ja hulgimüüja	Tallinn	sidus
Monster Music OÜ	2 390,3	926,3	-	kontserdikorraldaja	Tallinn	tuumik
Estonia Klaverivabrik AS	2 147,8	2 308,0	1 976,6	muusikariistade tootja	Tallinn	sidus
Tallinna Kontserdimaja AS	1 958,7	1 642,0	1 236,3	kontserdihoonete käitlus	Tallinn	sidus
Artist Media OÜ (end. Artist Siseraadiod OÜ)	1 892,7	1 489,9	1 176,4	helisalvestiste ja muusika kirjastamine	Tallinn	tuumik
Mojo Holding OÜ	1 738,7	3 230,7	2 399,9	salvestiste hulgimüüja	Tallinn	sidus
EW Sound ja Light OÜ	1 733,5	707,8	-	muusikariistade hulgimüük	Tallinn	sidus
Event Center OÜ	1 599,3	1 302,1	438,9	kontserdikorralduse abitegevused	Tallinn	sidus
Eesti Pärimusmuusika Keskus MTÜ	1 583,4	1 265,9	-	kontserdikorraldaja	Viljandi	tuumik
Tallinna Kultuurikatel SA	1 528,1	-	-	kontserdihoonete käitlus	Tallinn	sidus
Shchegoleff OÜ	1 438,2	-	-	kontserdikorraldaja	Paldiski	tuumik
ERP OÜ	1 379,6	1 100,4	702,0	kontserdikorraldaja, kirjastaja	Tallinn	tuumik
Eesti Filharmoonia Kammerkoor SA	1 336,6	968,3	1 071,3	elav esitus, kontserdikorraldaja	Tallinn	tuumik
Booking Stars OÜ	1 329,2	2 310,2	-	kontserdikorraldaja, artistide vahendus	Tallinn	tuumik
TUUMIK KOKKU (TOP 12) 47 940,4						
SIDUS KOKKU (TOP 13) 44 305,9						
KOKKU TOP 25 92 246,3 76 512,4 47 038,5 Muutus 2019/2015 21%						

- andmed ei ole teada

* 2019. a TOP 25 ettevõtted ei kattunud täielikult 2011. a ja 2015. a TOP 25-s olnud ettevõtetega

Allikas: Äriregister

13.1.3. Valdkonna alagruppide iseloomustus

13.1.3.1. Autorid ja autoritasud

Eesti Autorite Ühing

Eesti Autorite Ühing (EAÜ) on mittetulundusühing, mis asutati 1991. aastal. Ühing teostab muusikateoste autorite ja nende õiguste omajate (pärijad, muusikakirjastajad), kujutava kunsti teoste autorite, koreograafiateoste autorite ja audiovisuaalteoste autorite autoriõigusi. EAÜ on kollektiivne autorite esindamise organisatsioon, mille tegevusest moodustab suurema osa muusikateoste kasutusõiguste vahendamine, kuna muusikateoste kasutamise valdkond on kõige laiem. EAÜ annab ainsana Eestis välja lubasid muusikateoste kasutamiseks ja kogub muusikateoste autoritele või nende õiguste omajatele tasu⁷. 2022. aasta jaanuari seisuga oli muusikaautoreid, kelle autoriõigusi ühing kaitseb, 5 268 (sh elust lahkunud) ja muusikakirjastajaid 37. 2019. aastal laekus jaotusfondi 1,9 mln €, kokku 3363-le autorile või nende pärijatele ning nendest maksti välja 1,8 mln € (2015. a 1,5 mln € 2 888 autorile). Võrreldes 2015. aastaga, mil 2 888 autorile tehti väljamakseid kokku 1,5 mln €, suurenes valdkonda tagasi suunatud raha 21%. Koos muude toetuste ja lisatasudega ulatus 2019. aastal EAÜ poolt muusika valdkonda tagasi suunatud rahasumma 2,5 mln € (tabel 13.5).

Välismaalt Eesti autoritele 2019. aastal laekunud tasud on majandusaasta aruandes välja toonud EAÜ ja see oli 237,3 tuh €, mille võib liigitada Eesti muusikaekspordi alla (2015. a 103,2 tuh €, 2011. aastal 100,1 tuh €).

Tabel 13.5. Eesti Autorite Ühingu poolt muusikavaldkonda tagasi suunatud raha 2011, 2015 ja 2019, tuh €

	2011	2015	2019
Eesti autorite ja muusikakirjastajate arv, kellele maksti autoritasusid	2 276	2 888	3 363
Väljamakstud autoritasud Eesti autoritele ja muusikakirjastajatele	1 261,0	1 474,1	1 784,9
Autoritasud välismaalt	100,1	88,3	237,3
Autoritasud muusika kasutamisest	994,5	1 217,2	4 286,6
Salvestamine (NCB)	166,3	168,6	523,3
Muud toetused ja lisatasud (käibemaksuta)	158,0	200,1	745,2
KOKKU VÄLJAMAKSTUD AUTORITASUD JA TOETUSED	1 418,9	1 674,2	2 530,1

Allikas: Eesti Autorite Ühing, laekumised ja väljamaksed Eesti muusika autoritele

Eesti Autorite Ühingul ei ole statistika kogumise kohustust, andmeid kogutakse litsentsitasude arvutamiseks. Tasusid arvestatakse avalikult esitatud muusika kohta kontserdil, näidendis ja filmides esitatud muusika kohta, restoranides, baarides ja kohvikutes, majutusettevõtetes, kauplustes, interneti-raadios ja ööklubides mängitud muusika kohta. 2019. aastal laekus EAÜ andmetel avalikelt esitustelt litsentsitasu 1 195,6 tuh € (2015. a 635,8 tuh €, 2011. a 432,6 tuh €). Kui arvestada, et elava esituse litsentsitasu jääb sõltuvalt esitatud muusikateose žanrist vahemikku 5–9% ilma käibemaksuta sissepääsu-

⁷ Eesti Autorite Ühingu läbipaistvusaruanne 2019. <https://www.eau.org/wp-content/uploads/2020/06/EAU-l%C3%A4bipaistvusaruanne-2019.pdf> (1.01.2022)

tasust, võis müügitulu piletite müügist jääda 2019. aastal hinnanguliselt 13–24 mln € vahele, keskmiselt ca 19 mln € (2015. a 7–13 mln €, keskmiselt ca 10 mln €, 2011. a ca 6,2 mln €), mis viitab piletitulu märgatavale suurenemisele uuringutevahelisel perioodil.

Autoriõiguse seaduse järgi on teose ja fonogrammi (helisalvestise) avalikul esitamisel õigus saada tasu peale autori veel esitajal ja fonogrammitootjal, kes salvestab esitaja esituse. Teoste esitajate varalisi õigusi teostab Eestis Eesti Esitajate Liit ja fonogrammitootjate varalisi õigusi Eesti Fonogrammitootjate Ühing (EFÜ).

Eesti Esitajate Liit

Eesti Esitajate Liit (EEL) on teose esitajaid ühendav mittetulundusühing, mis asutati 2000. aastal ja mille peamiseks tegevuseks on esitajate loomingu- ja majanduslike huvide tagamine, esitajate ja esitamisest huvitatud isikute ühendamine, liikmete õiguste kaitsmine, informatsiooni edastamine ja esitajate esindamine suhtlemisel valitsusasutusega. EEL kogub koos Eesti Fonogrammitootjate Ühingu tasusid muusikateose esitamise eest kaubandus- ja teenindusettevõtelt, spordi- ja vaba aja ettevõtelt, ilu-, tervishoiu-, toitlustus-, majutus- ja meelelahutusasutustelt ning hasartmängukohtadest. Fonogrammide kasutamise eest makstavate tasude kogumisel tehakse koostööd Eesti Fonogrammitootjate Ühingu. Muusika kasutajal on kohustus maksta tasu ainult ühele organisatsioonile, kes jaotab tasu võrdselt nii esitajate kui fonogrammitootjate vahel. 2019. aasta lõpu seisuga oli EEL-is 1 515 füüsilisest isikust liiget ja 21 juriidilisest isikust liiget (2015. a 1 115 liiget). Liitu kuuluvate muusika esitajate arv on suurenenud märgatavalt. 2019. aastal maksis EEL liikmetele esitajatasusid kokku 428,9 tuhat € (2015. a 313,0 tuhat €), sh välismaa organisatsioonidelt laekunud ja väljamakstud esitajatasud 22,0 tuhat € (2015. a 14,9 tuhat €)⁸. Eesti Esitajate Liidu kaudu saavad loovisikud taotleda vabakutseliste loovisikute loometoetusi. 2019. aastal maksti liikmetele vabakutselise loovisiku loometoetusi ja stipendiume kokku summas 255,9 tuhat € (2015. a 133,9 tuhat €), millest vabakutselise loovisiku loometoetusi 82,6 tuhat € ja stipendiume 173,3 tuhat € (vt ptk 13.3.1. Finantseerimine).

Eesti Fonogrammitootjate Ühing

Eesti Fonogrammitootjate Ühing (EFÜ) on mittetulunduslik fonogrammitootjate kollektiivse esindamise organisatsioon Eestis, mis loodi 1998. aastal eesmärgiga esindada kohalikke ja välismaiseid fonogrammitootjaid ning teostada kollektiivselt nende varalisi õigusi. Peamiselt sõlmib ühing lepinguid fonogrammide (salvestatud muusika) kasutajatega, kogub fonogrammide kasutamise eest tasusid ja maksab need õiguste omajatele välja. Paljudes valdkondades tasu kogumisel teeb EFÜ teeb tihedat koostööd Eesti Esitajate Liiduga (EEL) kogudes fonogrammide kasutamisega seotud tasu ühiselt. Ühingud on vahelülis, aidates muusika kasutajatel lihtsalt ja mugavalt maksta autoriõiguse seadusega ettenähtud tasu õiguste omajatele nende loomingukasutamise eest.

2019. aasta lõpu seisuga oli EFÜ-l 27 juriidilisest isikust ja 5 füüsilisest isikust liiget ning 538 esinduslepingut kohalike fonogrammitootjatega. 2019. aastal tegi EFÜ oma liikmetele ja esindatavatele väljamakseid kokku 666 tuhat €. Välismaa organisatsioonidelt laekus Eesti fonogrammitootjatele 2019. aastal tasusid 13,0 tuhat € (sisaldub eelpool nimetatud summas).⁹

⁸ MTÜ Eesti Esitajate Liit majandusaasta aruanne 2019 (17.01.2022)

⁹ Eesti Fonogrammitootjate Ühing MTÜ ja EFÜ majandusaasta aruanne 2019 (17.01.2022)

Kahe organisatsiooni (EFÜ ja EEL) poolt valdkonda tagasi suunatud rahasumma oli 2019. aastal kokku 1,1 mln € (2015. a 760,8 tuh €).

Koos EAÜ poolt autoritele tehtud väljamaksetega (sh ühekordsed toetused ja lisatasud) suunati muusikavaldkonda 2019. aastal tagasi 3 624,6 tuh € (2015. a 2 234,9 tuh €, 2011. a hinnanguliselt ca 1,6 mln €). Kolme ühingu poolt valdkonda tagasi suunatud rahasumma suurenes aastatel 2015–2019 62%. Välismaalt laekus kolme ühingu poolt autoritasusid kokku 272,3 tuh €, mida võib liigitada ekspordi alla.

EAÜ, EEL ja EFÜ kui autoreid, esitajaid ja fonogrammitootjaid esindavate organisatsioonide majandustegevus on kajastatud sidusvaldkondade all. Autoritasud ei ole kattuvuse vältimiseks liidetud tuumikvaldkonna tuludesse. Välismaalt saadud autoritasud on käsitletud ekspordina.

13.1.3.2. Tuumiktegevusalad

Heliloojad ja interpreedid

Eesti Heliloojate Liit (EHL) MTÜ on Eesti professionaalseid heliloojaid ja muusikateadlasi ühendav loomeliit. EHL-i tegevuse eesmärgiks on eesti heliloomingu ja muusikateaduse vaba arengu ja leviku soodustamine, loominguvabaduse kaitsmine ja liikmete loominguliste huvide esindamine. Liikmed saavad taotleda loometoetusi ja loomestipendiume. Liitu kuulub 124 liiget¹⁰.

Eesti Interpreetide Liit (EIL) on mittetulundusühinguna tegutsev loomeliit, mille liikmeteks on muusika alal tegutsevad loovisikud. EIL asutati 1998. aastal. Eesti Interpreetide Liidu liikmed võivad olla kõik Eestis ja ka väljaspool Eestit tegutsevad professionaalsed interpreedid – solistid, kammermuusikud, orkestrandid ja dirigendid. Liidu eesmärgiks on loomeala edendamine ja liikmetest loovisikute loometegevuse toetamine; eesti klassikalise interpretatsioonikunsti arendamine ja väärtustamine; eesti interpreetide loominguliste huvide kaitsmine; sidemete tugevdamine eesti interpreetide vahel; rahvusvahelise koostöö arendamine; liikmete õiguste esindamine (autoriõigusega kaasnevad õigused). Eesti Interpreetide Liidu liikmeid oli 2019. aasta detsembri lõpu seisuga 335 (2016. a detsembris 315)¹¹. Kuna liikmelisus on vabatahtlik, on tegelik interpreetide arv suurem. Eesti Interpreetide Liit eraldab oma liikmetele loomingu stipendiume ja loometoetusi. Liit on endiselt arvestatav kontserdikorraldaja Eestis.

Statistika autorite ja esitajate loomingu mahu kohta Eestis ei ole teada ja seda ei koguta.

Olemasolevad loomeliidud ei esinda kõiki muusikuid, kes Eestis tegutsevad. Jazzmuusikuid ühendab Eesti Jazzliit, kuid tegemist ei ole loomeliiduga. Liit korraldab eesti jazzmuusika sündmusi, rahvusvahelistumist ja arengut.

Muusikateoste kirjastajad ja fonogrammitootjad

Muusikateoste kirjastajad on Äriregistris registreeritud helisalvestiste ja muusika kirjastamise koodi all (kood 59201), kuid sageli tegeletakse ühtlasi ka muusikalise loometegevuse ja kontserdikorraldusega (kood 90012). Mitmel tegevusalal tegutsevate firmade müügitulusid ei ole võimalik kitsamalt tegevusalade vahel jaotada, seega ühe ettevõtte või ühingu müügitulu läheb kirja vaid ühe alagrupi alla.

¹⁰ Eesti Heliloojate Liidu koduleht: <http://www.helilooja.ee/eesti-heliloojate-liit/ehl/> (10.01.2022)

¹¹ Eesti Interpreetide Liidu koduleht: <http://interpreet.ee/eesti-interpreetide-liit/liidust/> (10.01.2022)

Muusikateoste kirjastamise (Äriregistris helisalvestiste ja muusika kirjastamine – kood 59201, sisaldab helisalvestusstuudioid ja noodikirjastajaid) alla on koondatud heliplaatide ja -lintide, CD-de, DVD-de ja nootide kirjastamine. Äriregistri andmetel sai 2019. aastal Eestis muusikateoste kirjastamisest tulu kokku 92 äri- või mittetulundusühingut (2015. a 98, 2011. a 151), millele lisandus 11 FIE-t. Kirjastamisega oli hõivatud 124 inimest (2015. a 147, 2011. a 157). Muusikateoste kirjastamise müügitulu oli 2019. aastal 6,5 mln € (2015. a 4,6 mln €, 2011. a 4,9 mln €), kasum 1,0 mln € (2015. a 0,5 mln €) ja ekspordi müügitulu 0,6 mln € (2015. a 0,3 mln €). Ekspordiga tegeles Äriregistri andmetel sarnaselt 13 ettevõtet/asutust (2015. a 14). Kümme suurimat äri- või mittetulundusühingut andsid 4,4 mln € ehk 68% alamvaldkonna müügitulust (2015. a 2,9 mln € ehk 63% müügitulust ja 2011. a 3,0 mln € ehk 61% müügitulust). Muusikateoste kirjastamise müügitulu on aastatel 2015–2019 tõusnud 40% ja kümne suurema firma müügitulu 51% (tabel 13.6).

Äriregistri andmetel olid 2019. aastal suurimateks muusikakirjastajateks Artist Media OÜ, Mig Music OÜ ja Flink Studios OÜ. Võrreldes 2015. aastaga püsisid suurimate hulgas Artist Media OÜ, Ajar Stuudiod OÜ, Eesti Muusika Infokeskus MTÜ ja Downtown OÜ, lisandusid aga Mig Music OÜ, Flink Studios OÜ, Syrr OÜ, GianTapes OÜ, MyTV OÜ ja DC Audio OÜ. Eesti Muusika Infokeskus (EMIK) saab ekspertide hinnangul valdava osa oma tuludest riiklikust toetusest, müügitulu kirjastamisest on tagasihoidlikum. EMIK muuhulgas kirjastab ja müüb rahvusvaheliselt Eesti heliloojate noote, kuid Äriregistris andmed ekspordi kohta puuduvad.

Tabel 13.6. Peamised muusikateoste kirjastamisega tegelevad äri- ja mittetulundusühingud 2015–2019 (kood 59201 – helisalvestiste ja muusika kirjastamine)

Ettevõtte	Müügitulu/tulu 2019, tuh €	Müügitulu/tulu 2015, tuh €	Müügitulu 2011, tuh €	Muutus 2019/2015, (%)	Asukoht
Artist Media OÜ (Artist Siseraadiod OÜ)	1 892,7	1 489,9	1 176,4	27%	Tallinn
Mig Music OÜ	501,9	-	-	-	Tallinn
Flink Studios OÜ	464,2	-	-	-	Tallinn
Ajar Stuudiod OÜ	356,5	329,7	22,2	8%	Tallinn
Syrr OÜ	306,5	-	-	-	Tallinn
GianTapes OÜ	265,7	-	-	-	Hiiumaa
MyTV OÜ	212,9	-	-	-	Tallinn
Eesti Muusika Infokeskus MTÜ	138,4	107,6	-	29%	Tallinn
Downtown OÜ	129,7	207,3	253,5	-63%	Tallinn
DC Audio OÜ	107,8	-	37,3	-	Harjumaa
Kokku TOP 10	4 376,4	2 901,0*	2 963,1*	51%	

* TOP 2019 ettevõtted ei kattu TOP 2015 ja TOP 2011 ettevõtetega

Allikas: Äriregister, – andmed puuduvad

Peamisteks Eesti noodikirjastajateks olid Edition 49 OÜ, SP Muusikaprojekt OÜ, Estonian Classics OÜ ja FIE Rene Eespere Edition Eisenberg. Nimetatud noodikirjastajate müügitulu oli (v.a FIE Rene Eespere Edition Eisenberg) 72,0 tuh € (2015. a 112,9 tuh €, 2011. a 111,5 tuh €). Süva- ja koorimuusika valdkonnas jätkavad nootide kirjastamist ja annavad välja trükiseid SA Muusikafond, Klaveripoeg OÜ, Eesti Muusika

Infokeskus MTÜ, Eesti Kooriühing MTÜ, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, EELK Kirikumuusika Liit MTÜ, Kirjastus Muusika OÜ, ERP OÜ, ning Laulu- ja Tantsupeo SA, mis ei tegutse regulaarselt kirjastajana.

Suur osa fonogrammide (salvestatud muusika) tootjaid ja levitajaid on koondunud Eesti Fonogrammi-tootjate Ühingusse, kelle peamiseks ülesandeks on oma liikmete või esindatavate ühingute varaliste õiguste kollektiivne teostamine. Kuna ühing ei kogu andmeid oma liikmete ja esindatavate tegevusalade ja müügitulude kohta ning kõigi esindatavate põhitegevus ei pruugi olla fonogrammide tootmine, siis ei ole olemasolevate andmete põhjal võimalik välja tuua suuremaid fonogrammide tootjaid. EFÜ-ga saab esinduslepingu sõlmida iga isik, kes omab fonogrammitootja õigusi vähemalt ühe fonogrammiga seoses.

Säilituseksemplari seaduse kohaselt laekuvad Rahvusraamatukogusse kõik uued Eestis ilmunud heli- ja videosalvestised, v.a ainult digitaalselt välja antud. Tegelikult ei ole kogu täielik, sest salvestisi antakse välja ka omatoodanguna ja väikeses tiraažis ning kui tiraaž on alla 50 eksemplari, siis pole väljaandjal loovutamise kohustust ja kõik salvestised ei pruugi jõuda raamatukogusse. Eesti Rahvusbibliograafia helisalvestiste kogu andmetel ilmus 2019. aastal kokku 362 Eesti muusika helisalvestist (v.a DVD-d), millest Eesti autorite ja esitajate osalusel välismaal 49 (2015. a vastavalt 351 ja 63) (tabel 13.7). Eestis väljaantud helisalvestiste müügimahtude kohta puuduvad andmed. Rahvusraamatukogus on kokku üle 136 000 eksemplari noodiväljaandeid, mille kasutuskogu loodi 1945. aastal, kui väljaanded hakkasid laekuma raamatukokku üleliidulise sundeksemplarina. Eesti raamatukogude koondkataloogi ESTER andmetel anti 2019. aastal välja 138 nimetust Eesti heliloojate ja muusikaautorite noote, sh 117 nimetust Eestis ja 21 nimetust välismaal (2015. a 75 nimetust, neist 60 Eestis ja 15 välismaal). Andmed nootide kohta ei pruugi olla täielikud, sest Eesti Rahvusraamatukogu humanitaaria ja kunstide töörühma hinnangul ei ole kõik noodid raamatukogudes olemas.

Tabel 13.7. Helisalvestiste ja nootide ilmumise statistika 2011–2019

Aasta	Helisalvestiste nimetuste üldarv	sh välismaal	Eestis	Nootide nimetuste üldarv	sh välismaal	Eestis
2011	339	62	277	72	15	57
2012	351	74	277	179	17	162
2013	320	57	263	192	35	157
2014	346	51	295	75	6	69
2015	351	63	288	75	15	60
2016	363	52	311	113	12	101
2019	362	49	313	138	21	117

Allikas: Eesti Rahvusraamatukogu helisalvestiste kogu (ei sisalda DVD-sid), nootide andmed Eesti raamatukogude koondkataloog ESTER (ainult raamatukogudes leiduvad väljaanded)

Eesti Rahvusringhääling

Eesti Rahvusringhääling (ERR) on mahult suurim muusika salvestaja ja edastaja Eestis. 2019. aastal panustas ETV muusika valdkonda paljude originaalsaadete loomise ja muusikasündmuste edastamisega. Näiteks kanti üle Eesti Laulu konkurssi ja 150. laulu- ja tantsupidu. Portreefilmide projektis jõudsid eetrisse saated Tõnu Kõrvitsast ja Risto Joostist, kes sai ERR-i aasta muusikaauhinna, samuti Ivo Linnast ja Eri Klassist. Erisaateid tehti laulu- ja tantsupeo ajaloost, EMTA 100 juubelist. Lisaks kanti üle Eurovisiooni lauluvõistlust, Hennessy uusaastakontserti, FIX50 juubelikontserti, emadepäeva kontserti Paides,

Illenzeeri fondi heategevuskontserti “Laulud sõdurile”, Vanemuise Kassitoome kontserti, EMTA uue saali avamise kontserti, rahvusvahelise muusikapäeva sündmusi jm. Muusikanädalal jõudsid eetrisse Eesti artistide poolt arranžeeritud ETV saatepeade muusikalised kujundused. ETV omasaadetena edastati muusikaesitusi aasta jooksul 57 tundi, ETV2-s 130 tundi, ETV+-s 23 tundi¹².

2019. aastal edastas Klassikaraadio 70 tundi laulupeole pühendatud saateid (sh “Laulupidu 150”, “Laulupeo nähtamatud lood”, “Luukamber”). Välismaal tegutsevaid Eesti muusikuid tutvustati saatesarjas “Minu Eesti”, jätkus muusikaperekondade sari “Dünastia”. Klassikaraadio vahendas Muusikaakadeemia sajandi juubelit, otseülekandes toimus uue kontserdimaja avamiskontsert ning eetris oli 14-osaline sari “EMTA 100” tudengipõlve lugudest. Alustati sarjaga “Klassikasäuts”. Raadiostuudios korraldati 10 avalikku kontserti. Klassikaraadio vahendas kuulajatele ja jäädvustas arhiivi tarbeks 203 kontserti klassikalise muusika, folgi ja džässi vallast ning fondisalvestisi toodeti 6 tundi. Rahvusvahelisse raadiolevisse vahendati EBU kaudu 20 kontserti Eestist, sh esmakordselt otseülekandena ansambel Triskele jõulukontserti Tartust. Klassikaraadiol oli keskmiselt 88 000 kuulajat nädalas. 2019. aastal ulatus ERR-i muusikaesituste ja saadete maht tele- ja raadiokanalites 23 935 tunnini (2015. a 20 953 tundi). Muusikaesituste ja saadete mahu poolest tõusid esile Raadio 2, Klassikaraadio ja Raadio Tallinn (tabel 13.8).

Tabel 13.8. Eesti Rahvusringhäälingu muusikaesituste ja -saadete maht (tundides) 2015–2019

ERR-i telekanalid ja raadiojaamad	2015	2019
ETV muusikaesitused	271	57*
ETV2 muusikaesitused	322	130*
ETV+ muusikaesitused	4	23*
Vikerraadio muusikaesitused	3 594	2 656
R2 muusika, pop, rock ja muud muusikastiilid	6 031	6 482
Klassikaraadio muusikasaated (autorisaated, ülekanded)	2 949	2 205
Klassikaraadio muusika	3 050	4 038
Raadio 4	-	3 645
Raadio Tallinn	4 732	4 699
Kokku	20 953	23 935

* omasaadete esmaesitluste maht

Allikad: ERR-i majandusaasta aruanded 2015 ja 2019

Elav esitus, kontserdikorraldajad ja agentuurid

Kontserdikorraldajad

Alamvaldkonna ülevaade on koostatud väljavõtu alusel Äriregistrist järgmiste EMTAK-i koodide alla registreeritud ettevõtetest, asutustest ja ühingutest: 9001 (lavakunst), 90012 (kontsertide lavastamine ja esitamine ning muusikaline loometegevus), 90021 (lavakunsti abitegevused), 90031 (kunstialane loometegevus), 92399 (meelelahutus jm vaba aja tegevused). Füüsilisest isikust ettevõtjate andmed saadi Statistikaameti loome-, kunsti- ja meelelahutustegevuse koodi alla liigitatud andmestikust arvutuslikult,

¹² ERR majandusaasta aruanne 2019, https://files.err.ee/info/ERR_aruanne_2019_kinnitatud.pdf (20.01.2022), ERR-i telekanalite ja raadiojaamade tegevus on käsitletud aruande ringhäälingu osas

sest sisaldab peale muusikavaldkonna ka etenduskunsti ja kunsti alal tegutsevaid ettevõtjaid. Majandustegevuse andmed kohalikele omavalitsustele kuuluvate kontserdiorganisatsioonide (Tallinna Filharmoonia, Pärnu Linnaorkester, Narva Linna Sümfooniaorkester) kohta saadi organisatsioonidelt endilt, kuid ka Rahandusministeeriumi eelarve täitmise aruannetest.

2019. aastal sai tulu muusika esitamisest või kontsertide korraldamisest kokku 1 397 asutust või ühingut (2015. a koos FIE-dega 1 798, 2011. a koos FIE-dega 1 120), neist 985 OÜ, 378 MTÜ, 14 SA, 17 muud juriidilist vormi kandvat ühingut (tulundus- ja usaldusühingud), 3 kohaliku omavalitsuse kontserdiorganisatsiooni ning lisaks 537 FIE-t.

Kontserdikorralduse müügitulu/tulu oli 2019. aastal 101,6 mln € (2015. a 79,2 mln €, 2011. a 50,3 mln €), millest äriühingute (OÜ, TÜ, UÜ) müügitulu oli 59,7 mln €, mittetulundusühingute tulu 14,7 mln €, sihtasutuste tulu 22,1 mln €, füüsilisest isikust ettevõtjate müügitulu 3,1 mln € ja kohalike omavalitsuste kontserdiorganisatsioonide tulu 2,0 mln €. Kokku ulatus 2019. aastal tulu avaldanud asutuste ja ühingute (1 397, koos FIE-dega 1 934) töötajate arv 2 087 inimeseni, kellest 537 olid ettevõtlustuluga FIE-d (2015. a 2 418, sh 509 ettevõtlustuluga FIE-d, 2011. a ca 900, sh 525 ettevõtlustuluga FIE-d). Tööjõukulud olid 2019. aastal 16,5 mln €. 2019. aastal ulatus alamvaldkonna ettevõtete ja asutuste ning füüsiliste isikute kasum/tulem 8,3 mln € (2015. a 9,5 mln €), ekspordi müügikäive 3,1 mln € (64 eksportijat, 2015. a 3,5 mln € ja 75 eksportijat). Võrreldes 2015. aastaga on muusikalise loometegevuse ja kontserdikorralduse müügitulu/tulu suurenenud 28%, kuid kasum/tulem vähenenud 13% ja töötajate arv vähenenud 14%.

Suurimad kontserdikorraldajad ja muusika esitajad (TOP 25) 2019. aasta müügitulu/tulu alusel on toodud tabelis 13.9. Suurimad kontserdikorraldajad ja esitajad andsid 2019. aastal alamvaldkonna müügitulust/tulust 54% (2015. a 58%, 2011. a 61%). 2019. aasta TOP 25 ettevõtte müügitulu/tulu oli 55,3 mln € ja see suurenes 24% võrreldes 2015. aastaga. Suurimate hulka lisandusid Prosolutions OÜ, Perekond Piidivabrik MTÜ, Eesti Festivaliorkester SA, Sunbeam Productions OÜ ja Real Key Music Publishing OÜ.

Suurimateks muusikalise loometegevuse ja kontserdikorralduse alal tegutsejateks olid 2019. aastal Eesti Kontsert SA (tulu 9,5 mln €), Live Nation Estonia OÜ (tulu 9,3 mln €) ja Tallinki laevadel muusikutele tööd andev HT Meelelahutus OÜ (7,9 mln €). Mitmed TOP 25 hulgas olevad asutused ja ühingud korraldavad muusikafestivale, nt Eesti Kontsert SA, Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA, Monster Music OÜ, Eesti Pärimusmuusika Keskus MTÜ, ERP OÜ, Eesti Kooriühing MTÜ, Tallinna Filharmoonia, Jazzkaare Sõprade Ühing MTÜ, Perekond Piidivabrik MTÜ, Lootsi Koda SA, jt. 2019. aastal Eestis korraldatud muusikafestivalide tulud kajastuvad korraldajate müügituludes/tuludes.

Alamvaldkonna müügitulu võib olla suurem kui nähtub Äriregistri andmete põhjal koostatud ülevaatest. Kui põhitegevusalaks muu loomemajanduse valdkond, siis kajastuvad andmed nimetatud valdkondade müügituludes, muudelt tegevusaladelt (nt jookide serveerimine, üritusturundus jms) muusika valdkonda tulevad summad ei ole teada, neid ei ole Äriregistri andmetel võimalik eraldi välja tuua.

Tabel 13.9. Suuremad kontsertide lavastamise ja esitamise ning muusikalise loometegevusega tegelevad ühingud, asutused ja organisatsioonid (TOP 25) 2019 (väljavõtt)

Ettevõtte/asutus	Müügitulu/tulu			Muutus 2019/2015 (%)	Asukoht
	2019, tuh €	2015, tuh €	2011, tuh €		
Eesti Kontsert SA	9 470,3*	16 447,5*	8 692,0*	-42%	Tallinn
Live Nation Estonia OÜ	9 330,2	1 275,9	2 347,1	631%	Tallinn
HT Meelelahutus OÜ	7 904,7	6 249,8	7 851,2	26%	Tallinn
Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA	6 059,8*	1 480,0*	2 863,3*	309%	Tallinn
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester SA	3 825,6*	2 997,2*	2 155,9*	28%	Tallinn
Monster Music OÜ	2 390,3	926,3	-	158%	Tallinn
Eesti Pärimusmuusika Keskus MTÜ	1 583,4	1 265,9	-	25%	Viljandi
Shchegoleff OÜ	1 438,2	15,6	9,3	9119%	Paldiski
ERP OÜ	1 379,6	1 100,4	702,0	25%	Tallinn
Eesti Filharmoonia Kammerkoor SA	1 336,6*	968,3*	1 071,3*	38%	Tallinn
Booking Stars OÜ	1 329,2	2 310,2	-	-42%	Tallinn
Tallinna Filharmoonia	1 275,7	936,1	1 003,4	36%	Tallinn
Prosolutions OÜ	1 090,0	-	-	-	Tallinn
Eesti Kooriühing MTÜ	995,3	715,6*	-	39%	Tallinn
Jazzkaare Sõprade Ühing MTÜ	708,0	593,4	236,4	19%	Tallinn
Himma Music Management OÜ	579,2	260,2	-	123%	Tallinn
Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts MTÜ	574,7	525,6	-	9%	Tallinn
Perekond Piidivabrik MTÜ	568,1	-	-	-	Saaremaa
Pärnu Linnaorkester	546,3	376,4	-	45%	Pärnu
Eesti Festivaliorkester SA	528,9	-	-	-	Tallinn
Star Agency OÜ	515,0	653,3	-	-21%	Tallinn
Berit Grupp OÜ	497,9	376,6	-	32%	Tallinn
Sunbeam Productions OÜ	454,8	-	-	-	Tallinn
Lootsi Koda SA	440,3	444,5	432,2	-1%	Tallinn
Real Key Music Publishing OÜ	439,2	-	-	-	Tallinn
Kokku TOP 25	55 261,2	44 690,3	18 271,5**	24%	

* Sh Kultuuriministeeriumi tegevustoetused, investeeringutoetused jm riiklikud toetused

**TOP 2019 ettevõtted ei kattu TOP 2015 ettevõtetega

Allikas: väljavõtte Äriregistri andmebaasist, – andmed puuduvad

Suuremad sihtasutuste vormis tegutsevad kontserdikorraldajad

Äriregistri andmetel olid suuremad sihtasutuste vormis tegutsevad kontserdikorraldajad 2019. aastal riigi asutatud Eesti Kontsert SA, Eesti Riiklik Sümfooniaorkester SA (ERSO) ja Eesti Filharmoonia Kammerkoor SA ning Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA, Eesti Festivaliorkester SA ja Lootsi Koda SA.

Sihtasutuste vormis tegutseva kuue suurema kontserdiorganisatsiooni tulu oli 2019. aastal 21,7 mln € (2015. a viis organisatsiooni 22,3 mln €, 2011. a viis organisatsiooni 15,2 mln €). Kasumit teenisid suurimad kontserdiorganisatsioonid 1,7 mln €, töötajaid oli 303 ja tööjõukulud ulatusid 8,5 mln €. Suurimad sihtasutuste vormis tegutsevad kontserdiorganisatsioonid olid Äriregistris registreeritud Tallinnas, kuid tegutseti üle Eesti. Suurimaks kontserdiorganisatsiooniks Eestis 2019. aastal oli taas Eesti Kontsert SA, mis andis vaadeldud kuue asutuse tuludest 44% (9,5 mln €).

Aasta jooksul peetud kontsertide ja välisesinemiste arv ei kajastu ei Äriregistris ega Statistikaameti andmekogudes. Suurima kontserdikorraldaja, Eesti Kontsert SA, tegevusest saab ülevaate asutuse aastaraamatutest¹³. Eesti Kontsert SA korraldas 2019. aastal 862 kontserti 185,4 tuhandele kuulajale (2015. a 1 345 kontserti 229 tuhandele kuulajale ja 2011. a 891 kontserti 180 tuhandele kuulajale). Eesti Kontserdi alla kuuluvad kollektiivid andsid 2019. aastal 102 kontserti 29,6 tuhandele kuulajale (2015. a välismaal 133 ja 41,4 tuhandele kuulajale, 2011. a 88 kontserti), sh Peterburi Jaani kirikus 60 kontserti 5,8 tuhandele kuulajale (2015. a vastavalt 85 kontserti 10,5 tuhandele kuulajale, 2011. a 76 kontserti 6,3 tuhandele kuulajale). Eesti kontsert SA kogutulu oli 2019. aastal 9,5 mln €, millest 3,3 mln € ettevõtlustulu.

Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA valmistas ette ja viis läbi aegade suurima osavõtuga laulu- ja tantsupeo, millega tähistati 150 aastat esimesest laulupeost¹⁴. Kokku osales laulupeol 1 019 kollektiivi 34,7 tuhande laulja või orkestrandiga. Sihtasutuse kogutulu oli 2019. aastal 6,1 mln €, millest 59,7 % ehk 3,6 mln € eurot oli riigieelarveline finantseerimine, 37,8 % ehk 2,3 mln € ettevõtlustulu ja 2,5% ehk 0,2 mln € sponsorlus.

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester (ERSO) on vanim regulaarselt tegutsev sümfooniaorkester Eestis, mis loodi 1926. aastal. ERSO SA tegutseb alates 13. jaanuarist 2014 riigiasutuse Eesti Riiklik Sümfooniaorkester õigusjärglasena. Aastal 2019 valiti orkestri peadirigendiks Olari Elts. ERSO andis 2019. aastal kokku 80 kontserti ja toimus 12 salvestusperioodi (2015. a 58 kontserti ja 8 salvestust). Orkestri kodulehe andmetel anti 2019. aastal välja neli plaati erinevate firmade poolt Eestis ja firma Chandos salvestas CD prantsuse balletimuusikaga Neeme Järvi juhatusel¹⁵. Väljaspool Eestit anti 8 kontserti: Montpellier' muusikafestivalil Prantsusmaal, Kesk-Euroopa turneel, Odessa Classics festival Ukrainas ja Baltimaade sümfooniaorkestrite festivalil Riias. ERSO SA kogutulu oli 2019. aastal 3,8 mln €.

Eesti Festivaliorkestri (EFO) asutasid Paavo Järvi ja Neeme Järvi 2011. aastal. Orkester koosneb eesti orkestrites ja välismaal töötavatest eestlastest muusikutest ning mitmetest Euroopa tipporkestrite solistidest. Koostööd tehakse ka Pärnu Muusikafestivali ja Järvi Muusikaakadeemiaga, pakkudes noortele muusikutele arenemis- ja esinemisvõimalusi¹⁶. Eesti Festivaliorkester käis 2019. aastal kontserttuuril Jaapanis ja esines Londonis. Kokku on esinetud 11 välisriigis, peale Jaapani ja Ühendkuningriigi ka Austrias,

¹³ Eesti Kontsert. Aastaraamat nr.1. Märts 2020. <https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=JVeestikontsertarmt202003&e=-----et-25--1--txt-txIN%7ctxTI%7ctxAU%7ctxTA-----> (25.01.2022)

¹⁴ Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA. Majandusaasta aruanne 2019, https://sa.laulupidu.ee/wp-content/uploads/2021/11/Aruanne_2019.pdf

¹⁵ ERSO koduleht. <https://www.erso.ee/plaadid/> (26.01.2022)

¹⁶ Eesti Festivaliorkestri koduleht. <https://efo.ee/about-us/> (26.01.2022)

Belgias, Taanis, Soomes, Saksamaal, Lätis, Luksemburgis ja Rootsis. 2019. aastal oli Eesti Festivaliorkester SA kogutulu 0,5 mln €.

Eesti Filharmoonia Kammerkoor (EFK) on professionaalne muusikakollektiiv, mis tegutseb Eesti kultuuri ja muusika tutvustamise ning jäädvustamisega alates 1981. aastast ja osaleb aktiivselt Eesti, Euroopa ning teiste maade muusikaelus¹⁷. 2019. aastal anti kokku 62 kontserti 38,8 tuhandele külastajale, neist 39 kontserti Eestis ja 23 kontserti välismaal. Väliskontserdid toimusid 9 erinevas riigis: Austraalias (11), Norras (1), Iisraelis (3), Belgia (1), Soomes (1), Hongkongis (1), Lõuna-Koreas (1), Saksamaal (2) ja Itaalias (2). EFK plaadistas 5 albumit, osales aktiivselt rahvusvahelises muusikaelus ning tegi koostööd välisorkestritega (nt Austraalia Kammerorkester, Korea Kammerorkester ja HK Simfonietta), samuti tehti koostööd Concerto Copenhageniga kontserdil „Eesti 100 ja Dannebrog 800“, millega tähistati Taani lipu 800. aastapäeva Tallinnas. EFK kogutulu oli 2019. aastal 1,3 mln €, millest tulu ettevõtlusest (etendus- ja kontserttegevus) moodustas 0,2 mln €.

Lootsi Koda SA tegutseb aastast 2002 Tõnu Kaljuste juhtimisel. Sihtasutus korraldas 2019. aastal 68 etendust/kontserti (2015. a 24). Naissaarel korraldati iga-aastast Nargenfestivali (nt Omari küünis lavastus Aadama õunad) ja Pärdi Päevi Tallinnas, Rakveres, Paides ja Tartus. Kreegi päevi on korraldatud Haapsalus juba 13. aastat, 2019. aastal lisandusid kontserdid Hiiumaal ja Saaremaal (6 kontserti)¹⁸. SA Lootsi Koda kogutulu oli 2019. aastal 0,4 mln €. Festival maksab suure osa omatuludest kollektiividele, kes seal esinevad.

Suuremad osaühingute vormis tegutsevad kontserdikorraldajad

Suuremateks osaühingute vormis tegutsevateks kontserdikorraldajateks olid 2019. aastal Live Nation Estonia OÜ, HT Meelelahutus OÜ ja Monster Music OÜ, kuid Eestis on väga palju tugevaid kontserdikorraldajaid.

Live Nation Estonia OÜ alustas tegevust 2004. aastal ja tegeleb kontsertide ja etenduste korraldamise, teistele kontserdi- ja etenduste korraldajatele produktsiooniteenuse müümise ning artistide vahendamise klientidele Baltikumis. 2019. aastal teeniti müügitulu 9,3 mln €, 0,5 mln € kasumit ning ettevõttes töötas 4 inimest. Aasta jooksul korraldati kaks suurt välikontserti, üks Tallinnas ja teine Tartus. Ettevõtte majandustulemused olid majandustegevuse aruande põhjal head tänu suurtele kontsertidele.

HT Meelelahutus OÜ alustas tegevust 1997. aasta lõpul ning töötab eraetendusasutusena, pakkudes erinevatele sihtgruppidele sobivaid meelelahutusprogramme AS Tallink Grupp ettevõtete poolt opereeritaval laevadel ja Tallink Hotel hotellides Tallinnas. Majandustegevuse aruande põhjal organiseerib ettevõtte *live* esinejad 33-le kontserni laevades paiknevale esinemislavale, mis teeb aastas kokku üle 12 000 *live* esituse/kontserdi/etenduse. 2019. aastal teeniti müügitulu 7,9 mln €, 0,01 mln € kasumit ja ettevõttes töötas täistööajale arvestatuna 7 inimest. Aastas antakse tööd keskmiselt 220-le erinevale ansamblile, enam kui 70-e väiksemale muusikagrupile (duod, triod, kvartetid) ja ligi 60-le erinevale trubaduurile.

Monster Music OÜ korraldab kontserte ja festivale (nt Haapsalu Itaalia Muusika Festival, Retrobest), kuid on Äriregistris tegevusalaks märkinud teatri-, kontserdi- jms hoonete käituse. 2019. aastal teenis ettevõtte müügitulu 2,4 mln € ja kasumit 0,2 mln € ning töötajaid oli ettevõttes 4.

¹⁷ Eesti Filharmoonia Kammerkoori (EFK) koduleht ja majandustegevuse aruanne. <https://www.epcc.ee/prod/wp-content/uploads/2020/09/SA-EFK-2019-majandusaasta-aruanne.pdf> (26.01.2022)

¹⁸ Lootsi Koda SA koduleht: <http://www.nargenfestival.ee/index.php?id=54> (23.02.2022)

Suuremad mittetulundusühingute vormis tegutsevad kontserdikorraldajad

Mittetulundusühingutest olid majanduslikult edukaimad Eesti Pärimusmuusika Keskus MTÜ, Jazzkaare Sõprade Ühing MTÜ ja Perekond Piidivabrik MTÜ ning Eesti Kooriühing MTÜ (vt täpsemalt ptk 13.3.2.).

Eesti Pärimusmuusika Keskus MTÜ tegutseb alates 2000. aastast toetades Eesti kultuuri läbi pärimusmuusika õpetamise ja propageerimise ning korraldades festivale, kontserte, õpitubasid, kursusi, õppelaagreid ja seminare. 2019. aastal toimus Pärimusmuusika Aidas 55 pärimusmuusika kontserti, 9 tantsumaja, 28 peretuba eelkooliealistele lastele ning 8 Volkstuudio muusikakuulamise õhtut. 2016. aasta sügisest tegutsetakse üle Eesti nn. Pärimusmuusika pesades, kus toimus 7 kontserti. Lisaks korraldati pärimusmuusikaprogrammi Tallinn Music Weeki-le ja Koplifestile. XXVII Viljandi pärimusmuusika festivali põhiprogrammi raames toimus 76 kontserti, millele lisandusid 62 vabalava kontserti, 36 õpituba, loodusretked ja ööülikool. Viljandi Folgil astus üles 55 erinevat bändi ja kooslust, kokku 645 muusikut. Kevadfestivalil „Folkloob“ korraldati 8 kontserti ja Pärimusmuusika Lõikuspeol 13 kontserti. Keskuse tulud ulatusid 2019. aastal 1,6 mln € (sh tulu ettevõtlusest 0,8 mln €) ja töötajaid oli 21 inimest, millele lisandusid ca 32 võlaõiguslepingute alusel töötavat inimest ja suvisel festivalil 250 vabatahtlikku.

Jazzkaare Sõprade Ühing MTÜ asutati 1999. aastal. 2019. aastal korraldati 30. korda Tallinna Rahvusvahelist Festivali Jazzkaar, kus toimus 80 kontserti (sh 19 kontserti väljaspool Tallinna) kokku üle 26 tuh külastajale. Kontserdid toimusid lisaks Tallinnale ka Tartus, Pärnus, Haapsalus, Kuressaares, Raplas, Rakveres, Viljandis, Narvas ja Murastes. Sügisjazzi raames toimus 6 kontserti ja Jõulujazzi raames, mis toimus 23. korda, toimus 20 kontserti nii Tallinnas, Pärnus, Viljandis, Põlvas, Haapsalus kui Tartus. Ühingu tulud olid 2019. aastal 0,7 mln € (sh tulu ettevõtlusest 0,5 mln €) ning aastaringelt oli sündmuste korraldamisega hõivatud 5 inimest, festivali ajal ca 220 inimest, neist 150 vabatahtlikku.

Perekond Piidivabrik MTÜ asutati 2015. aastal ning ühingu peamiseks tegevuseks on I Land Soundi elamusfestivali korraldamine Orissaares, Saaremaal. 2019. aastal saadi tulu 0,6 mln € (sh tulu ettevõtlusest 0,5 mln €) ja töötajaid oli ühingu 2 inimest. Festival on aastaga kahekordistanud nii tulu kui külastajate arvu ja loodab areneda rahvusvaheliseks suureks festivaliks.

Kohalike omavalitsuste kontserdikorraldajad

Tallinna Filharmooniat, Pärnu Linnaorkestrit ja Narva Linna Sümfooniaorkestrit finantseerivad vastavalt Tallinna, Pärnu ja Narva linn oma eelarvest ning orkestreid toetatakse ka Kultuuriministeeriumi eelarvest. Kohalike omavalitsuste poolt finantseeritavate kontserdi-organisatsioonide kogutulu linnade eelarvete alusel oli 2019. aastal 2,0 mln € (2015. a 1,4 mln €, 2011. a vähemalt 1,0 mln €) (tabel 13.10). Kokku korraldati 2019. aastal 99 kontserti enam kui 41 tuhandele kuulajale. Kohalike omavalitsuste kontserdi-organisatsioonide töötajate arv taandatuna täistööajale oli 74.

1994. aastal Tallinna Linnavalitsuse loodud Tallinna Filharmoonia all tegutsevad rahvusvaheline Birgitta festival, džässiklubi TAFF Club ja Tallinna Kammerorkester¹⁹. Tallinna Filharmoonia korraldas 2019. aastal 62 kontserti (2015. a 68 kontserti ca 24,0 tuhandele kuulajale, 2011. a 61 kontserti 20,4 tuhandele kuulajale). Narva Linna Sümfooniaorkester tegutseb Narva Linnavalitsuse kultuuriosakonna valitsemisalas ja orkester tähistas 2019. aastal oma 25 juubelit. 2019. aastal korraldas Narva Linna Sümfooniaorkester 12 kontserti 4,4 tuhandele kuulajale (2015. a 11 kontserti 8,0 tuhandele kuulajale). Sümfooniaorkester

¹⁹ Tallinna Filharmoonia koduleht: <https://www.filharmoonia.ee/meist/tallinna-filharmoonia> (26.01.2022)

korraldab koos Narva Linna Kultuuriosakonnaga alates 1995. aastast Rahvusvahelist J. Mravinski nimelist Muusikafestivali. Pärnu Linnaorkester loodi 1994. aastal ja alates 2019. aastast on orkestri peadirigendiks Kaspar Mänd. 2019. aastal anti 25 kontserti, millest 21 olid orkestri oma korraldatud kontserdid enam kui 3 tuhandele kuulajale. Orkester on sage esineja eesti muusikafestivalidel, koostööd tehakse Eesti Kontserdi, Järvi Suvefestivali, Pärnu Rahvusvahelise Koorifestivali, Pärnu Kontserdibüroo ning paljude teiste festivalide- ja kontserdikorraldajatega (nt PÖFF).

Tabel 13.10. Kohalike omavalitsuste poolt finantseeritavad kontserdiorganisatsioonid 2011–2019

Organisatsioon ja asukoht	Tulu kokku, tuh €	sealhulgas			Kontsertide arv	Kuulajate arv
		riigilt, tuh €	omavalitsuselt, tuh €	ettevõtlustulu ¹⁾ , tuh €		
Kokku 2011*	1 034,8	31,4	1 003,4	-	61	20 400
Kokku 2015*	1 442,5	40,0	1 297,8	373,0	79	ca 31 500
Kokku 2019*	2 004,5	-	2004,5	533,3	99	ca 41 000
Tallinna Filharmoonia – Tallinn						
2011*	1 003,4	-	1 003,4	-	61	20 400
2015	936,1	-	835,9	373,0	68	24 000
2019	1 275,7	-	1 275,7	480,2	62	33 669
Narva Linna Sümfooniaorkester – Narva						
2011*	15,7	15,7	-	-	-	-
2015	130,0	20,0	105,5	-	11	7 500
2019	182,5	-	182,5	9,4	12	4 300
Pärnu Linnaorkester – Pärnu						
2011*	15,7	15,7	-	-	-	-
2015	376,4	20,0	356,4	-	-	-
2019	546,3	-	546,3	43,7	25	ca 3 026**

- Andmed puuduvad

* Osalisel andmed: Tallinna Filharmoonia – ainult Tallinna linna toetus Tallinna Filharmooniale ja Birgitta Festivalile; ainult Kultuuriministeeriumi, Pärnu ja Narva eelarve eraldised Pärnu Linnaorkestrile ja Narva Sümfooniaorkestrile

** 21 oma korraldatud kontserdi kuulajate arv

¹⁾ Ettevõtlustulus sisalduvad piletitulud, tulud plaadimüügist jms; Tallinna Filharmoonia piletitulu – Eestis müüdud piletid ja kontsertteenus (orkestri teenus nii Eestis kui välismaal)

Allikad: Tallinna Filharmoonia, Narva Linna Sümfooniaorkester, Pärnu Linnaorkester; Tallinna, Pärnu ja Narva linna eelarved

Muusikafestivalid

Eestis korraldatakse aastas vähemalt sada regulaarset muusikafestivali ja need toimuvad igas maakonnas (tabel 13.11). Osa muusikafestivalide korraldajaid on liitunud mittetulundusühinguga Eesti Muusikafestivalid MTÜ (EMF), mis esindab aastast 2002 liikmesfestivalide huve. Kontserdikorraldajaid, -paiku ja muusikafestivale koondab ka Music Estonia alla kuuluv võrgustik Live Music Estonia. Eesti Muusikafestivalid MTÜ edendab koostööd festivalide vahel, samuti koordineerib festivalikalendrit ning kogub ja levitab teavet festivalidest nii Eestis kui välismaal. 2019. aastal kuulus Eesti Muusikafestivalid MTÜ-sse 34 juriidilist liiget ja 48 festivali. 2022. aasta jaanuari seisuga oli EMF-il 42 liikmesfestivali (34 festivalide

korraldajat ja katusorganisatsiooni)²⁰. Ühingu liikmed on tegevad peamiselt süvamuusika, aga ka jazz-, etno-, koori- ja maailmamuusika valdkonnas. Kodulehe andmetel on Eesti maailmas see riik, kus toimub kõige rohkem muusikafestivale ühe inimese kohta aastas.

Tabel 13.11. Peamised muusikafestivalid Eestis 2019

Festival	Korraldaja	Algus
Eesti Muusikafestivalide MTÜ liikmed		
1. Aavo Otsa Trompeti Suveakadeemia (Suure-Jaani)	Aavo Otsa Muusikastudio MTÜ	2002
2. Birgitta Festival	Tallinna Filharmonia	2005
3. Eesti Muusika Päevad	Eesti Heliloojate Liit MTÜ	1979
4. Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia SūgisFest	Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	1999
5. Eesti Rahvamuusikatöötluste Festival Mooste Elohelü	Folgisellide Selts MTÜ, Mooste Vallavalitsus	1999
6. Klaaspärlimäng	ERP OÜ	2003
7. Festival Tallinna Tornid	Corelli Music OÜ	2011
8. Haapsalu Vanamuusikafestival	Muusikaühing Studio Vocale MTÜ	1994
9. Ida muusika festival Orient	ERP OÜ	1992
10. IdeeJazz: Tartu Jazz- ja Rūtmimuusika Festival	Rajamuusika MTÜ	2012
11. Jazzkaar	Jazzkaare Sõprade Ühing MTÜ	1990
12. Jõulumuusika festival Kirikupühad Maarjamaal	Corelli Music OÜ	2010
13. Rahvusvaheline festival Jõulujazz	Jazzkaare Sõprade Ühing MTÜ	1996
14. Kuressaare Kammermuusika Päevad	Kuressaare KammerFest MTÜ	1995
15. Leigo Järvemuusika	Leigo Kontserdid MTÜ	2004
16. MustonenFest (end "OpenBaroque")	Eesti Kontsert SA	1989
17. Pärnu Muusikafestival ja Järvi Akadeemia	Järvi Festival MTÜ	2009
18. Rahvusvaheline J. Mravinski nimeline muusikafestival	Narva linna kultuuriosakond	1995
19. Rahvusvaheline Muhu Tulevikumuusika Festival "Juu Jäab"	Eesti Saarte Kultuuriühendus MTÜ	1997
20. Pärnu Rahvusvaheline Ooperimuusika Festival (PromFest)	PromFest MTÜ	1996
21. Pühalepa Muusikafestival	Kerema Kultuurikoda MTÜ	2012
22. Rahvusvaheline Õigeusu Vaimuliku Muusika Festival Credo	Credo Festivalid MTÜ	1994
23. Rapla Kirikumuusika Festival	Muusikute Fond PLMF MTÜ ja Rapla Kirikumuusika Festival MTÜ	1993
24. Saaremaa Ooperipäevad	Eesti Kontsert SA	1999

²⁰ MTÜ Eesti Muusikafestivalid, http://www.festivals.ee/Eesti_Muusikafestivalide_tutvustus_702 (28.01.2022)

Festival	Korraldaja	Algus
25. Suvemuusikafestival „Seitsme Linna Muusika“	Eesti Kontsert SA	1998
26. Suure-Jaani Muusikafestival	Suure-Jaani vald ja Rahvusvaheline Artur Kapp'i Ühing MTÜ	1998
27. Tallinna Rahvusvaheline Bachi muusika festival bachFest	Ars Musica Estonica MTÜ	2012
28. Tallinna Kammermuusika Festival	Muusikute Fond PLMF MTÜ	2005
29. Tallinna Rahvusvaheline Kitarrifestival	Tallinna Kitarrifestival MTÜ	2005
30. Tallinna Puhkpillifestival	Aavo Otsa Muusikastuudio MTÜ	2011
31. Tallinna Rahvusvaheline Orelifestival	Eesti Kontsert SA	1987
32. Tallinna Talvefestival	Muusikute Fond PLMF MTÜ	2006
33. Rahvusvahelised Trompetipäevad ja konkurss Trompetitalendid	Aavo Otsa Muusikastuudio MTÜ, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	1989
34. Tartu Vanamuusika Festival Orient et Occident	Festivitas Artium MTÜ	1996
35. Türi Kevadfestival	Türi Arengu SA	2007
36. Viljandi Vanamuusika Festival	Viljandi Vanamuusika Festival MTÜ	1982
37. Viljandi Kitarrifestival	Viljandi Kitarrifestival MTÜ	2008
38. Eivere Klaverifestival	Muusikute Fond PLMF MTÜ	2013
39. Haapsalu Tšaikovski festival	Eesti Kontsert SA	2017
40. In Horto Regis	Eesti Kontsert SA	2011
41. Jõhvi Balletifestival (vt etenduskunstid)	Eesti Kontsert SA	2008
42. Lauluragin	Valga Kultuuri- ja Huvialakeskus	2014
43. Mustjala Muusikafestival	Mustjala Muusikafestival MTÜ	1995
44. Mõisamängud	Kammermuusikud MTÜ	2009
45. Sõru Jazz	Kauni Muusika MTÜ	2007
46. Tallinna Tornid	Corelli Music OÜ	2011
47. Vanamuusikafestival „Ceciliana“	Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	2014
48. Rahvusvaheline Vaimuliku Muusika festival VM FEST MUSTVEE	VM FEST MTÜ	2015

Muud festivalid (valik)

49. Laulu- ja Tantsupidu	Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA	1869
50. Alo Matiisenile pühendatud muusikapäevad	Jõgeva Gümnaasium	2005
51. Autorilaulufestival Mailaul	Autorfest OÜ	2003
52. Cyrillus Kreegi Muusikapäevad	Haapsalu Linnavalitsus/Lootsi Koda SA	2006
53. Eesti Hip Hop Festival	EHHF MTÜ	2006
54. Eesti Noorte Heliloojate Festival Afekt	Tartu Jaani Kiriku Kultuuriprojekt MTÜ	2002
55. Eesti Kammerkooride Festival	Eesti Kammerkooride Liit MTÜ	1986
56. Festival Augustibluus	Haapsalu Kultuurikeskus/Live Agency Group OÜ ja Augustibluus MTÜ	2004
57. Festival TUJA (Tudengijazz)	Eesti Jazzliit MTÜ	1982

Festival	Korraldaja	Algas
58. Hiiumaa Homecoming Festival	Hiiumaa Homecoming MTÜ	2006
59. I Land Sound	Piidiavabrik MTÜ	2018
60. Intsikurmu muusikafestival	Munalinn MTÜ	2013
61. Jazztime	JazzTime MTÜ	2004
62. Kapa Festival (endine nimi Kaparock)	Kapa Events MTÜ	2000
63. Klaverifestival Suveuni	Suveuni MTÜ	2019
64. Narva Ooperipäevad	Contempt Art MTÜ	2015
65. Laste ja noorte muusikafestival Big Bang	Eesti Kontsert SA	2019
66. Laste Muusikafestival "Narva Jazz"	Narva Linnavalitsuse kultuuriosakond	1995
67. Lossimuusika kontserdisari	Loovüksus MTÜ	2014
68. Muusikafestival Musica Hymnis	David Oistrahhi Festival MTÜ	2017
69. Märjamaa folk	Märjamaa Rahvamaja	2006
70. Nargen Festival	Lootsi Koda SA	2006
71. Orelisuvi Juurus	Juuru Mihkli Kiriku Oreli Fond SA	2007
72. Ostrova Festival	Ostrova Festivalid MTÜ	2011
73. Plokkflöödimuusika festivali "Elustunud noodid"	Narva Laste Loomemaja	2019
74. Pärnu Akordionifestival	Accordion Music Group MTÜ	1982
75. Pärnu Nüüdismuusika Päevad	Eesti Arnold Schönbergi Ühing MTÜ	1988
76. Pärnu Rahvusvaheline Suupillifestival Baltic-Nordic-Harmonica	Suupilliklubi Piccolo MTÜ	2001
77. Rahvusvaheline Kandlefestival	Eesti Kandleliit	2006
78. Rahvusvaheline Noorte Rütlimuusika Festival Visioon	Harjumaa Noorte Puhkpilliorkester MTÜ	2002
79. Rahvusvaheline Eduard Tamme nimeline Võru Puhkpillifestival	Võru Sümfooniilise Muusika Ühing	2012
80. Rock in Haapsalu	Healer OÜ	2017
81. Retrobest Festival	Monster Music OÜ	
82. Seitsme kiriku Suvemuusika festival	Valga Vallavalitsus ja Muusikute fond PLMF	2017
83. Seto Folk	Seto Folk MTÜ	2009
84. Tallinn Music Week	Shiftworks OÜ	2009
85. Vaba Rahva Laul	Vaba Rahva Laul MTÜ/Ülo Kannisto	2009
86. Valgeranna Festival	BGM Entertainment MTÜ	2016
87. Viljandi Pärimusmuusika Festival	Eesti Pärimusmuusika Keskus MTÜ	1993
88. Viru Folk (Käsmu)	Viru Folk MTÜ	2008
89. Virumaa Muusikafestival	Valga Vallavalitsus ja Muusikute fond PLMF	2019
90. Võsu Muusikapäevad	Vihula Vallavalitsus	1992
91. Wagwan Festival	Movements Events OÜ	2018

Allikad: Eesti Muusikafestivalid MTÜ, festivalide kodulehed, internet

Eestis toimuvate muusikafestivalide tulud kajastuvad tuumikvaldkonna ettevõtete, asutuste ja ühingute tuludes ega pole eraldi välja toodud. Muusikafestivalide arvu, eelarvete, kuulajate ja korraldatud kontsertide arvu kohta ei peeta arvestust ja alati ei ole saadud toetuste puhul ka aruande esitamise nõuet. Festivalid taotlevad omatulu kõrval toetusi erinevatest allikatest, sh riigilt (tegevustoetused jm projekti-toetused), kohalikest omavalitsuselt, sponsoritelt jt toetajatelt. Kõikidele festivalidele ei jagu toetusi (väikesed, uued, alternatiivsed). Ekspertide hinnangul on toetusotsuste taga komisjonide koosseisud, mis ei peegelda kontserdielul tegelikku kultuurilist mitmekesisust. 2019. aastal oli festivalikalender tihe, st esines ajalisi kattuvusi, mistõttu publikut igale poole ei jätkunud ja see omakorda vähendas omatulu.

Eesti suurim kontserdikorraldaja, Eesti Kontsert, korraldas 2019. aastal 4 muusikafestivali, mille raames anti 76 kontserti 25,9 tuhandele kuulajale (2015. a 7 festivalil kokku 84 kontserti 23,1 tuhandele kuulajale). Festivalide raames antud kontsertide arv küll vähenes võrreldes 2015. aastaga, kuid 2019. aastal oli vaatamata väiksemale festivalide ja kontsertide arvule festivalipublikut rohkem (tabel 13.12).

2019. aasta oli festivalikorraldajaile Covid-19 pandeemia-eelne piirangutevaba aasta, seega festivalid ja kontserdid toimusid tavapäraselt.

Tabel 13.12. Eesti Kontserdi korraldatud muusikafestivalid 2011–2019

Festival	2011	2015	2016	2017	2018	2019
MustonenFest						
Kontsertide arv	10	10	12	13	12	12
Kuulajate arv (tuh)	2,1	2,4	3,9	3,9	2,8	3,5
Tallinna Orelifestival						
Kontsertide arv	25	27	25	26	17	13
Kuulajate arv (tuh)	3,6	2,5	2,5	2,1	2,0	1,0
Seitsme Linna Muusika						
Kontsertide arv	14	14	12	9	19	15
Kuulajate arv (tuh)	3,8	2,1	1,8	1,2	3,5	3,8
Festival Klaver						
Kontsertide arv	-	-	14	-	13	-
Kuulajate arv (tuh)	-	-	4,0	-	3,7	-
Saaremaa Ooperipäevad						
Kontsertide arv	19	16	12	14	11	11
Kuulajate arv (tuh)	11,0	13,4	10,5	14,7	13,4	11,3
Pärnu Ooperipäevad						
Kontsertide arv	2	-	3	-	3	-
Kuulajate arv (tuh)	1,1	-	1,3	-	1,2	-
KOKKU KONTSERTE	101*	84	78	77	90	76
KOKKU KUULAJAID (tuh)	25,3	23,1	24,0	30,4	31,6	25,9

* K.a festivalid Klaaspärlimäng ja Nyyd, mida enam ei korraldata. Suure-Jaani Muusikafestivali korraldab alates 2016. aastast Suure-Jaani vald ja Rahvusvaheline Artur Kapp'i Ühing MTÜ

Allikad: Eesti Kontserdi aastaraamatud

13.1.3.3. Sidusalad

Muusikakoolid (erakoolid)

Muusikaharidust saab Eestis omandada riiklikes ja erakoolides erinevatel tasemetel, st soovi korral huvihariduse, kesk-, keskeri- või kõrgharidusena, samuti omandada teaduskraadi. Muusikaharidust võivad anda ka huvi- ja noortekeskused, kui nad on märkinud oma õppekavad Haridus- ja Teadusministeeriumis muusika- ja kunsti valdkonna alla. Huvi- ehk munitsipaalkoole, kus antakse lastele muusikaalaseid teadmisi ja oskusi, oli Haridus- ja Teadusministeeriumi haldusalas 2018/2019 õppeaastal 140 koos kunstikoolidega, neist munitsipaalomandis 97 ja eraomandis 43 (2014/2015 vastavalt 135, 97 ja 38; 2011. a 130)²¹. Võrreldes 2014/2015. aastaga on lisandunud eraomandis muusikakoole.

Muusikaalase koolitusega tegelevad erakoolid on Äriregistris valdavalt ühe koodi all kunstikoolidega (kood 85521), kuid muusikaalase õppe pakkujaid leidub ka muud koodide all (nt 90012 – kontsertide lavastamine ja esitamine, muusikaline loometegevus jms tegevus; 90021 – lavakunsti abitegevused; 90031 – kunsti-alane loometegevus; 85529 – muu huvikoolitus; 8552 – huvikoolitus; 85599 – muu mujal liigitamata koolitus; 93299 – muud mujal liigitamata lõbustus- ja vaba aja tegevused; 94995 – vaba aja veetmise, meelelahutuse ja kultuurilise tegevusega või huvialadega seotud ühendused ning huviklubid; 96099 – muu teenindus). Äriregistri andmetel oli 2019. aastal muusikakoolitusega tegelevaid erakoole ja mittetulundusühinguid kokku 114 (2015. a 78, 2011. a 52). Eramuusikakoolide kogutulu oli 2019. aastal 3,4 mln € (2015. a 1,7 mln €, kasv 100%), kasumit saadi 0,3 mln €, töötajaid oli kokku 147 ja tööjõukulud ulatusid 1,1 mln €. Kümne suurema eramuusikakooli tulu oli 2019. aastal 1,6 mln € (2015. a 0,9 mln €, 2011. a 0,3 mln €) ja see moodustas 46% kogu alagrupi müügiikäibest. Võrreldes 2015. aastaga on tulud tunduvalt suurenenud (75%) (tabel 13.13).

Tulult suurimad muusikaalase erakoolituse pakkujateks olid 2019. aastal mittetulundusühingute vormis tegutsevad Lasteekraani Laulustuudio MTÜ, Avasta Anded MTÜ ja Musamari Koorikool MTÜ, mis olid suurimad ka 2015. aastal. Jätkuvalt püsisid suurimate hulgas WAF MTÜ, Kitarrikool OÜ ja Raadio Laste Laulustuudio MTÜ. Kümne suurema müügituluga asutuse hulka tõusid Musica Sempre OÜ, Laulustuudio Laulupesa MTÜ, Hariduse- ja Kultuuriselts Kaur ning TP Laulukool MTÜ. Edukamad erakoolitajad tegutsevad valdavalt mittetulundusühingute vormis, v.a Musica Sempre OÜ ja Kitarrikool OÜ.

Lasteekraani Muusikastuudio MTÜ alustas tegevust 1990. aastal Eesti Televisiooni juures ja korraldab lisaks muusikaõppele üleriigilisi uute lastelaulude võistlusi ning on laste ja noorte lauluvõistluse Laulukarussell eestvedaja 1992. aastast²². Erahuvialakool Meero Muusik ehk Avasta Anded MTÜ alustas tegevust 1. aprillil 2001. Kool korraldab lisaks muusikaõppele rahvusvahelist laste ja noorte laulukonkurssi Tähtede Laul, rahvusvahelisel tasemel koolitusi muusikaõpetajatele ja lauljatele vokaaltehnika alal, kirjastab heliloojate uudisloomingut ja salvestab lastelaule²³. Musamari Koorikool kasvas välja 1995. aastal tegevust alustanud Musamari Mudilaste Muusikakoolist. Kuni 2015. aasta kevadeni tegutsesid mõlemad koolid eraldi, 2015. aasta sügisest aga Musamari Koorikooli nime all pakudes koorikoolitust ja esinemisvõimalusi erinevates kontserdiprojektides, noorte- ja üldlaulupidudel, noorte tantsupeol "Mina jään" (lauldes tantsijatele), festivalidel ja konkurssidel Eestis ning mujal maailmas (Austrias, Belgias, Itaalias, Hispaanias, Norras, Suurbritannias, Tšehhis, Ungaris). Koostöös Üle-Eestilise Noorte Sümfoonia-orkestriga on valminud kaheksa erinevat kontserdiprojekti. Lisaks oma kooli kontsertide korraldamisele aidatakse kaasa Eesti mudilaskooride festivalide MuFe, SuveMuFe ja JõuluMuFe korraldamisele²⁴.

²¹ Haridus- ja Teadusministeeriumi andmebaas: <http://www.haridussilm.ee/> (31.01.2022)

²² Lasteekraani Muusikastuudio koduleht: <http://muusikastuudio.ee/> (31.01.2022)

²³ Meero Muusik/Avasta Anded MTÜ koduleht: <https://meero.ee/m/kool/> (31.01.2022)

²⁴ Musamari Koorikooli koduleht: <http://www.musamari.ee/koolituvustus> (31.01.2022)

Tabel 13.13. Suurimad eramuusikakoolituse pakkujad 2019 (väljavõte)

Ettevõtte/asutus	Müügitulu/tulu 2019, tuh €	Müügitulu/tulu 2015, tuh €	Müügitulu/tulu 2011, tuh €	Muutus 2019/2015 (%)	Asukoht
Lasteekraani Muusikastuudio MTÜ	342,6	252,3	-	36%	Tallinn
Avasta Anded MTÜ	238,8	99,1	-	141%	Tallinn
Musamari Koorikool MTÜ	171,7	136,0	-	26%	Tallinn
Musica Sempre OÜ	145,5	-	-	-	Tallinn
WAF MTÜ	137,9	50,5	-	173%	Tallinn
Laulustuudio Laulupesa MTÜ	123,4	-	-	-	Tartu
Kitarrikool OÜ	122,6	7,6	-	1513%	Tallinn
Hariduse- ja Kultuuriselts Kaur MTÜ	107,4	-	-	-	Rakvere
TP Laulukool MTÜ	99,4	-	-	-	Tallinn
Raadio Laste Laulustuudio MTÜ	77,1	73,0	-	6%	Tallinn
Kokku TOP 10	1 566,5	894,8*	294,0*	75%	

*TOP 2019 ettevõtted ei kattu TOP 2015 või TOP 2011 ettevõtetega

Allikas: väljavõte Äriregistri andmebaasist, – andmed puuduvad

Muusikariistade valmistajad

Muusikariistade valmistajad on registreeritud Äriregistris valdavalt põhikoodi all (32201), kuid mitmed on registreerinud oma ettevõtte või ühingu muude koodide alla (31091, 32401, 74901, 90021, 90031, 94995, 95291, 96099). Alamvaldkonna ülevaade põhineb väljavõtul Äriregistrist (tabel 13.14).

Äriregistrist väljavõtte alusel tegeles 2019. aastal muusikariistade valmistamisega 38 äri- või mittetulundusühingut (2015. a 35, 2011. a 44). Töötajaid oli ühingutes kokku 60 (2015. a 67, 2011. a 63). Muusikariistade valmistajate müügitulu oli 2019. aastal 2,8 mln € (2015. a 2,9 mln €, 2011. a 2,2 mln €), kasumit saadi 0,1 mln € ja eksporditi 1,7 mln € eest (2015. a vastavalt 0,7 mln € ja 2,0 mln €). Kümme suurema müügituluga ettevõtet said müügitulu kokku 2,5 mln € (2015. a 2,7 mln €) ja see moodustas 92% kogu alagrupi müügikäibest. Müügitulust 78% andis Estonia Klaverivabrik, kus valmistatakse alates 1893. aastast tiib- ja kontsertklavereid käsitööna. Estonia Klaverivabrik AS on alates 2011. aastast olnud tuntuim Eesti muusikariistade valmistaja koos Olev Kentsi Orelitöökoda OÜ ja Mäeväli Orelitöökoda OÜ-ga.

Võrreldes 2015. aastaga on muusikariistade valmistajate müügitulu veidi vähenenud (-3%), samuti on veidi vähenenud töötajate arv (-10%) ja eksport (-15%). Kümne suurima müügituluga ettevõtete hulka mahtusid 2019. aastal lisaks ülal nimetatutele veel Raivo Hiiemaa OÜ, TNSound OÜ, Laasi klaverid OÜ, Kriisa Oreliehitus OÜ, Omaette OÜ, Kandlekoda OÜ ja Heliton Handcrafts OÜ.

Tabel 13.14. Suurimad muusikariistade valmistajad 2019 (väljavõte)

Ettevõte	Müügitulu 2019, tuh €	Müügitulu 2015, tuh €	Müügitulu 2011, tuh €	Muutus, % 2019/2015	Asukoht
Estonia Klaverivabrik AS	2 147,8	2 308,0	1 976,6	-7%	Tallinn
Olev Kentsi Orelitöökoda OÜ	114,0	77,6	52,3	47%	Tapa
Mäeväli Orelitöökoda OÜ	73,1	121,1	111,7	-40%	Harjumaa
Raivo Hiimaa OÜ	44,0	44,1	32,1	0%	Tallinn
TNSound OÜ	28,1	-	-	-	Rakvere
Laasi klaverid OÜ	28,0	12,2	-	130%	Tallinn
Kriisa Oreliehitus OÜ	24,6	54,2	20,4	-55%	Rakvere
Omaette OÜ	23,3	-	-	-	Tõrva
Kandlekoda OÜ	21,4	-	-	-	Raplamaa
Heliton Handcrafts OÜ	21,3	-	-	-	Võru
Kokku TOP 10	2 525,7	2 873,2*	2 206,3*	-12%	

* TOP 2019 ettevõtted ei kattu TOP 2015 ja TOP 2011 ettevõtetega

Allikas: väljavõte Äriregistri andmebaasist üksikute firmade lõikes, – müügitulu ei ole teada

Helisalvestiste paljundajad

Salvestiste paljundus on Äriregistris registreeritud koodi 18201 all. Salvestiste paljundusega tegeles Äriregistri andmetel 2019. aastal 4 äriühingut (2015. a 7, 2011. a 19), kus töötas 8 inimest (2015. a 27, 2011. a 50 inimest). Alagrupi müügitulu oli 2019. aastal 0,4 mln € (2015. a 3,1 mln €, 2011. a 5,1 mln €), kasumit teeniti 0,02 mln € (ehk 17,7 tuh €) ja eksporditi 0,2 mln € eest (ehk 233,6 tuh €) (2015. a kahjum 0,3 mln € ja eksport 2,2 mln €). 2019. aasta majandustulemused olid salvestiste paljundajatel kehvad: töötajate arv langes 70%, müügitulu -87% ja eksport -91%. Ettevõtete ja töötajate arv ning müügitulu on vähenenud alates 2011. aastast. Neli suurima müügituluga äriühingut andsid kogu haru müügitulu. Alagrupi suurim oli Digibox Plus OÜ, kelle müügitulu moodustas 94% kogu haru müügitulust (tabel 13.15).

Ekspertide hinnangul võiks siia rühma osaliselt kuuluda ka Baltic Disc Plus OÜ, kuid tema tegevusalaks on muude kindlate kaupade vahendamine (kood 46181) ja ettevõtte majandustegevus on käsitletud helisalvestiste jae- ja hulgimüüjate osas (tabel 13.16).

Tabel 13.15. Peamised helisalvestiste paljundamisega tegelevad äriühingud 2019 (kood 18201)

Ettevõte	Müügitulu, tuh €			Muutus, % 2019/2015	Asukoht
	2019	2015	2011		
Digibox Plus OÜ	345,5	267,3	123,6	29%	Tartumaa
Vilbamar OÜ	11,0	-	-	-	Tallinn
Bebyne Productions OÜ	8,5	-	-	-	Viljandi
Rahumeel OÜ	1,1	5,2	6,2	-79%	Tallinn
Kokku TOP 4	366,0	3 057,8*	5 053,6*	-88%	

* 2019. aasta suurimate ettevõtete osas on toodud võrdlus 2015. aasta ja 2011. aasta 5 suurema müügituluga ettevõttega, TOP ettevõtted ei kattu TOP 2015 või TOP 2011 ettevõtetega

Allikas: Äriregister

Helisalvestiste jae- ja hulgimüüjad

Hulgi- ja jaemüügifirmad on sageli tegevad mitmel alal ja osa firmasid on peale 2015. aastat muutnud Äriregistris oma tegevusala koodi. Salvestusega heli- ja videolintide, CD-de ja DVD-de hulgimüüjad on kodeeritud Äriregistris ühe koodi alla elektriliste kodumasinade hulgimüüjatega (kood 46431), mujal liigitamata kodutarvete hulgimüüjate (46499) ja spetsialiseerimata hulgikaubandusega (46901). Alamvaldkonna jaemüügifirmad on Äriregistris leitavad järgmiste koodide alt: muusika- ja videosalvestiste jaemüük spetsialiseeritud kauplustes (kood 47631), mujal liigitamata kaupade jaemüük spetsialiseeritud kauplustes (47789), jaemüük posti või interneti teel (kood 47911), muude kindlate kaupade vahendamine (46181), heli- ja videoseadmete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes (47431), jaemüük muudes spetsialiseerimata kauplustes (47191), jaemüük spetsialiseerimata kauplustes, kus on ülekaalus toidukaubad, joogid ja tubakatooted (47111), muude kaupade jaemüük kioskites ja turgudel (47891), muude tarbeesemete ja kodumasinade väljaüürimine ja kasutusrent (77291) ning ka lavakunsti abitegevused (90021). Seetõttu on alamvaldkonna majandusnäitajate leidmise aluseks väljavõtt Äriregistrist.

Muusika- ja videosalvestiste jaemüük toimub spetsiaalsetes kauplustes, kuid on suundunud üha enam veebipoodidesse, suurtesse kaubanduskettidesse ja raamatupoodidesse ning turgudele. Ekspertide sõnul mõjutab muusikasalvestiste jaemüügiturgu oluliselt digitaalne tarbimine, voogedastuse levik ja uute kasutajasisupõhiste platvormide teke²⁵. Äriregistrile esitatud andmetes ei kajastata müügitulu tootegruppide lõikes, st näiteks raamatupoodide majandusaruannetest ei selgu müügitulu muusikasalvestiste müügist, kuid nii raamatupoed kui ka näiteks turud on suurendanud vinüülplaatide ja teiste helisalvestiste müüki. Plaadimüük ei ole vähenenud ja järelturg on hoogustunud. Helisalvestiste tegelik jaemüügitulu võib seega olla esitatust suurem.

Tabel 13.16. Suurimad helisalvestiste jae- ja hulgimüügifirmad 2019 (väljavõtt)

Ettevõte	Müügitulu, tuh €			Muutus, % 2019/2015	Asukoht
	2019	2015	2011		
Pedrobeat AS**	4 505,2	4 756,8	2 917,1	-5%	Tallinn
Mojo Holding OÜ	1738,7	3 230,7	2 399,9	-46%	Harjumaa
Lasering OÜ	379,9	1 006,7	1 194,3	-62%	Tallinn
Baltic Disc Plus OÜ	304,3	2 338,9	3 313,4	-87%	Harjumaa
Muusika Ladu OÜ	228,6	418,6	444,9	-45%	Tallinn
Retro Rocket OÜ	216,2	6,1	6,3	3444%	Tallinn
Hüperpromootori OÜ	115,9	131,7	111,2	-12%	Tallinn
Easy-Living Music OÜ	75,4	86,1	81,8	-12%	Tallinn
Biitmii OÜ	73,8	56,2	22,3	31%	Tallinn
Concerto Grosso OÜ	68,6	426,0	64,3	-84%	Tallinn
Kokku TOP 10	7 706,5	7 701,0*	6 444,1*	7%*	

* 2019. aasta suurimaid ettevõtteid on võrreldud samade ettevõtete tulemustega aastatel 2015 ja 2011, mitte TOP 2015 ja TOP 2011 ettevõtetega, sest jae- ja hulgimüüjate andmed esitati varem eraldi

** Koos muude tegevusaladega, sh jaemüük online-poes

Allikas: Äriregister, – müügitulu ei ole teada

²⁵ IFPI Soome kodulehekül: <https://www.ifpi.fi/tutkimukset-ja-tilastot/>

Helisalvestiste jae- ja hulgimüüjaid oli Äriregistri andmetel 2019. aastal kokku 27 ja firmade müügitulu ulatus 8,1 mln €, kasum oli 0,5 mln € ja töötajaid 48 (2015. a ainult jaemüügitulu 4,7 mln €, kasum 0,3 mln €). Alagrupi ekspordimüügitulu oli 2019. aastal 0,4 mln €. Mitmed suured muusikariistade jae- ja hulgimüügiga tegelevad firmad tegelevad endiselt ka salvestiste jaemüügiga, kuid tulud ei ole Äriregistris eristatavad.

Suurimateks helisalvestiste jae- ja hulgimüügifirmadeks olid 2019. aastal Pedrobeat AS, Mojo Holding OÜ, ja Lasering OÜ. Mojo Holding OÜ ja Lasering OÜ olid suurimad helisalvestiste jaemüüjad ka 2015. aastal. Kümne suurema ettevõtte müügitulu oli 7,7 mln €, ekspordi müügitulu 0,4 mln €, kasum 0,6 mln € ja firmades oli hõivatud täistööajale arvestatuna 30 töötajat. Müügitulult 10 suuremat firmat andsid alagrupi müügitulust 95% ja ekspordi müügitulust 97%. Nende ettevõtete müügitulu oli 2019. aastal samal tasemel 2015. aastaga (tabel 13.16).

Muusikariistade ja helitehnika jae- ja hulgimüüjad

Muusikariistade ja helitehnika jae- ja hulgimüüjatel pole Äriregistris eraldi tegevusala koodi. Alagrupi väljavõtte aluseks on järgmised koodid: muude kindlate kaupade vahendamine (46181), elektriliste kodumasinade hulgimüük (46431), mujal liigitamata kodutarvete hulgimüük (kood 46499), elektroonika- ja telekommunikatsiooniseadmete ning nende osade hulgimüük (46521), spetsialiseerimata hulgikaubandus (46901), heli- ja videoseadmete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes (47431), muude mujal liigitamata kodutarvete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes (kood 47599), muusika- ja videosalvestiste jaemüük spetsialiseeritud kauplustes (47631), mujal liigitamata kaupade jaemüük spetsialiseeritud kauplustes (47789), jaemüük posti või interneti teel (47911), kontsertide lavastamine ja esitamine ja muusikaline loometegevus (90012), lavakunsti abitegevused (90021) ning mujal liigitamata masinate, seadmete jm materiaalse vara rentimine ja kasutusrent (77399).

Muusikariistade ja helitehnika jae- ja hulgimüügiga tegeles 2019. aastal Äriregistri andmetel 61 ettevõtet/äriühingut, mille müügitulu oli 25,8 mln € (2015. a 16,2 mln €, 2011. a 5,9 mln €), kasum 1,3 mln € ja töötajaid oli täistööajale arvestatuna 127 (2015. a kasum 0,8 mln €, töötajaid 101). Muusikariistade ning helitehnika jae- ja hulgimüük on kasvanud võrreldes 2015. aastaga 59%. Alagrupi ekspordi müügitulu oli 5,0 mln €.

Alagrupi 2019. aasta müügitulust 81% andsid kümme suurema müügituluga firmat, kusjuures suurimad olid taas Miterassa OÜ ja Digisound OÜ. Kümne suurema ettevõtte müügitulud olid kokku 20,8 mln €, kasum 1,0 mln €, töötajaid 77 ja ekspordi müügitulu 4,5 mln € (tabel 13.17).

Miterassa OÜ esindab alates 2002. aastast Sony erinevaid ärivaldkondi Eestis, Lätis ja Leedus ja omab e-poodi. Lisaks tegeletakse audiovisuaalseadmete tehnilise projekteerimise, paigalduse ja hooldusega. Digisound OÜ tegutseb aastast 2005 Jaapani kaubamärkide Yamaha ja Pioneer esindajana Baltimaades, pakkudes kvaliteetset audio- ja videotehnikat ka professionaalidele, sh DJ-tehnikat. Stanford Music OÜ on suurim muusikariistade pood Eestis, kus e-poe valikus on üle 10 000 toote ning kohapeal üle 6 000 toote. Ettevõttel on lisaks e-poele poed ka Tallinnas, Tartus ja Rakveres ning Lätis (Riias ja Liepajas)²⁶.

²⁶ Stanford Music OÜ koduleht: <https://stanfordmusic.com/> (01.02.2022)

Tabel 13.17. Peamised muusikariistade ja helitehnika jae- ja hulgimüüjad 2019 (väljavõtt)

Ettevõtte	Müügitulu, tuh €			Muutus, % 2019/2015	Asukoht
	2019	2015	2011		
Miterassa OÜ	5 570,2	4 048,9	-	38%	Tallinn
Digisound OÜ	5 073,2	5 124,3	1 595,5	-1%	Tallinn
Stanford Music OÜ	2 861,7	1 798,0	960,3	59%	Tallinn
EW Sound & Light OÜ	1 733,5	707,8	607,5	145%	Tallinn
Promedia OÜ	1 253,8	1 254,6	-	0%	Tallinn
IS Music Trading OÜ	1 222,7	1 900,4	1 056,5	-36%	Tallinn
PVX OÜ	1 168,7	1 240,2	-	-6%	Pärnu
Loud Grupp OÜ	1 033,4	474,9	-	118%	Tallinn
Arratt OÜ	463,9	-	-	-	Tallinn
ProBrand Eesti OÜ	445,4	127,8	126,0	249%	Harjumaa
Kokku TOP 10	20 826,7	15 617,8*	5 859,1*	33%	

* TOP 10 ettevõtted 2019. aastal ei kattunud täielikult TOP 10 ettevõtetega 2015. ja 2011. aastal

Allikas: väljavõtte Äriregistri andmebaasist üksikute firmade lõikes, – müügitulu ei ole teada

Kontserdipaigad ja kontserdihoonete käitus

Teatri-, kontserdi- jms hoonete käitusel on Äriregistris eraldi kood (90041), kuid kuna on koos nii muusika kui etenduskunstid ja üksikuid kontserdipaiku leiab ka muude koodide alt (68201 – enda või renditud kinnisvara üürileandmine ja käitus; 90012 – kontsertide lavastamine ja esitamine, muusikaline loome-tegevus jms tegevus; 9003 ja 90031 – kunstialane loometegevus; 93291 – kultuurikeskused ja rahvamajad; 94995 – vaba aja veetmise, meelelahutuse ja kultuurilise tegevusega või huvialadega seotud ühendused ning huviklubid), siis on alagrupi ülevaade koostatud väljavõtu alusel. Kui ettevõtte tegutses mitmel tegevusalal või mitmes loomevaldkonnas, ei ole müügitulud eristatavad. Mitmed muusikaklubid, -baarid on oma tegevusalaks märkinud jookide serveerimise (kood 56301), kuid kuna muusika valdkonda läinud summad ei ole tegevusaruannetes eraldi välja toodud, siis pole need asutused käesolevas kaardistuses kajastatud. Asutused, kus toimuvad mitme loomemajanduse valdkonna tegevused, st nad võiksid olla ka mõne teise valdkonna all, on töös märgitud ühekordselt. Näiteks Eesti Kontsert SA on tuumiktegevus-valdkondade hulgas kontserdikorraldajana, kuid asutuse alla kuuluvad Eestis neli kontserdipaika: Estonia Kontserdisaal, Vanemuise Kontserdimaja, Pärnu Kontserdimaja ja Jõhvi Kontserdimaja.

Kontserdipaiku oli Äriregistrist väljavõtu andmetel 2019. aastal 30 ning nende müügitulu oli 8,7 mln €, kasum 0,2 mln € ja töötajaid oli 89. Viis suuremat ettevõtet/asutust andsid 86% alagrupi tuludest (7,4 mln €) ja 75% alagrupis hõivatud töötajatest (67 inimest) ning on valdavalt koondunud Tallinna. Suurimateks ja sisetingimustes suurima mahutavusega olid kontserdisaaliid: Best Idea OÜ (Saku Suurhall) ja Tallinna Kontserdimaja AS (tabel 13.18). Ekspertide hinnangul on aasta ringi võõrustavaid kontserdipaiku rohkem ja seega alagrupi müügitulu palju suurem ning tulevikus vajaks majandustegevuse andmed täiendamist kontserdipaiku koondava Live Music Estonia andmetega.

Tabel 13.18. Peamised kontserdipaigad ja nende käitus 2019 (väljavõtt)*

Ettevõtte	Müügitulu, tuh €			Muutus, % 2019/2015	Asukoht
	2019	2015	2011		
Best Idea OÜ	2 903,4	1 144,9	-	154%	Tallinn
Tallinna Kontserdimaja AS	1 958,7	1 642,0	1 236,3	19%	Tallinn
Tallinna Kultuurikatel SA	1 528,1	-	-	-	Tallinn
Võru Kannel SA	753,1	547,5	-	-	Võru
Creative Intervention OÜ	299,7	-	-	-	Tallinn
Kokku TOP 5	7 443,0	-	-	-	

* TOP 10 ettevõtete 2019. aasta müügituludes/tuludes sisalduvad ka tulud muusikavälistest loomevaldkondadest, varasemate aastate TOP ettevõtted puuduvad, kuna alagruppi ei toodud eraldi välja

Allikas: väljavõtte Äriregistri andmebaasist üksikute firmade lõikes, – müügitulu ei ole teada

Muud abitegevused

Abitegevuste alagrupp on moodustatud väljavõtu alusel ettevõtetest, mis olid registreeritud järgmiste Äriregistri koodide alla: 26401 – tarbeelektronika tootmine; 32991 – muu mujal liigitamata tootmine; 42991 – mujal liigitamata rajatiste ehitus; 46521 – elektroonika- ja telekommunikatsiooniseadmete ning nende osade hulgimüük; 4666 – muude kontorimasinate ja -seadmete hulgimüük; 47911 – jaemüük posti või interneti teel; 63111 – andmetöötlus, veebihosting jms tegevused; 74901 – muu mujal liigitamata kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus; 77399 – muu mujal liigitamata masinate, seadmete jm materiaalse vara rentimine ja kasutusrent; 7990 – muu reserveerimine ja sellega seotud tegevus; 79901 – muu reisimisega seotud reserveerimine, sh giidide, piletiagentuuride ja turismiinfopunktide tegevus; 82301 – nõupidamiste ja messide korraldamine; 82991 – muud mujal liigitamata äritegevust abistavad tegevused; 85521 – muusika- ja kunstikoolitus; 86909 – mujal liigitamata tervishoiualad; 90012 – kontsertide lavastamine ja esitamine, muusikaline loometegevus jms tegevus; 90021 – lavakunsti abitegevused; 90031 – kunstialane loometegevus; 90041 – teatri-, kontserdi- jms hoonete käitus; 91011 – raamatukogude tegevus; 9329 – muud lõbustus- ja vaba aja tegevused; 93299 – muud mujal liigitamata lõbustus- ja vaba aja tegevused; 94995 – vaba aja veetmise, meelelahutuse ja kultuurilise tegevusega või huvialadega seotud ühendused ning huviklubid ja 96099 – muu teenindus. Alagrupp ei sisalda muusikaaja-kirjandust, restorane jm toitlustuskohti (kood 56101) ning suhtekorraldust ja teabevahetust (kood 70211).

Abitegevuste alagrupis oli Äriregistrist väljavõtu alusel 138 äriühingut/asutust erinevatelt tegevusaladelt, kellele ei saaks muusika valdkond edukalt toimida. Alagrupi müügitulu/tulu oli 2019. aastal 26,4 mln €, kasum 1,7 mln €, ekspordi müügitulu 4,9 mln € (15 eksportijat) ja töötajaid 302. Alagrupi tööjõukulud moodustasid 5,3 mln €. Kümme suuremat ettevõtet/asutust andsid alagrupi müügitulust 19,9 mln € (75%), nende kasum oli 1,3 mln €, ekspordi müügitulu 4,3 mln € ja suuremates firmades töötas kokku 156 inimest. Müügitulult suurim ja ühtlasi suurim eksportöör oli 2019. aastal Eventech OÜ (7,5 mln €, ekspordi müügitulu 2,4 mln €), kus töötas 32 inimest. Firma rendib, müüb ja paigaldab heli-, valgus-, video- ja lavatehnikat ning omab alal 20-aastast kogemust²⁷. RGB Baltic OÜ alustas tegevust 2005. aastal ja tegeleb ürituste tehnikalahendustega, pakub ürituste produktsioonilahendusi ideest teostuseni ning tegeleb tehnika müügiga (2019. a müügitulu 5,2 mln €, töötajaid 43). Aastas korraldatakse keskmiselt 1600 projekti²⁸. Arvo Pärdi Keskus SA on põhitegevusalalt muuseum, kuid keskus on Arvo Pärdi heliloomingu ja nootide hoidja, mis ühtlasi kontserdipaik pakkudes erialase täiendamise võimalusi heliloojatele. Alfred & Partners OÜ toodab kõlareid ja Vinyl Plant OÜ vinüülplaate ja helikassette peamiselt välisurule (tabel 13.19).

²⁷ Eventech OÜ koduleht: <https://www.eventech.ee/> (02.02.2022)

²⁸ RGB Baltic OÜ koduleht: <https://rgb.ee/rgb/ettevottest/> (02.02.2022)

Tabel 13.19. Suuremad abitegevuste jm alal tegutsejad 2019 (väljavõtt)*

Ettevõtte	Müügitulu, tuh €			Muutus, %	
	2019	2015	2011	2019/2015	Asukoht
Eventech OÜ	7 509,0	5256,9	3 634,4	43%	Harjumaa
RGB Baltic OÜ	5 177,2	-	-	-	Tallinn
Event Center OÜ	1 599,3	1 302,1	438,9	23%	Tallinn
Avelight OÜ	990,3	-	-	-	Tallinn
ProTone OÜ	930,2	259,7	-	258%	Pärnu
Arvo Pärdi Keskus SA	927,3	2 354,2	-	-61%	Harjumaa
Alfred & Partners OÜ	833,2	-	-	-	Tallinn
SoundHouse OÜ	761,5	-	-	-	Tallinn
Vinyl Plant OÜ	624,1	-	-	-	Tartu
Strikken OÜ	514,3	-	-	-	Tallinn
Kokku TOP 10	19 866,4	-	-	-	

* TOP 10 ettevõtete 2019. aasta müügituludes/tuludes sisalduvad ka tulud muusikavälistest loomevaldkondadest, varasemate aastate TOP ettevõtted puuduvad, kuna alagruppi ei toodud eraldi välja

** Tulud kokku, sh ka tulud etenduskunstidest

Allikas: väljavõtte Äriregistri andmebaasist üksikute firmade lõikes, – müügitulu ei ole teada

Muud valdkonda toetavad ühingud ja autoriõiguste esindajad

Alagrupp moodustati mittetulundusühingute vormis tegutsevatest tugiühingutest, kelle tegevus aitab kaasa muusika valdkonna toimimisele, kuid kes ei saa valdavalt tulu ettevõtlusest. Äriregistrist väljavõtu aluseks olid järgmised koodid: 74901 – muu mujal liigitamata kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus; 94121 – loomeliitude tegevus; 94129 – muude kutseorganisatsioonide tegevus; 94995 – vaba aja veetmise, meelelahutuse ja kultuurilise tegevusega või huvialadega seotud ühendused ning huviklubid; 9609 – muu mujal liigitamata teenindus; 94999 – muude mujal liigitamata organisatsioonide tegevus. Kultuuriministeeriumi muusikanõuniku hinnangul võiks siia alagruppi kuuluda ka Eesti Muusika Infokeskus MTÜ (EMIK), kuid kuna keskuse põhitegevusalaks on helisalvestiste ja muusika kirjastamine, siis on ta liigitatud tuumiktegevusalade alla. EAÜ, EEL ja EFÜ puhul on ekspertide hinnangu põhjal kogutulu arvestusse sisse võetud ainult tulud ettevõtlusest ehk müügitulud.

Alagrupi 20 mittetulundusühingut said Äriregistri andmetel 2019. aastal tulu kokku vähemalt 1,3 mln € (sh tulu ettevõtlusest 0,8 mln €), tulemit oli 0,1 mln €, töötajaid 48 ja tööjõukulud ulatusid 1,2 mln €. Suurimateks olid 2019. aastal Äriregistri andmetel muusika autoriõiguste eest seisvad organisatsioonid: Eesti Autorite Ühing MTÜ, Eesti Esitajate Liit MTÜ (ühtlasi loomeliit) ja Eesti Fonogrammitootjate Ühing MTÜ ning klassikalise muusika valdkonda ja interpreete toetav Eesti Interpretide Liit MTÜ (ühtlasi loomeliit) ja muusikainstitutsioone esindav Eesti Muusikanõukogu MTÜ (tabel 13.20, ptk 13.3).

Muusika valdkonna arenduskeskuse, Music Estonia MTÜ, majandustegevus on välja toodud loome-majanduse kaardistuse arenduskeskuste osas, st tulud ja muud majandustegevust iseloomustavad näitajad ei sisaldu muusika valdkonnas.

Tabel 13.20. Muud valdkonda toetavad ühingud ja autoriõiguste esindajad 2019 (väljavõtt)*

Ettevõtte	Tulu/müügitulu u 2019, tuh €	Tulu/müügitulu 2015, tuh €	Tulu 2011, tuh €	Muutus, % 2019/2015	Asukoht
Music Estonia MTÜ**	402,0	139,5	-	188%	Tallinn
Eesti Fonogrammitootjate Ühing MTÜ***	381,9	272,2	-	40%	Tallinn
Eesti Esitajate Liit MTÜ***	332,8	194,7	-	71%	Tallinn
Eesti Interpreetide Liit MTÜ	143,7	146,9	-	-2%	Tallinn
Eesti Muusikanõukogu MTÜ	124,3	264,4	-	-53%	Tallinn
Eesti Autorite Ühing MTÜ***	71,9	-	-	-	Tallinn
Kokku TOP 5	1 054,6	-	-	-	

* 2019. aasta suurimaid ühinguid on võrreldud samade ühingute tulemustega 2015. aastal, varasemate aastate TOP ettevõtteid puuduvad, kuna alagruppi ei toodud eraldi välja

** 2019. a andmed ei sisaldu muusikavaldkonnas, need on välja toodud loomemajanduse kaardistuse arenduskeskuste osas

*** Ainult müügitulud

Allikas: väljavõtte Äriregistri andmebaasist üksikute firmade lõikes, – tulu ei olnud teada või ühing ei sisaldunud kaardistuses

13.1.4. Eesti muusika eksport

Muusika eksport toimub valdkonnas järgmiselt: tooted (muusikainstrumendid, helitehnika, tehnoloogia, seadmed, salvestised, trükised), teenused (produtseerimine, salvestamine, programmeerimine, kontserdi honorarid) ja autoritasud (intellektuaalse omandiga seotud tulud, st autoritasud ja kirjastuslepingud). Statistikaamet kogub muusika valdkonda puutuvatest tegevusaladest väliskaubandusstatistikat vaid muusikariistade ja nende osade kohta, kuid mitte teenuste, esituste või heliloomingu kohta. Välismaalt laekuvate autoritasude suuruse kohta pärinevad andmed autoriõigusi esindavatelt ühingutelt – EAÜ, EEL ja EFÜ-lt. Valdkonnas ei koguta ekspordi kohta andmeid.

Eesti Autorite Ühing (EAÜ) toetas muusika eksporti sõltumata riigi rahastusest läbi Eesti Muusika Eksport MTÜ, kuid otseselt muusika eksportimisega ei tegelenud. 2019. aastal toetati 52 muusikaekspordi projekti kogusummas 60,5 tuh € (2015. a samuti 60 tuh €).

Music Estonia MTÜ (asutati aastal 2014) on Eesti muusikaettevõtete esindusorganisatsioon ja muusikaettevõtluse arenduskeskus. Kompetentsikeskus pakub teenuseid muusikasektorile, esindab Eesti muusikat, muusikuid ning ettevõtteid rahvusvaheliselt, loob ja vahendab uusi kontakte, arendab koostöövõimalusi eri sektorite vahel, osaleb rahvusvahelistes projektides, töögruppides ja organisatsioonides, algatab ja veab valdkonna uuringuid, korraldab seminare ja töötube jm. Ühing tegutseb valdavalt ja Kultuuriministeeriumi, EAS-i toetuste, EAÜ ja EFÜ, liikmete jt rahvusvaheliste organisatsioonide toel²⁹. Ühing ei oma andmeid kogu Eesti muusika eksportijate ja ekspordimahtude kohta, kuid arendab ekspertide sõnul koostöös EAÜ-ga välja väikesemahulist ekspordiprogrammi. Music Estonia MTÜ tegeles 2019. aastal rahvusvaheliselt Eesti muusikaautorite, esitajate, muusikakollektiivide ja produtsentide konkurentsivõime ja kompetentside tõstmisega ning osales ja tegi koostööd rahvusvahelistes võrgustikes. Näiteks alustati programmiga Buuster (manageridele), Music Moves Interns (rahvusvaheline praktika programm noortele muusikutele ja väikeettevõtetele) ja Baltic Artists in Development (koolitusprogramm artistidele ja manageridele). Rahvusvahelise võrgustumise edendamiseks tehti partneritena koostööd Tallinn Music Week-i konverentsi korraldamisel (sh ka mentorisessioonid ja töötoad), osaleti

²⁹ Music Estonia MTÜ koduleht: <https://musicestonia.eu/meist/organisatsioonist> (07.02.2022)

esitlusfestivalil Jazzhead! 2019, klassikalise ja kaasaegse muusika festivalil Classical:Next 2019, maailmamuusika festivalil Womex+, korraldati Finest Sounds laulukirjutajate laagrit, võõrustati koos Eesti Muusika Infokeskusega 30 IAMIC aastakongressi, kaardistati Euroopa muusikaekspordi hetkeseisu jms. 2019. aastal asutati Music Estonia kontserdikorralduse suuna arendusega tegelev haru Live Music Estonia, mille eesmärgiks on Eesti kontserdikultuuri edendajate (kontserdi- ja festivalikorraldajad, klubid ja kontserdipaigad) esindamine ning nende tegevuse ja arengu toetamine³¹.

Eesti muusikute ja heliloojate loomingu tutvustamisega eksporditurgudel tegelesid 2019. aastal veel Välisministeerium, Eesti Instituut, kulturiesindajad Eesti Vabariigi Suursaatkondade juures ja Eesti Vabariigi aukonsulid maailma eri paigus. Ekspordivõimaluste loomisega tegelevad igapäevase töö käigus suuremad kontserdikorraldajad, festivalid, liidud ja ühingud (nt peale ülaltoodute veel ka Eesti Muusika Infokeskus MTÜ, Eesti Muusikanõukogu MTÜ, Muusikute Täiendõppe Keskus MTÜ/Muusikute fond PLMF, Eesti Kooriühing MTÜ jt). Arendus- ja esindusorganisatsioonide, muusikaettevõtete ja muusikute koostöö tulemusel on Eesti muusikutel ja interpreetidel tekkinud varasemast rohkem kontakte välismaal ja rahvusvaheline võrgustamine on hoogustunud.

Süvamuusika ekspordipotentsiaali kujundavad tuntud dirigendid, heliloojad, koorid ja interpreetid, muu muusika osas muusikaettevõtted, artistid ja muusikakollektiivid.

Ekspertide sõnul tuleks ekspordi alla liigitada kontserditasud väliskontsertide andmisest, fonogrammide müügi tulu plaadimüügist välismaal, digitaalsete teenuste poolsed fonogrammitasud digikanalites muusika tarbimise eest välismaal, välisautoritulus (sh ka kirjastustulus), välistellimused eesti heliloojatele, litsentsitulus (eesti muusika kasutamisest audiovisuaalmeedias jm), kontserdi- (sh festivali-piletite müügi tulud väliskülalistele (sisuliselt käsitletav ekspordina), tulud management-, agendi- jm vahendusteenustest. Ekspordi alla saab seega liigitada plaadi- ja noodimüügi tulud, mis ei ole teada, ning välismaalt laekunud autoritasud, mis 2019. aastal olid 272,3 tuh € (EAÜ, EEL ja EFÜ kokku) (2015. a 103,2 tuh €; 2011. a 100,1 tuh €). Helikandjate ja noodimüügist saadud tulud on väikesed ja voogedastusega teenitavast tulust välismaalt saadud tulu kokku koondamine ei ole ekspertide hinnangul praegu võimalik.

Muusika tegevusalade eksport ei selgu üheselt Äriregistrile esitatud majandustegevuste aruannetest, kuna mitte kõik valdkonna ettevõtted ei kasuta ekspordi mõistet ega too välismaalt saadud tulu aruandes välja. Seega pole 2019. aasta ekspordimahtude väljavõte Äriregistri andmebaasist täielik, kuid tugineb olemasolevatele andmetele, millele on lisatud välismaalt laekunud autoritasud.

2019. aastal näitas majandustegevuse aruandes ekspordi müügitulu 121 ettevõtet, neist 77 tuumik- ja 44 sidusvaldkondadest (2015. a 106, sh 90 tuumik ja 16 sidus). Koos autoritasudega oli muusika eksporditulu 16,1 mln €, millest 3,9 mln € andsid tuumikvaldkondade ettevõtted koos autoritasudega ja 12,2 mln € sidusvaldkondade ettevõtted (2015. a vastavalt 9,1 mln €, 3,9 mln €, 5,2 mln €). Võrreldes 2015. aastaga vähenes tuumikvaldkonna eksportijate arv ja ekspordi müügitulu, kuid sidustegevusalade eksport ja autoritasude maht suurenes (tabel 13.21). Suurimad tuumikvaldkonna eksportijad olid Booking Stars OÜ (artistide vahendus Venemaa jm idabloki riikidesse), Ferion OÜ (DJ ja muusik Rene Pais) ja GianTapes OÜ (muusikakirjastaja) ning sidusvaldkondadest Digisound OÜ (muusikariistade, helitehnika hulgimüüja), Eventech OÜ (kontserdikorralduse abitegevused), Estonia Klaverivabrik AS (klaverite valmistaja), Alfred & Partners OÜ (kõlarite valmistaja) ja Vinyl Plant OÜ (vinüülplaatide tootja). Vinyl Plant OÜ rahuldab valdavalt välisriikide kasvavat nõudlust vinüülplaatide järele ja turg kasvab (tabel 13.22).

³⁰ Äriregistris ei kajastu Eesti Muusika Infokeskuse eksporditegevus ehk Eesti heliloojate nootide müük välismaale

³¹ Music Estonia MTÜ 2019. aasta majandustegevuse aruanne:

https://media.voog.com/0000/0041/3129/files/Majandusaasta%20aruanne%202019_80375300_Music%20Estonia%20MT%C3%9C.pdf (07.02.2022)

Tabel 13.21. Muusika valdkonna koondnäitajad – muusika eksporditulu 2015–2019

	2015 Eksporditud ettevõtete arv	2015 Ekspordi müügitulu, tuh €	2019 Eksporditud ettevõtete arv	2019 Ekspordi müügitulu, tuh €
Tuumiktegevusalad	90	3 848,5	77	3 672,2
Sidustegevusalad	16	5 167,7	44	12 188,4
Autoritasud välismaalt		103,2		272,3
KOKKU	106	9 119,3	121	16 132,9

Allikas: Äriregister, EAÜ, EEL, EFÜ

Tabel 13.22. Muusikavaldkonna suurimad eksportijad 2019 (tuh €)

Ettevõtte/asutus	Ekspordi müügitulu 2019, tuh €	Ekspordi müügitulu 2015, tuh €	Tegevusala	Asukoht
Digisound OÜ	3 864,3	-	sidus	Tallinn
Eventech OÜ	2 351,2	-	sidus	Harjumaa
Estonia Klaverivabrik AS	1 709,8	1 963,6	sidus	Tallinn
Booking Stars OÜ	1 300,5	2 168,7	tuumik	Tallinn
Alfred & Partners OÜ	833,2	-	sidus	Tallinn
Vinyl Plant OÜ	511,8	-	sidus	Tartu
Event Center OÜ	415,2	448,2	sidus	Tallinn
Firebird Industries OÜ	400,0	-	sidus	Tallinn
Lasering OÜ	379,9	-	sidus	Tallinn
Premier Sound OÜ	343,2	-	sidus	Tallinn
Ferion OÜ	342,8	82,5	tuumik	Pärnu
GianTapes OÜ	265,7	-	tuumik	Hiiumaa
Digibox Plus OÜ	233,6	171,9	sidus	Tartumaa
EW Sound & Light OÜ	214,3	-	sidus	Tallinn
Loud Grupp OÜ	199,5	5,2	sidus	Tallinn
Shiftworks OÜ	152,0	26,2	tuumik	Tallinn
All Events OÜ	129,5	-	tuumik	Otepää
Baltic Music OÜ	125,0	-	tuumik	Otepää
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester SA	109,7	-	tuumik	Tallinn
ProBrand Eesti OÜ	101,9	78,3	sidus	Tallinn
Olari Elts OÜ	94,7	158,4	tuumik	Tallinn
Maivel OÜ	91,1	-	sidus	Haapsalu
Apollo Music CIS OÜ	80,7	-	tuumik	Tallinn
Solum OÜ	74,4	160,7	tuumik	Tallinn
SirCorp OÜ	69,5	10,0	tuumik	Tallinn
Kokku TOP 25	14 393,4	8 649,3*		

* 2015. aasta TOP 25 eksportijate ekspordi müügitulu kokku, TOP 25 ei lange kokku 2019. aasta eksportijate TOP 25-ga

Allikas: Äriregister

Eesti muusika ja turismi ekspordiks võiks lugeda ka tulu välismaalaste poolt ostetud kontserdi- ja festivalipiletitest, kuid vastavad andmed puuduvad. Eestis toimuvate muusikafestivalide ekspordipotentsiaal on kõrge, kuid kui üritused toimuvad väljapool Tallinna, siis on takistavaks teguriks puudulik infrastruktuur (majutusvõimalused, transport, toitlustus jms).

Statistikaameti väliskaubandusstatistika andmetel oli muusikariistade, nende osade ja koos kasutatavate abivahendite ekspordi maht 2019. aastal 1,6 mln €, millest Eesti päritolu muusikariistade ekspordimoodustas 1,5 mln €. Muusikariistu imporditi 5,5 mln € väärtuses (2015. a ekspord 2,2 mln € ja import 4,5 mln €; 2011. a ekspord 1,9 mln € ja import 2,9 mln €). Muusikariistade netoeksport oli 2019. aastal sarnaselt 2015. ja 2011. aastaga taas negatiivne. Peamiseks muusikariistade eksporditavaks olid Estonia klaverid, kuid hoogustunud on kölarite ja vinüülplaatide ekspord (tabel 13.23).

Tabel 13.23. Muusikariistade, nende osade ja koos kasutatavate abivahendite ekspord-import 2011–2019, tuh €

	2011	2015	2019	2019 Eesti päritolu
Ekspord				
Klaverid, sh automaatklaverid; klavessiinid jt klahvkeelpillid	1 555,4	1 869,9	1 517,4	1 506,9
Keelpillid (nt kitarrid, viiulid, harfid, v.a klahvkeelpillid)	75,4	53,8	22,4	0
Puhkpillid (nt klarnetid, trompetid, torupillid)	13,4	51,7	22,0	7,8
Löökpillid (nt trummid, ksülofonid, taldrikud, kastanjetid, marakaad)	33,6	7,8	8,3	0
Muusikariistad, mille heli tekitatakse või võimendatakse elektriliselt	6,4	20,0	32,1	0
Mängutoosid, laadaorelid, leierkastid, mehaanilised laululinnud, muusikalised saed jm	1,7	5,6	9,8	0
Muusikariistade, nende osade ja kasutatavate tarvikute ekspord import	196,0	181,5	3,2	1,3
KOKKU EKSPORT	1 881,8	2 190,1	1 615,2	1 515,9
Import				
Klaverid, sh automaatklaverid; klavessiinid jt klahvkeelpillid	90,8	329,0	616,3	-
Keelpillid (nt kitarrid, viiulid, harfid, v.a klahvkeelpillid)	269,2	500,4	545,4	-
Puhkpillid (nt klarnetid, trompetid, torupillid)	471,7	389,2	258,1	-
Löökpillid (nt trummid, ksülofonid, taldrikud, kastanjetid, marakaad)	167,4	231,7	295,1	-
Muusikariistad, mille heli tekitatakse või võimendatakse elektriliselt	580,5	1 610,0	1 830,2	-
Mängutoosid, laadaorelid, leierkastid, mehaanilised laululinnud, muusikalised saed jm	40,7	49,7	39,2	-
Muusikariistade, nende osade ja kasutatavate tarvikute ekspord import	1 317,7	1 383,4	1 880,7	-
KOKKU IMPORT	2 937,9	4 493,3	5 465,0	-

Allikas: Statistikaamet

13.2. NÕUDLUS

13.2.1. Siseturu tarbimismaht

Siseturu tarbimismahu analüüsiks on alljärgnevalt kasutatud Statistikaameti kogutud muusikastatistikat, mis tugineb alates 2019. aastast piletimüügiettevõtete (Piletilevi, Piletimaailm) andmetele. Kuid siseturg ei piirdu ainult kontserdikülastustega ja sisaldab ekspertide hinnangul ka salvestatud muusika tarbimist, muusikateoste, -esituste ja litsentseerimist jms. Ka piletimüügivõrgud ei kajasta piletimüüki täielikult, sest osa piletitest müüakse kohapeal (ekspertide hinnangul ca 20%–30%). Lisaks on mahu määratlemisel abiks elanike kultuuritarbimise uuringud, mida saab laiendada elanikkonnale. Ekspertide hinnangul omab kõige täpsemaid andmed Eesti Autorite Ühing, kus autoritasude arvestamiseks võetakse arvesse ka kohapeal müüdud piletid, kuid alati ei esitata korrektseid andmeid ning aruandeid esitatakse vaid autoriõigustega kaitstud muusikateoste kohta.

Statistikaameti kultuuritarbimise statistika põhineb Eesti 15-aastaste ja vanemate elanike küsitlusel aastatel 2015–2020³². Elanike küsitlust 2019. aastal läbi ei viidud, kõige värskemad on andmed 2020. aasta kohta, mil vähemalt ühte kontserti külastas aasta jooksul 424,5 tuhat elanikku (2017. a 546,9 tuh; 2015. a 589,0 tuh (tabel 13.24). Elanike vastustel oma kontsertide külastamiste sageduse kohta põhinev arvestuslik kontserdikülastuste koguarv (v.a alla 15-aastased) oli 2020. aastal 1,4 mln (2017. a 1,9 mln; 2015. a 2,1 mln).

Tabel 13.24. Kontserdikülastuste sagedus viimase 12 kuu jooksul 2010 (üle 10-aastased elanikud, tuh) ja 2015–2020 (15 ja vanemad elanikud, tuh)

Elanikkonna rühm	Ei ole käinud	Vähemalt korra	1–3 korda	4–6 korda	7–12 korda	Üle 12 korra
2020 (15 ja vanemad)	673,2	424,5	311,8	74,6	26,2	11,9
2017 (15 ja vanemad)	555,2	546,9	375,5	118,9	38,7	13,8
2015 (15 ja vanemad)	512,9	589,0	396,8	133,6	44,8	13,8
2010 (10–74-aastased)	539,6	652,1	475,6	126,8	32,9	16,8
KONTSERDIKÜLASTUSI KOKKU						
2020. AASTAL		1 424,0				
2017. AASTAL		1 929,2				
2015. AASTAL		2 116,2				
2010. AASTAL		2 066,6				

Allikas: Statistikaamet

Statistikaameti uuendatud muusikastatistika võimaldab aga välja tuua, kui palju oli Eestis 2019. aastal kontserdikorraldajaid³³, mitu kontserti aastas toimus, kui innukalt kontserte külastati ja kui palju oli elanike hulgas muusikaharrastajaid. Kontsertide ja nende külastajate arv saadi kontserdikorraldajate

³² Statistikaamet: <http://andmebaas.stat.ee/Index.aspx?DataSetCode=KUT028> (08.02.2022)

³³ Statistikaamet määratleb kontserdikorraldajat kui vaatlusperioodil avalikke tasulisi või tasuta kontserte korraldanud majandusüksust või isikut. Kontsert tähendab elava muusika esitamist hoones sees või vabas õhus. Mõiste „kontsert“ sisaldab ka veebikontserte. Kontserdikülastuse all mõistetakse üritust külastanud inimeste arvu tuhandetes ostetud piletite põhjal. Kontserdikülastused ei hõlma kontserdi korraldamisega seotud või toimumispaigas töötavat personali. Alates 2018. aastast arvestab Statistikaamet ainult Piletimaailma ja Piletilevi kaudu müüdud pileteid.

valimi küsitlemise teel, millel on teatud puudused (vt ülaltoodud)³⁴. Seetõttu ei lange kokku ka elanike küsitlemise ja kontserdikorraldajate küsitlemise teel saadud kontserdiküllastajate arvud. 2019. aastal korraldasid 880 kontserdikorraldajat kokku 4 998 kontserti, mida külastati 1,2 mln korda (2015. a vastavalt 1 132 kontserdikorraldaja 6 121 kontserti, 1,6 mln külastusega). Võrreldes 2015. aastaga on kontserdikorraldajate koguarv 2019. aastal vähenenud, nagu ka kontsertide ja nende külastajate arvud. 2020. aastal oli kontserdikorraldajaid ja kontserte võrreldes 2019. aastaga rohkem, kuid kuulajaskond vähenes 39% (1 055 kontserdikorraldajat korraldas 5 865 kontserti 469,0 tuh külastajale) (tabel 13.25–13.27). Statistikaameti andmetel sisalduvad 2020. aasta andmetes ka veebikontserdid ja nende mahule viitab tabelites rida „maakond teadmata“. Veebikontserdid muutusid populaarseteks, kuna füüsilisele publikule oli kontsertide korraldamine olude sunnil raskendatud. Maakonniti eelistati kontserte anda Harju ja Tartu maakonnas ning Tallinnas ja Tartus. Statistikaameti hinnangul on väga populaarsed rahvusvahelised kontserdid ja festivalid.

Tabel 13.25. Eesti kontserdikorraldajate arv aastatel 2015–2020 ja maakonniti aastatel 2019–2020

Kontserdikorraldajad	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Harju maakond	-	-	-	-	614	603
sh Tallinn	-	-	-	-	497	486
Hiiu maakond	-	-	-	-	19	21
Ida-Viru maakond	-	-	-	-	71	82
Järva maakond	-	-	-	-	39	43
Jõgeva maakond	-	-	-	-	29	27
Lääne maakond	-	-	-	-	55	50
Lääne-Viru maakond	-	-	-	-	59	80
Põlva maakond	-	-	-	-	43	30
Pärnu maakond	-	-	-	-	127	140
sh Pärnu linn	-	-	-	-	93	106
Rapla maakond	-	-	-	-	29	31
Saare maakond	-	-	-	-	47	46
Tartu maakond	-	-	-	-	228	344
sh Tartu linn	-	-	-	-	186	271
Valga maakond	-	-	-	-	23	30
Viljandi maakond	-	-	-	-	59	57
Võru maakond	-	-	-	-	38	44
Maakond teadmata	-	-	-	-	38	119
KONTSERDIKORRALDAJAIKOKKU	1 132	705	1 099	1 425	880	1 055

Allikas: Statistikaamet

³⁴ Statistikaamet kasutab alates 2019. aastast ainult veebikommimise andmeid. Kontserdikorraldajate arv maakondades kajastab korraldajaid, kes on vastavas maakonnas kontserte korraldanud. Kuna üks kontserdikorraldaja saab aasta jooksul mitmes maakonnas tegutseda, ei ole kogu Eesti näitaja võrreldav maakondade andmetega.

Statistikaameti elanike küsitluse (15 ja vanemad) põhjal eelistatakse külastada kontserte 1–3 korda aastas ning 2017. ja 2020. aastal olid 58% kontserdikülastajatest naised ja 42% mehed (2015. a vastavalt 57% naised ja 43% mehed) (joonis 13.3). Vanuserühmadest moodustavad kontserdikülastajate enamuse 25–64-aastased elanikud (70% külastajatest). 15–24-aastastest käis 2017. aastal mõnel kontserdil 53,9 tuh (14%), 25–44-aastastest 216,6 tuh (40%), 45–64-aastastest 172,4 tuh (31%) ja vähemalt 65-aastastest 82,4 tuh (15%). Maakonniti oli nii 2017. kui 2020. aastal kontserdikülastajate osakaal suurim Harjumaal (koos Tallinnaga 48–50% kontserdikülastajatest) ja Lõuna-Eestis (24% kontserdikülastajatest), madalaim aga Kesk-Eestis (7–8% külastajatest) ja Kirde-Eestis (8–10% külastajatest). Kontserdikülastuste arvule lisaks tuleks noorte puhul arvestada, et see sihtrühm eelistab tarbida muusikat muude kanalite vahendusel (nt interneti vahendusel). Kontserdil käiakse valdavalt elamuse pärast ning pere, sõprade või lähedatega ajaveetmise eesmärgil.

Elanike küsitluse andmetel (15 ja vanemad) oli 2017. aastal kõige enam kontserdikülastusi Harjumaal (60% kõigist külastustest) mis aga 2020. aastal oluliselt vähenes (52% kõigist külastustest) ning Lõuna-Eestis (2017. a 23% ja 2020. a 26%), kõige vähem aga Kirde-Eestis (nii 2017. a kui 2020. a 3%) ja Kesk-Eestis (2017. a 4% ja 2020. a 6%).

Tabel 13.26. Eesti kontserdikorraldajate poolt korraldatud kontsertide arv aastatel 2015–2020 ja maakonniti aastatel 2019–2020

Kontserdid	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Harju maakond	-	-	-	-	2 689	3 007
sh Tallinn	-	-	-	-	2 384	2 708
Hiiu maakond	-	-	-	-	36	46
Ida-Viru maakond	-	-	-	-	117	229
Järva maakond	-	-	-	-	88	98
Jõgeva maakond	-	-	-	-	47	46
Lääne maakond	-	-	-	-	120	137
Lääne-Viru maakond	-	-	-	-	125	205
Põlva maakond	-	-	-	-	76	75
Pärnu maakond	-	-	-	-	336	387
sh Pärnu linn	-	-	-	-	260	307
Rapla maakond	-	-	-	-	44	53
Saare maakond	-	-	-	-	83	105
Tartu maakond	-	-	-	-	765	1 153
sh Tartu linn	-	-	-	-	701	1 039
Valga maakond	-	-	-	-	45	47
Viljandi maakond	-	-	-	-	248	180
Võru maakond	-	-	-	-	71	101
Maakond teadmata	-	-	-	-	48	200
KONTSERTIDE ARV KOKKU	6 121	6 320	7 042	7 058	4 998	5 865

Allikas: Statistikaamet

2017. aastal kontserdil käinutest külastas 72% valdavalt pop- või rock- või alternatiivmuusikat (2020. a 72%, 2015. a 77%), 32% klassikalist muusikat (2020. a 32%, 2015. a 23%), 26% folk- või pärimusmuusikat (2020. a 21%, 2015. a 30%), 14% jazzmuusikat (2020. a 11%, 2015. a 13%), 11% elektroonilist (2020. a 7%, 2015. a 7%), 8% vaimulikku (2020. a 7%, 2015. a 7%) ja 3% mõnda muud stiili muusikasündmust (2020. a 1%, 2015. a 7%), kusjuures 1 inimene võis külastada mitut kontserti (joonis 13.2). Võrreldes 2015. aastaga, on elanike huvi suurenenud klassikalise ja elektroonilise muusika vastu.

Tabel 13.27. Eesti kontserdikorraldajate poolt korraldatud kontserdikülastajate arv aastatel 2015–2020 ja maakonniti aastatel 2019–2020 (tuh)

Külastajad	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Harju maakond	-	-	-	-	731,1	246,1
sh Tallinn	-	-	-	-	706,3	217,7
Hiiu maakond	-	-	-	-	4,4	2,9
Ida-Viru maakond	-	-	-	-	32,8	13,6
Järva maakond	-	-	-	-	11,0	6,6
Jõgeva maakond	-	-	-	-	8,7	6,7
Lääne maakond	-	-	-	-	29,4	8,2
Lääne-Viru maakond	-	-	-	-	29,2	17,0
Põlva maakond	-	-	-	-	10,3	20,5
Pärnu maakond	-	-	-	-	68,3	40,6
sh Pärnu linn	-	-	-	-	62,5	35,5
Rapla maakond	-	-	-	-	6,8	4,7
Saare maakond	-	-	-	-	16,2	7,0
Tartu maakond	-	-	-	-	200,2	75,9
sh Tartu linn	-	-	-	-	195,0	71,7
Valga maakond	-	-	-	-	12,1	3,6
Viljandi maakond	-	-	-	-	39,9	7,7
Võru maakond	-	-	-	-	9,4	7,3
Maakond teadmata	-	-	-	-	1,4	0,5
KONTSERDIKÜLASTAJATE ARV KOKKU (TUH)	1 583,0	1 529,0	1 616,0	1 160,0	1 211,1	469,0

Allikas: Statistikaamet

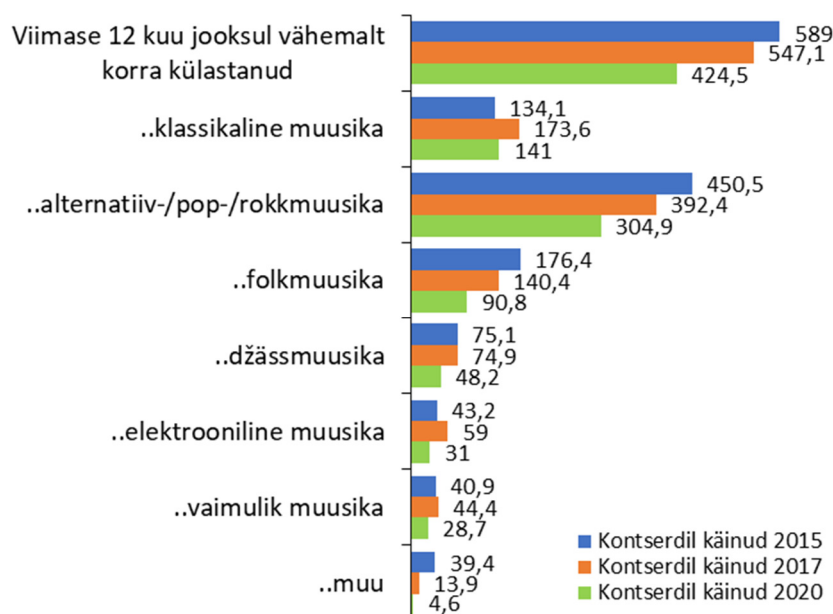
Statistikaameti andmetel kuulas 2017. aastal Interneti kaudu muusikat 625,0 tuhat elanikku (2015. a 518,0 tuh) neist 70% elas linnades ja 30% maal. Muusika kuulajate arv suurenes aastatel 2015–2017 21%. Tüüpiline Interneti kaudu muusika kuulaja elab Põhja-Eestis (49% kõigist kuulajatest), on vanuses 25–44 (49%), töötab täistööajaga (66%) ja omab kas II või III taseme haridust (41% ja 40%) ning meeste ja naiste osakaal on võrdne (49% ja 51%) (joonis 13.4). Internetis muusika kuulamine on muutunud elanikele järjest olulisemaks ja üha enam on ka muusikaautorite looming seal kättesaadav.

Internetist muusika kuulamise harjumuste kohta on alates 2017. aastast viidud läbi veebiküsitlusi. Tallinn Music Week-i tellimusel ning Music Estonia, EFÜ, EAÜ ja EEL koordineerimisel uuriti 15–60-aastaste

elanike muusikakuulamise harjumusi ka 2018. ja 2021. aastal (viimati vastas 801 inimest)³⁵. 2021. aasta uuringust selgus, et neljandik vastanuist kasutas muusika kuulamiseks tasulisi voogedastusplatvorme ja nende platvormide tasuta versioonide kasutajaid oli enam kui kolmandik. Eestis tuntuima ja eelistatuima voogedastusteenuse Kõigist Spotify kasutajatest kasutas tasulist versiooni 2018. aastal 37%, kuid 2021. aastal juba 56% ehk elanikud on üha enam nõus voogedastusteenuse eest maksma. Eestlaste eelistatuim seade muusika kuulamiseks oli jätkuvalt autoraadio, olgugi et võrreldes 2018. aastaga langes kasutajate arv 55%-lt 43%-le. Oluliselt langes ka CD-plaatide kuulamine autos. Igapäevaselt kuulasid telefonist muusikat keskmisest rohkem 15–29-aastased, arvutist kuni 39-aastased, autoraadiot 40+ aastased ja mehed, tavaraadiot 40+ aastased ja eestlased. Uuringust selgus, et 94% eestlastest kuulas muusikat iganädalaselt. 58% eestlastest kulutas igakuiselt raha muusikale, millest enim raha kulus kontserdipiletite ostuks. Positiivseks pidasid uuringu korraldajad trendi, et kaks kolmandikku vastanutest on nõus veebikontserdi eest tasuma – 42% vastanutest kuni 5 eurot ja 26% kuni 15 eurot.

Lisaks muusika kuulamisele on Eestis väga populaarne harrastus tegeleda muusikaga. Eesti Rahvakultuuri Keskuse andmetel oli Eestis 2019. aastal 82,5 tuhat rahvakultuuri harrastajat, kellest 37,3 tuhat tegeles koorilaulu, 1,8 tuhat rahvamuusika, 2,9 tuhat puhkpillimuusika ja 3,9 tuhat vokaalmuusikaga.

Joonis 13.2. Kontserdikülastajate arv muusikastiilide lõikes 2015–2020 (15 ja vanemad elanikud, tuh)

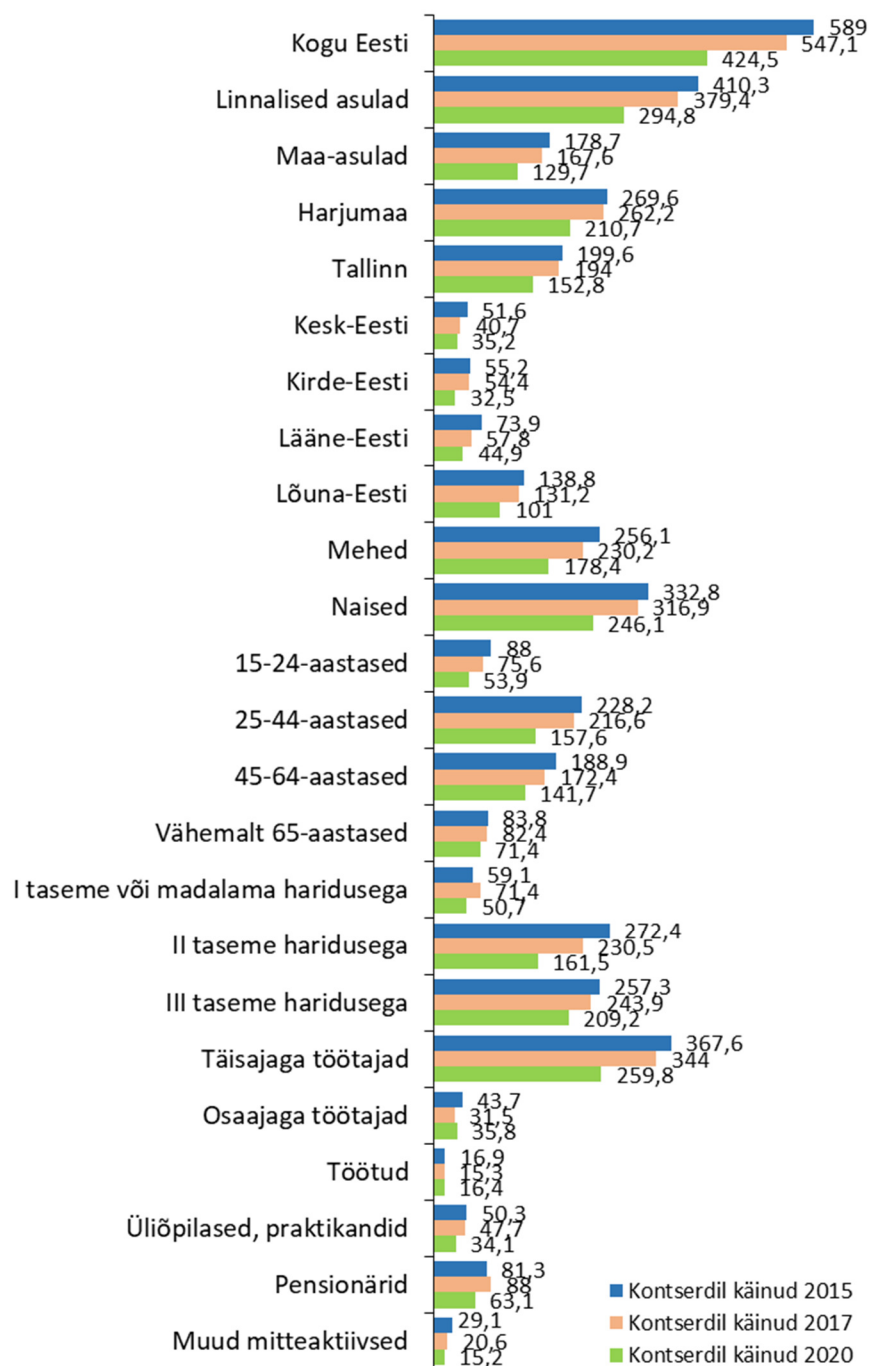
Allikas: Statistikaamet

Elanike kulutusi muusikavaldkonnale mõjutavad rahaline toimetulek, teenuste ja -toodete kättesaadavus ning muusikahuvi. Kontsertidel käimist ei mõjutanud 2019. aastal veel Covid-19 pandeemia. Statistikaameti leibkonna eelarve uuringute andmetel moodustasid kulutused vabale ajale ja kultuurile leibkonnaliikme kohta 2019. aastal 625,0 € ehk 11% kõikidest kulutustest (2015. a 507,4 € ehk 11% kõikidest kulutustest ja 2011. a 307,2 € ehk 10% kõikidest kulutustest). Sealhulgas kontsertidele kulutas leibkonnaliige 2019. aastal keskmiselt 12,64 €, puhke- ja tantsuõhtutele või diskodele 5,02 €, koolivälise

³⁵ Eesti elanike muusikakuulamise harjumused 2021. <https://musicestonia.eu/uudised/eesti-elanike-muusikakuulamise-harjumused-uuringu-kokkuvote-ja-raport> (08.02.2022)

muusikatunni tasule 3,3 €, muusikariistadele 2,71 €, vinüül- ja laserplaatidele 1,11 € ning muusikakeskustele 1,17 € leibkonnaliikme kohta. Vaba aja kulutused leibkondades on kaardistuste vahelisel perioodil oluliselt suurenenud, mille taga on suurenenud sissetulekud³⁶.

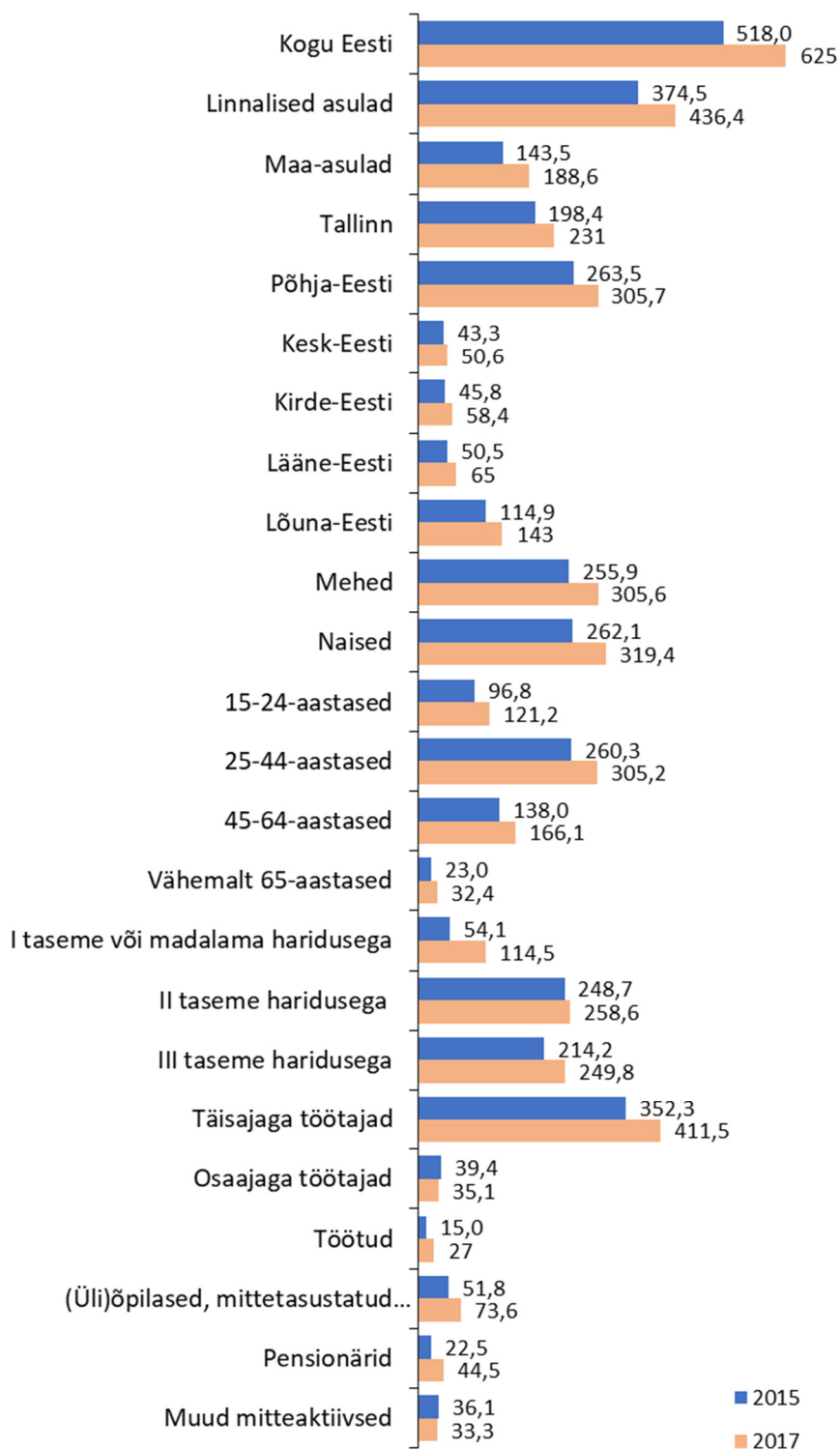
Joonis 13.3. Kontserdikülastajad elanike rühmades 2015–2020 (15 ja vanemad elanikud, tuh)

Allikas: Statistikaamet

³⁶ Statistikaamet: https://andmed.stat.ee/et/stat/sotsiaalelu__leibkonnad__leibkonna-eelarve__aastakulutused/LE201/table/tableViewLayout2 (08.02.2022)

Joonis 13.4. Interneti vahendusel muusika kuulajad elanike rühmades 2015–2017
(15 ja vanemad elanikud, tuh)

Allikas: Statistikaamet

13.2.2. Avaliku sektori huvid

Avaliku sektori huvide all mõistetakse alljärgnevalt riigi ja kohalike omavalitsuste huve, mis on kokkuvõtvalt väljendatud kultuuripoliitika arengusuundades kuni aastani 2020³⁷ ja Kultuuri arengukavas 2021–2030³⁸. Kultuuripoliitika arengusuunad kuni aastani 2020 olid aluseks riiklike otsuste tegemisel aastal 2019 ja need otsused hõlmasid ka kohalikke omavalitsusi, mis toetavad ja korraldavad kohaliku tasandi kultuurielu ning peavad ülal kultuuriasutusi. Kultuuripoliitika eesmärgiks Eestis on kujundada loovust väärtustav ühiskond, mis hoiab ja edendab eesti rahvuslikku identiteeti, uurib, talletab ja kannab edasi kultuurimälu ja loob soodsad tingimused elujõulise, avatud ning mitmekesise kultuuriruumi arenguks, samuti kultuuris osalemiseks. Kultuuripoliitika (sh muusika valdkond) on seotud tugevalt selliste riiklike poliitikavaldkondadega nagu haridus-, majandus-, sotsiaal-, tööhõive-, lõimumis-, regionaal-, turismi- ja välispoliitika. Dokumendis tõdetakse, et mitmekesine kultuurielu (sh muusikaelu) mõjutab oluliselt elanike heaolu, elukeskkonna kvaliteeti ja riigi konkurentsivõimet.

Üldiste kultuuripoliitika kujundamise ja elluviimise põhimõtete kõrval toodi välja riigi huvid valdkonniti. Muusika valdkonna sisend anti nelja töörühma: hariduse, muusika- ja kontserdielu, seaduste ja õiguste ning loomemajanduse, välissuhtluse ja ekspordi töörühma töö tulemusena.

Muusika valdkonnas (sh muusikateater) olid riigi prioriteedid 2019. aastal alljärgnevad:

- Eesti muusikaelu mitmekesisuse soodustamine, luua võimalusi kõrgetasemelisest muusikaelust osasaamiseks üle Eesti ja viia järjepidevalt kontserdikogemust laste ja noorteni.
- Muusikakultuuri aluseks olevate institutsioonide ja tippkollektiivide töö- ja arengutingimuste tagamine. Eraõiguslike muusikakollektiivide ja kontserdikorraldajate tegevuse ning mitmekülgsed ja kõrgetasemeliste muusikafestivalide läbiviimise toetamine.
- Eesti rahvusliku muusikateatri edendamine rahvusoper Estonia poolt ning eesti ja maailma muusika-, ooperi- ja balletikultuuri parimate teoste Eestis kättesaadavaks tegemine.
- Pillifondide loomine koostöös riigi ja erasektoriga, mis soetavad, uuendavad, haldavad ja rendivad välja muusikainstrumente eesti muusikute rahvusvahelise konkurentsivõime tagamiseks.
- Paremate võimaluste loomine Eesti heliloojate ja interpreetide tegevuseks ja loomingu tutvustamiseks. Riik toetab Eesti heliloojatelt uue heliloomingu tellimist ning Eesti heliloojate ja interpreetide jõudmist rahvusvahelisele areenile. Riik peab oluliseks Eesti heliloojate ja interpreetide väärtusliku pärandi kogumist, dokumenteerimist, kirjastamist ja tutvustamist.
- Tervikliku muusikahariduse süsteemi toetamine, mis valmistab ette konkurentsivõimelisi professionaale kõikides muusikakultuuri valdkondades jaoks. Muusikaline haridus kõikides haridusastmetes (sh alus-, põhi-, kesk- ja kõrghariduse tasemel) on professionaalse muusikaelu jätkusuutlikkuse vältimatuks eelduseks. Samuti toetab riik muusikakonkursside korraldamist ja rahvusvahelistest konkurssidest osavõttu, mis toetavad interpretatsiooni ja heliloomingu arengut ning tõstavad muusikute erialast taset.
- Muusikavaldkonna ettevõtluse ja professionaalsete tugistruktuuride (sh *managerid*, agentuurid) arengu soodustamine ja muusikaekspordi toetamine kogu toimeahelas, sh täiendkoolitused ja

³⁷ Kultuuripoliitika arengusuunad aastani 2020: <http://www.kul.ee/sites/kulminn/files/kultuur2020.pdf> (09.02.2022)

³⁸ Kultuuri arengukava 2021–2030: <https://www.kul.ee/kultuur2030> (23.02.2022)

praktiseerimisvõimalused välismaal, esitlusfestivalide ja -kontsertide läbiviimine Eestis ja siht-turgudel ning muusikakollektiivide osavõtt rahvusvahelistest festivalidest. Eesti muusika täidab tähtsat rolli riigi rahvusvahelises mainekujunduses ja kultuuriturismi arengus.

Rahvakultuuri valdkonnas olid muusika valdkonnaga seonduvad huvid alljärgnevad:

- Toetada ja hoida laulu- ja tantsupidude traditsiooni, mis on suure kultuurilise ja majandusliku mõjuga (kohalikud omavalitsused, riik, kodanike ühendused, rahvamajade võrgustik) ja mis tipneb regulaarselt paikkondlike ja üleriigiliste laulu- ja tantsupidudega.
- Soodustada pärimuskultuuri innovaatilist sidumist loomemajanduse ja ettevõtlusega. Riik peab oluliseks pärimusel ning pärandtehnoloogial põhinevat loome- ja arendustegevust ning ettevõtlust. Rahvakultuurisündmused ja vaimse kultuuripärandi nähtused arendavad kultuuriturismi Eesti erinevais paigus ning elavdavad seeläbi kohalikku ettevõtlust.

Muusikakultuuri rahastatakse otse riigieelarvest Kultuuriministeeriumi, samuti ka Eesti Rahvakultuuri Keskuse kaudu (sh kultuuripoliitiliselt olulised pikaajalised tegevused, toetused loomeliitudele) ning Eesti Kultuurkapitali helikunsti, rahvakultuuri ja maakondlike sihtkapitalide kaudu (loovisikud ja projektipõhised muusikasündmused ning ekspertide hinnangul veidi ka salvestustegevust, kontserdireise ja võrgustumist). Rahastamisel lähtutakse muusikasündmuse sisust, mitte omandivormist ja pika ajalooga muusika-sündmuste järjekestvuse tagamisest. Avalikes huvides arendatakse infotehnoloogilisi teenuseid muusika valdkonnas, muusikainstrumentide kättesaadavust (pillifond), lõimumist teiste majandus- ja kultuuri-valdkondadega ning erasektori kaasamist valdkonna tegevustesse. Oluline on Eesti muusikakultuuri rahvusvahelistumine, mistõttu panustatakse muusika eksporti kogu toimeahelas ja muusika-ettevõtlusesse.

Oluliseks peetakse autorite, esitajate ja fonogrammitootjate õiguste kaitset, mida teostatakse Eesti Autorite Ühingu, Eesti Esitajate Liidu ja Eesti Fonogrammitootjate Ühingu kaudu. Kui autoriõigus kuulub riigile ja kui teoste tutvustamisel või kasutamisel saadakse tulu, siis on riigi huvi suunata see tulu teoste levitamisse ja stipendiumideks.

Kohalikud omavalitsused toetavad oma eelarvetest muusikasündmuste, kontsertide, festivalide, muusika- ja laulukonkursside korraldamist, muusika loomist, muusikariistade ostmist, kirjastamistegevust, muusikakoole, kontserdipaikade ehitamist ja renoveerimist, laululavasid, turvalisuse tagamist, heakorda jms. Toetused muusikakoolidele ja harrastustegevusele (sh õpetajad, koorijuhid) on tervikliku muusikahariduse süsteemi säilimise seisukohalt üliolulised. Mitmed linna- ja vallavalitsused korraldavad kultuuri ja turismi elavdamise ning elanike kaasamise eesmärgil kontserte ja muusikafestivale. Kuna Eestis puudub kultuurisündmuste planeerimiseks üleriigiline kalender, siis korraldajad planeerivad üha sagedamini muusikasündmusi ühele ja samale ajaperioodile (nt jõulud), mis piirab publiku võimet neist sündmustest osa saada. Kontsertide jt muusikasündmuste külastamise võimalused sõltusid ka 2019. aastal sissetulekute suurusest. Tänapäev ei ole leitud lahendust, kuidas tagada kõigile soovijatele sõltumata isikliku transpordivahendi olemasolust ligipääs kontsertidele jt muusikasündmustele maapiirkondades.

Peale 2019. aastat vähenes ja muutus drastiliselt seoses Covid-19 pandeemiaga muusikaelu korraldamine, kontserditegevus ja kontsertide külastamine Eestis (tabel 13.28), millega pidid arvestama nii riik kui erasektor. Sundseis pani valdkonda koonduma ning leidma uusi võimalusi ja viise, kuidas ja mil

viisil üldse tegutsemist jätkata. Eriolukorra tõttu toetas riik muusika valdkonda tavapärasest enam, kuid erakorralised toetused kompenseerisid ühiskonna suletusest tingitud kahjusid vaid vähesel määral.

Kultuuri arengusuundades aastani 2030 tuuakse olulisemate väljakutsetena esile koroonakriisi tagajärgedega toimetulekut, loovisikute ja kultuuritöötajate töötingimusi, professionaalide ja juhendajate töö väärtustamist (eriti maapiirkondades), kultuuri kättesaadavust eri sihtgruppide ja valdkondade lõikes ning regionaalselt. Viimase puhul rõhutatakse kultuurielus osalemise võimaluste sõltuvust elukohast, vanusest, keeleoskusest ja majanduslikest võimalustest ning sellega seoses tuuakse välja vajadus pöörata tähelepanu eriti laste ja noorte osalemisele kultuuritegevustes. Rõhutatakse ka erivajadustega inimeste ligipääsu kultuuriteenuste tarbimisele ja osalemisele, kultuuripärandi säilitamise vajadust nii füüsilisel kujul kui digitaalselt ja eesti keelest erineva emakeelega inimeste lõimumist Eesti kultuuriruumi.

13.3. ORGANISATSIOON JA POLIITIKA

13.3.1. Finantseerimine

Muusikavaldkonda rahastavad peamiselt Kultuuriministeerium, Eesti Kultuurkapital, Eesti Rahvakultuuri Keskus, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, kohalikud omavalitsused, heategevuslikud fondid (nt Eesti Rahvuskultuuri Fond, Vabariigi Presidendi Kultuurirahastu), Eesti Autorite Ühing ja sponsorid, kuid ka oma tegevustesse kaasamise kaudu Välisministeerium, välisriikide saatkonnad ja välisesindused. Muusika valdkonda toetati 2019. aastal avaliku sektori poolt vähemalt 27,8 mln € (2015. a 36,7 mln €), mis moodustas kogu muusika valdkonna tuludest koos sidustegevusaladega (184,8 mln €) aga 15%.

Kultuuriministeeriumi finantseraldised

Kultuuriministeeriumi eelarve oli 2019. aastal 241,4 mln € (2015. a 186,0 mln €, 2011. a 173,1 mln €), millest muusika valdkonnale eraldatud rahasumma moodustas koos investeringutoetustega 16,8 mln € (2015. a 23,0 mln €, 2011. a 10,6 mln €) (vt lisa 13.2). Kogusumma sisaldab tegevustoetusi, valdkonna toetusprogrammide kaudu antud toetusi, investeringutoetusi orkestrite instrumentidele ja töövahenditele, Eesti kultuuri toetamist maailmas ja kaasrahastust EL kultuuriprogrammis osalevatele projektidele, kuid ei sisalda Rahvusooper Estoniale eraldatud summasid, mis on toodud kaardistuse etenduskunstide osas.

Kultuuriministeerium toetas oma eelarvest SA Eesti Filharmoonia Kammerkoor, SA ERSO ja SA Eesti Kontsert aastaringset tegevust, milleks kulus kokku 9,0 mln € (2015. a 15,0 mln €, 2011. a 7,6 mln €) ning tegevustoetust said ka Eesti Pillifond SA, Eesti Muusikafestivalid MTÜ, Eesti Muusika Infokeskus MTÜ, Shiftworks OÜ Tallinn Music Weeki tegevustoetus, Eesti Muusikanõukogu MTÜ, Pärnu Linnaorkester, Narva Linna Sümfooniaorkester, Eesti Festivaliorkester, Eesti Gregoriaani ühing MTÜ, Eesti Pärimusmuusika Keskus MTÜ, Rahvusvaheline Arvo Pärdi Keskus SA, Music Estonia MTÜ, Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA. Kõikidele tegevustoetustele kulus 2019. aastal 12,8 mln €. Avaliku taotlusvooru alusel jagati toetusi neljas toetusprogrammis kokku 1,1 mln € (2015. a 1,1 mln €, 2011. a 1,1 mln €), et võimaldada eraõiguslikel tegijatel sõltumata omandivormist oma loomingulisi ideid realiseerida.

2019. aastal olid valdkonna toetusprogrammid koos mahtudega järgmised³⁹:

1. Muusikafestivalid ja suursündmused – 440,0 tuh €

Toetuse eesmärk on tagada eesti rahvuskultuuriliselt ja professionaalse helikunsti seisukohast oluliste muusikafestivalide järjepidevus ja areng, suurendada eesti interpretide ja heliloojate võimalusi oma loomingu tutvustamiseks, parandada elanikkonna võimalusi juurdepääsuks professionaalsetele muusikasündmustele, suurendada eesti muusikute kaasatust kontserdikorraldajate omaproduksioonides ja edendada professionaalse kontserdikorralduse arengut kogu Eestis.

2. Muusikakollektiivid ja kontserdikorraldajad – 390,0 tuh €

Toetuse eesmärk on tagada eesti rahvuskultuuriliselt ja professionaalse helikunsti seisukohast oluliste muusikakollektiivide ja kontserdikorraldajate järjepidevus ning areng, suurendada eesti interpretide ja heliloojate võimalusi oma loomingu tutvustamiseks ning parandada elanikkonna võimalusi juurdepääsuks professionaalsetele muusikasündmustele, suurendada eesti muusikute

³⁹ Kultuuriministeeriumi muusika valdkonna toetused, <https://kul.ee/toetused#muusika> (11.02.2022)

kaasatust kontserdikorraldajate omaproduksioonides ja edendada professionaalse kontserdikorralduse arengut kogu Eestis.

3. Heliloomingu tellimine ja muusikaalased väljaanded – 215,0

Toetuse eesmärk on väärtustada eesti heliloojaid ja heliloomingut, rikastada uue heliloomingu kaudu eesti muusikaelu ning talletada rahvuskultuuriliselt olulisi heliteoseid ja muusikaalaseid tekste ning tagada nende kättesaadavus, samuti muusikavaldkonnale oluliste teatmeteoste, kultuuriuurimuste, monograafiate jms ilmumine.

4. Muusikakonkursid – 74,0 €

Toetuse eesmärk on tagada Eesti rahvuskultuurile ning interpretatsiooni ja heliloomingu arenguks oluliste rahvuslike ja rahvusvaheliste muusikakonkursside ning noorte muusikute erialast taset tõstvate sündmuste Eestis toimumine.

Rahvusvaheliste projektide jaoks andis riik raha toetusprogrammist "Eesti kultuur maailmas", mille maht oli 2019. aastal 610,0 tuh € (2015. a 750,0 tuh €). Selle programmi raames toetatakse projekte, mis soodustavad Eesti kultuuri rahvusvahelistumist ja kultuuriekspordi, Eesti tutvustamist maailmas kultuuri kaudu ja võimaluste loomist Eesti loovisikutele ning kultuurikollektiivide ja loomeettevõtjate pääsu rahvusvahelisele areenile. Muusikavaldkonda läks antud programmist 277,3 tuh €. Lisaks toetas Kultuuriministeerium kaasrahastusega Euroopa Liidu "Loov Euroopa" kultuuri alaprogrammis osalevaid Eesti muusikavaldkonna projekte 22,4 tuh €.

Kultuuriministeerium jätkas 2019. aastal varasemast suuremal määral muusikaettevõtluse rahalist toetamist ja valdkonna arenduskeskus, Music Estonia MTÜ, sai toetust 105,0 tuh € (2015. a 30,0 tuh €). Süvamuusika tugistruktuurid (Eesti Muusika Infokeskus MTÜ, Eesti Muusikafestivalid MTÜ, Eesti Muusikanõukogu MTÜ), kes said toetust kokku 148,2 tuh € (2015. a 114,2 tuh €, 2011. a 0,8 mln €), kusjuures toetus Muusikafestivalid MTÜ-le on püsinud samal tasemel alates 2008. aastast.

2019. aastal toimus XXVII laulupidu "Minu arm", mida Kultuuriministeerium toetas Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA, Eesti Kooriühing MTÜ, Eesti Meestelaulu Selts MTÜ kaudu (sh tegevustoetus Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA-le) kokku 3,9 mln €. Laulupeo korraldamist toetasid muuhulgas ka kohalikud omavalitsused, Eesti Rahvakultuuri Keskus ja Eesti Kultuurkapital.

Loovisikute seaduse kohaselt võivad loovisikud taotleda riigilt loometegevuseks stipendiume. Kultuuriministeerium eraldab loovisikute ja loomeliitude seaduse kohaselt toetusi loomeliitudele, kes kasutavad toetust seaduse alusel vabakutselise loovisiku toetusteks või loomingulisteks toetusteks ja sellega seotud täiendõppe stipendiumideks. Muusika valdkonnas saavad toetusi Eesti Heliloojate Liit, Eesti Esitajate Liit ja Eesti Interpreetide Liit. 2019. aastal eraldati kolmele loomeliidule 392,3 tuh € (2015. a 221,2 tuh €, 2011. a 136,5 tuh €), millest Eesti Esitajate Liidu kaudu jagati 77%, Eesti Interpreetide Liidu kaudu 17% ja Eesti Heliloojate Liidu kaudu 6%. Aastatel 2015–2019 on toetused valdkonna loomeliitudele suurenenud 77%, sest kasvanud on liitude liikmete arv (vt tabel 13.28).

Tabel 13.28. Kultuuriministeeriumi poolt muusikavaldkonna loovisikutele läbi loomeliitude eraldatud toetuste suurus 2011–2019, tuh €

	2011	2015	2019
Eesti Heliloojate Liit	15,5	21,8	24,1
Eesti Esitajate Liit	91,2	151,0	301,6
Eesti Interpreetide Liit	29,8	48,3	66,6
KOKKU	136,5	221,2	392,3

Allikas: Kultuuriministeerium (eraldatud loovisikute ja loomeliitude seaduse alusel)

Eesti Rahvakultuuri Keskus

Eesti Rahvakultuuri Keskus vahendab erinevaid riiklikke toetusmeetmeid ja programme kultuuri edendamiseks. Ühtlasi aidatakse erinevate toetusmeetmete rakendamise kaudu kaasa rahvakultuuri ning vaimse kultuuripärandi väärtustamisele. Toetuste taotlemine ja aruandlus toimub Kultuuriministeeriumi valitsemisala toetuste menetlemise infosüsteemis⁴⁰. Eesti Rahvakultuuri Keskuse hallatavast 11 toetusmeetmest 10-ne kaudu toetati 2019. aastal muusika valdkonda. Kokku maksti 10-ne toetusmeetme kaudu välja toetusi kogusummas 981,9 tuh €, millest muusika valdkonda läks 222,2 tuh € (23%). Kõige suurem toetuste maht oli regionaalse kultuuritegevuse toetamise meetmel, kus väljamakstud toetuste kogusumma ulatus 317,6 tuh €, millest muusika valdkonda läks 110,8 tuh € (tabel 13.29).

Tabel 13.29. Eesti Rahvakultuuri Keskuse toetusmeetmetest väljamakstud toetuste summad muusika valdkonnale 2019 (tuh €)

Toetusmeede	2019
Folkloorifestivalide toetamine	16,2
Mulgimaa pärimuskultuuri toetamine	4,0
Vana-Võromaa pärimuskultuuri toetamine	24,7
Kihnu kultuuriruumi toetamine	7,5
Saarte pärimuskultuuri toetamine	19,3
Peipsiveere pärimuskultuuri toetamine	4,5
Setomaa pärimuskultuuri toetamine	27,3
Virumaa pärimuskultuuri toetamine	7,8
Regionaalse kultuuritegevuse toetamine	110,8
KOKKU	222,2
TOETUSI SAANUTE ARV	106

Allikas: Eesti Rahvakultuuri keskus

Eesti Kultuurkapital

Eesti Kultuurkapitali eraldised helikunstile jagunevad kolme rühma: toetused (projekti-, tegevus-, loometöö-, elutöö-, matuse- ja juubelitoetused), stipendiumid (loomingulised-, õppe-, eriala-, "Ela ja sära" stipendiumid) ja preemiad (sihtkapitali aasta-, elutöö-, tunnustuspreemiad). Alates 2012. aastast antakse välja ka pedagoogistipendiume ja tunnustuspreemiaid muusikakoolide esitatud kandidaatide hulgast.

⁴⁰ Eesti Rahvakultuuri Keskus, <https://rahvakultuur.ee/toetused/> (14.02.2022)

2019. aastal toetas Eesti Kultuurkapital muusika valdkonda 4,0 mln € (2015. a 2,9 mln €, 2011. a 2 mln €), millest 2,3 mln € jagati Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali kaudu, 0,7 mln € rahvakultuuri sihtkapitali kaudu ja 1,1 mln € maakondlike sihtkapitalide toetustena, preemiatena või nõukogu valdkonnaväliste eraldistena (tabel 13.30). Toetused valdkonnale suurenesid 2019. aastal 37% võrreldes 2015. aastaga. Helikunsti sihtkapitalist jaotati 2019. aastal toetusi 1556 taotlejale kogusummas 2,3 mln € (2015. a 1 434-le taotlejale kogusummas 1,8 mln €, 2011. a 923-le taotlejale kogusummas 1,50 mln €). Kultuurkapitali valdkonnaüleline nõukogu eraldas 2019. aastal toetusi 20-le muusika valdkonna projektile summas 358,8 tuh € (2015. a 22 projekti summas 478,9 tuh €).

Tabel 13.30. Eesti Kultuurkapitali helikunsti ja rahvakultuuri sihtkapitali ning muud toetused, eraldised ja preemiad muusikavaldkonnale 2011–2019 (tuh €)

	2011	2015	2019
HELIKUNSTI SIHTKAPITAL	1 498,4	1 841,9	2 246,8
Rahuldatud taotluste arv	923	1 434	1 556
Rahuldatud taotluse suurus keskmiselt	1,6	1,3	1,4
RAHVAKULTUURI SIHTKAPITAL	442,8	615,0	714,8
Rahuldatud taotluste arv	423	429	471
Rahuldatud taotluse suurus keskmiselt	1,1	1,4	1,5
KULTUURKAPITALI AASTAPREEMIA, MAAKONDLIKUD JA SIHTKAPITALIDE PREEMIAD, NÕUKOGU ERALDISED MUUSIKALE KOKKU	14,8	487,8	1 070,6
KOKKU	1 956,0	2 944,7	4 032,2

Allikad: Eesti Kultuurkapitali aastaaruanded ja taotluste andmebaas (väljavõtte)

Hasartmängumaksu Nõukogu

Riigikogu otsusega lõpetas Hasartmängumaksu Nõukogu 2019. aasta algusest oma tegevuse. Kultuuriraha jaotas 2019. aastast alates Rahvakultuuri Keskus, kes hakkas menetlema taotlusvooru „Regionaalne kultuuritegevus“ saabunud taotlusi. Toetuste eesmärgiks on luua ja säilitada kultuurist osasaamise ning kultuuriloomelise võimaluse kogu Eestis ning soodustada kultuurielu järjepidevust ja arengut, viimast eelkõige kogukondlike ning lastele ja noortele suunatud tegevuste abil. Fookuses on ka kogukondlikkus, kultuuripärand ning regioonide- ja valdkondade vaheline koostöö. Oodatakse taotlusi, mis laiendavad eri vanuse-, rahvuse- ja keelegruppide osalemisvõimalusi kultuuris⁴¹. 2019. aastal eraldas Rahvuskultuuri Keskus muusika valdkonnale regionaalse kultuuritegevuse toetamise meetme kaudu 110,8 tuh € (2015. a 98,0 tuh € Hasartmängumaksu Nõukogu kaudu, kasv 13%).

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus

Loomemajanduse arendamise meedet rahastatakse EAS-i kaudu Euroopa Regionaalarengu Fondist. 2019. aastal toetas EAS muusika valdkonna tugistruktuuridest Music Estonia MTÜ-d (200 tuh €, 2015. a 300 tuh €). Muusika valdkond ja muusikaga seotud tegevusalad said aastal 2019 toetusi järgmistest programmidest: rahvusvaheliste suursündmuste toetamine, rahvusvaheliste sündmuste ja konverentside toetamine – kultuuri- ja spordisündmused, turisminõudluse suurendamine, loomemajanduse tugistruktuuride toetus, loomemajanduse tugistruktuuride arendamise toetamine ja loomemajanduslaste teadmiste ja oskuste arendamine.

⁴¹ Kultuuriministeerium, <https://vana.kul.ee/et/hasartmangumaksu-noukogu> (15.02.2022)

2019. aastal sai EAS-i avalikule ja mittetulundussektorile suunatud meetmetest toetust 85 taotlejat kogusummas 1,6 mln € (2015. a 9 taotlejat kogusummas 0,5 mln €, kasv võrreldes 2015. a 220%) (vt tabel 13.31). Toetusi oma projektide elluviimiseks said 2019. aastal näiteks Perekond Piidivabrik MTÜ festivali I Land Sound korraldamiseks aastatel 2019–2022, Eesti Pärimusmuusika Keskus MTÜ Viljandi Pärimusmuusika Festivali korraldamiseks, Jazzkaare Sõprade Ühing MTÜ Rahvusvahelise Festivali Jazzkaar korraldamiseks aastatel 2020–2022, ContempArt MTÜ Narva Ooperipäevade korraldamiseks ning paljud teised muusika valdkonna ettevõtted ja ühinged oma teadmiste ja oskuste täiendamiseks ning osalemiseks koolitustel ja messidel (nt WOMEX). Valdkonna toetusvõimalused EAS-i kaudu on jäänud 2016. aasta tasemele, kuid võrreldes 2015. aastaga tunduvalt suurenenud. Toetusi vajatakse suuremas mahu, mis aitaks muusika kultuurilist, majanduslikku ja märgilist potentsiaali veelgi enam esile tuua ning toetada regionaalset mõõdet.

Tabel 13.31. EAS-i toetused muusika valdkonna ettevõtetele 2011–2019
(väljamakstud toetuste summad, tuh €)

	2011	2015	2019
Starditoetus	6,7	29,9	-
Rahvusvaheliste suursündmuste toetamine	-	-	597,6
Rahvusvaheliste ürituste ja konverentside toetamine/ Rahvusvaheliste sündmuste ja konverentside toetamine – kultuuri- ja spordisündmused	110,3	-	130,0
Setomaa arengu programm	-	5,0	-
Turisminõudluse suurendamine	-	65,0	530,0
Innovatsiooniosakute toetusmeede	3,0	-	-
Teadus- ja arendustegevuse projektide toetus, rakendusuuring	24,1	-	-
Välismessitoetus	30,0	-	-
Regionaalsete investeeringutoetuste andmise programm	-	93,9	-
Loomemajanduse tugistruktuuride toetus	224,6	300,0*	200,0
Loomemajanduse tugistruktuuride arendamise toetamine	-	-	141,1
Loomemajandusalaste teadmiste ja oskuste arendamine	-	-	25,7
KOKKU	398,8	493,8	1 624,4
TOETUSI SAANUTE ARV	8	9	85

* Toetus kahe aasta peale

Allikas: Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus

Omavalitsuste finantseraldised

Kohalikud omavalitsused toetavad muusikavaldkonda ja kontserdiorganisatsioone, laste muusikakoole, muusikafestivale, esinemispaiku ning erinevaid muusikasündmusi. Rahandusministeeriumi kohalike omavalitsuste kuu eelarvete täitmise aruannetes kajastub eraldi eelarveread vaid toetused muusikale (kontserdiorganisatsioonidele). Muusikaga seotud ettevõtmisi toetatakse ka selliste eelarveridade alt nagu vaba aja (üritused) tegevused; muu vaba aeg, kultuur, religioon, sh haldus, rahvakultuur jt kuid täpsed toetuste summad muusikale ei eristatavad. Erinevalt 2015. aastast ei ole 2019. aastal enam välja toodud eelarveridu laste muusika- ja kunstikoolidele, laululavadele ega kultuuriüritustele (tabel 13.33).

2019. aastal eraldasid kohalikud omavalitsused muusikale (kontserdiorganisatsioonidele) 2,8 mln € (2015. a 1,8 mln €, 2011. a 1,3 mln €) ja toetuste maht on suurenenud võrreldes 2015. aastaga 60%. Piirkondlikult jagati 2019. aastal toetusi muusikale (kontserdiorganisatsioonidele) Tallinnas (mitte mujal Harjumaal), Ida- ja Lääne-Virumaal, Pärnumaal ja Tartumaal ning ülejäänud maakondades toetusi ei jagatud. Enim toetust jagati muusikale (kontserdiorganisatsioonidele) Tallinnas, Pärnumaal ja Lääne-Virumaal (vastavalt 1,3; 0,6 ja 0,4 mln €) (vt tabel 13.32).

Tabel 13.32. Kohalike omavalitsuste toetused muusikale (kontserdiorganisatsioonidele) maakondades 2011–2019, tuh €

Maakond	2011	2015	2019
Harjumaa, st Tallinn	726,9	1 223,2	1 275,7
Ida-Virumaa	143,1	180,2	279,2
Lääne-Virumaa	-	-	425,6
Põlvamaa	5,6	0,8	-
Pärnumaa	384,0	355,3	546,3
Tartumaa	30,7	22,5	22,5
Valgamaa	4,2	-	-
KOKKU	1 294,5	1 782,0	2 845,1

Allikas: Rahandusministeerium, kohalike omavalitsuste eelarvete kuuaruanded

Tallinna linn oli suurima kohaliku omavalitsusena suurim muusikavaldkonna toetaja. Tallinna linn toetas 2019. aastal mitmeid muusikasündmusi, -asutusi ja -festivali, sh Birgitta Festivali, Mustonenfesti, Tallinna Koorifestivali, Tallinn Music Week-i, festivali Jazzkaar, ansamblit Orthodox Singers ning igal aastal toimuvat Hingedepäeva kontserti ja Jõulukontserti. Tallinna linna eelarvete põhjal toetati 2019. a Tallinna Filharmooniat 1 066,5 tuh € ja Birgitta Festivali 683,1 tuh € (2015. a vastavalt 936,1 tuh € ja 610 tuh €; 2011. a 607,2 tuh € ja 396,3 tuh €). Kokku eraldas Tallinna linn 2019. aastal muusika valdkonnale vähemalt 2 215,8 tuh € (2015. a 1 789,8 tuh €), kuid summa oli tõenäoliselt suurem, sest sisse pole arvestatud väiksemaid toetusi ülelinnalistele muusika projektidele, toetust Tallinna Lauluväljaku SA-le ega väiksematele kultuuriprojektidele ja -organisatsioonidele.

Tabel 13.33. Kohalike omavalitsuste toetused vabaajale, kultuurile ja religioonile 2011–2019 (sh muusika valdkonnale), tuh €

Toetused	2011	2015	2019
Kokku toetused vabaajale, kultuurile ja religioonile	161 282,3	204 512,3	257 174,9
sh kontserdiorganisatsioonidele	1 294,5	1 782,0	2 549,3
muusika- ja kunstikoolidele	19 677,4	27 249,2	-
laululavadele	330,3	267,9	-
toetused kultuuriüritustele	5 504,1	7 526,0	-
toetused vaba aja (üritustele) tegevustele	2 364,7	4 971,1	19 354,5

Allikas: Rahandusministeerium, kohalike omavalitsuste eelarvete kuuaruanded

Muusika valdkonda toetab ka SA Tartu Kultuurkapital, kelle missiooniks on Tartu-kesksete kultuuri-, teaduse-, hariduse- ja spordiprojektide ning isikute loomingulise tegevuse toetamine kogukonna huvides rahaliste vahendite kogumise ja sihtotstarbelise jagamisega. 2019. aastal helikunsti valdkonnale eraldatud toetuste kohta andmebaasis kirjed puuduvad. 2018. aastal toetati kogusummas 1,4 tuh € kolme projekti: Eesti Muusikanõukogu MTÜ-d Rahvusvahelise Muusikapäeva Tartu kontserdiprogrammi läbiviimisel, Tartu Maarja Kiriku SA-t orelimuusika plaadi salvestamiseks ning Tanel Joametsa kammermuusika kontserdisarja korraldamiseks. 2015. a jagati toetust kokku 56 projektile kogusummas 14,6 tuh €, sh helikunsti 35 projekti summas 9,6 tuh € ja rahvakultuuri 21 projektile summas 5,0 tuh €.

Narva linna eelarvest toetati 2019. aastal muusika valdkonna kontserdiorganisatsioon, sh Narva Linna Sümfooniaorkester, 279,2 tuh € (2015. a toetati muusika valdkonda kokku 133,2 tuh €). Pärnu linna 2019. aasta eelarvest toetati Pärnu Linnaorkestrit 546,3 tuh € (2015. a 355,3 tuh €).

Eesti Rahvuskultuuri Fond

1991. aastast tegutsev heategevuslik Sihtasutus Eesti Rahvuskultuuri Fond jagab stipendiume ja toetusi üksikisikutele õppe- ja teadustööks ning loominguliseks- ja sporditegevuseks. Ei toetata kirjastamist, CD-de väljaandmist, tehnikat ja seadmete ostmist. Tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste puhul toetatakse nende poolt algatatud kultuuriprojekte. Fond ei saa eraldi riigieelarvest ega riigimaksudest, vaid toimib annetuste ja investeeringute põhisel. Eesti Rahvuskultuuri Fond jagas 2019. aastaks toetusi kahel korral, sest aruandeaasta sai läbi juunis ja uus algas juulis (vt tabel 13.34). 2019. aastal toetati muusika valdkonda kogusummas 43,1 tuh €, mis moodustas kogu fondide poolt jaotatavast summast 20%. Samal aastal 2019–2020. aasta toetuste jagamisel otsustati toetusi jagada 50,6 tuh € väärtuses, mis moodustas kogu jaotatavast summast 24% (2015. a 23,3 tuh €, 2011. a 19,3 tuh €). Võrreldes 2015. aastaga on muusikale toetusteks ja stipendiumideks jagatud raha hulk on suurenenud 85% ning kogu fondidest jagatav rahasumma 69%.

Tabel 13.34. Eesti Rahvuskultuuri Fondi stipendiumid ja toetused muusika valdkonnale 2011–2019, tuh €

	2011	2015	2018/2019	2019/2020
Muusika	19,3	23,3	43,1	50,6
Osakaal eraldatud toetustest (%)	16,0	18,6	20,4	24,0
KOKKU ERALDATUD TOETUSI	121,0	125,3	211,2	210,8

Allikas: Sihtasutus Eesti Rahvuskultuuri Fond, stipendiumid ja toetused 2011–2019

Eesti Autorite Ühing

EAÜ on oluline muusika valdkonna toetaja. 2019. aastal toetati arendusfondist Eesti muusikaelu jaoks olulisi projekte. Taotlusi laekus kokku 130, millest rahuldati 61 taotlust kogusummas 175,0 tuh € (2015. a 62-le taotlejale 248,5 tuh €, 2011. a 22 taotlejale 158 tuh €). Lisaks toetas EAÜ 52 Eesti muusika ekspordiprojekti summas 60,5 tuh € (2015. a 60,0 tuh €), andis välja parima teatrilavastuse muusikalise kujunduse ja originaalmuusika aastapreemia suuruses 2,0 tuh €, „Eesti Laulu“ võitnud autorite preemiat 3,0 tuh €. Sotsiaal-kultuurilisest fondist maksti 2019. aastal välja 66,3 tuh € ühekordset rahalist toetust vähemalt 65-aastastele EAÜ liikmeks olevale muusikaautorile ning samast fondist lisahonorari 669-le muusikaautorile kogusummas 438,5 tuh €, kellele oli aruandeperioodil laekunud vähemalt 200 €. Vald-konda toetati 2019. aastal erinevate projektitoetuste, preemiate, ühekordsete toetuste ja lisahonorari-dega kogusummas 745,2 tuh €.

Muud toetajad, sponsorlus

Eesti muusikaelu, muusikafestivale, -kollektiive ja kontserdikorraldajaid toetavad mitmed Eesti eraettevõtted, instituudid, pangad ja riikide välisesindused, tänu kellele saavad need muusikasündmused toimuda. Sponsorluse mahu kohta muusika valdkonnas uuringud puuduvad.

Muusika valdkonda toetab alates 2002. aastast Vabariigi Presidendi Kultuurirahastu Noore Kultuuritegelase preemiaga (5 000 €). Preemia asutas kultuurirahastu nõukogu liige Toomas Luman, kes rahastas seda aastatel 2002–2011, seejärel rahastas preemiat Indrek Neivelt aastatel 2012–2017 ning alates 2018. aastast Enn Kunila. Noore kultuuritegelase preemia on mõeldud 35-aastasele või nooremale Eesti kultuuritegelas(te)ele, kelle kunstilised saavutused on leidnud laialdast tunnustust või kelle looming ning kunstiline tegevus on oluliselt kaasa aidanud Eesti ja tema kultuuri tutvustamisele maailmas. 2019. aastal sai preemia jazzmuusik Kadri Voorand⁴².

Alates 2016. aastast annavad Eesti Heliloojate Liit (EHL) ja LHV välja Eesti Muusika Päevadel heliloojatele LHV uue heliloomingu Au-tasu preemiat. Stipendiumi eesmärk on väärtustada aktiivseid Eesti heliloojaid ja tuua esile rahvusvahelist kõlapinda vääriv uus helitöö. Autasule saavad kandideerida Eesti autorite möödunud aastal maailmaesiettekande saanud teosed. Auhinnasumma on 5 000 € ning laureaadile antakse üle ka klaasikunstnik Mare Saare taies. 2019. aastal pälvis preemia helilooja Helena Tulve⁴³.

13.3.2. Organiseeritus

Muusika valdkonnas on väga palju aktiivseid ühinguid ja seltse, mille liikmeskond ulatub sadadesse. Valdkonna olulisemateks katus- ja tugiorganisatsioonideks on Eesti Muusikanõukogu, Eesti Kooriühing, arendusorganisatsioon Music Estonia, Eesti Muusikafestivalid, Eesti Jazzliit ja Eesti Muusika Infokeskus. Erinevaid ühinguid ja seltse on muusika valdkonnas üle 100. Valdkonna loomeliitudeks on heliloojaid ja muusikateadlasi ühendav Eesti Heliloojate Liit, interpreete ühendav Eesti Interpretide Liit ja esitajaid ühendav Eesti Esitajate Liit. Autorite-esitajate õigusi teostavad valdkonnas Eesti Autorite Ühing ja Eesti Esitajate Liit. Helisalvestiste tootjate õigusi kaitseb Eesti Fonogrammitootjate Ühing. Liidud ja ühingud korraldavad esindusfunktsiooni kõrval aktiivselt kontserte, festivale, koolitusi, annavad välja trükiseid ja plaate, seisavad liikmete huvide eest, edendavad muusikaharidust ja muusikakultuuri nii Eestis kui välismaal ja tunnustavad parimaid. Mitmete ühingute all tegutsevad interpreedid, ansamblid ja koorid.

Eesti Muusikanõukogu on muusikainstitutsioone ühendav mittetulundusühing, mille liikmeteks on 54 Eestis tegutsevat muusikainstitutsiooni. Muusikute esinduskogu eesmärgiks on sidemete tugevdamine Eestis tegutsevate muusikainstitutsioonide ja professionaalsete muusikute vahel, samuti Euroopa Muusikanõukogu ja Maailma Muusikanõukogu liikmena rahvusvaheline koostöö.

Music Estonia on loodud 2014. aastal 23 Eesti muusikaettevõtte poolt missiooniga arendada ja edendada Eesti muusikaettevõtlust, eriti ekspordivõimekuse kasvu suunal. Ühing on oma 88 liikmega kujunenud Eesti muusikaettevõtete esindusorganisatsiooniks ja muusikaettevõtluse arenduskeskuseks. Mitmekülgse kompetentsikeskusena pakutakse muusikasektorile erinevaid teenuseid, esindatakse rahvusvaheliselt Eesti muusikat, muusikuid ja ettevõtteid, luuakse ja vahendatakse uusi kontakte, arendatakse koostöövõimalusi erinevate sektorite vahel, osaletakse rahvusvahelistes projektides, töögruppides ja organisatsioonides, korraldatakse seminare ja töötube ning valdkonna uuringuid.

⁴² Vabariigi Presidendi Kultuurirahastu Noore Kultuuritegelase preemia koduleht: <https://www.president.ee/et/vabariigi-president/institutsioonid/35> (16.02.2022)

⁴³ LHV koduleht: <https://www.lhv.ee/et/uudised/2021/8> (16.02.2022)

Eesti Kooriühing on koori- ja puhkpillimuusika harrastajate vabatahtlike ühenduste, seltside, liitude ja sektsioonide liit ehk katusorganisatsioon, mis hõlmab koore, puhkpilliorkestreid, dirigente ja muusikaõpetajaid, kes on ühinguga seotud läbi seitsme alaliidu: Eesti Meestelaulu Selts (EMLS), Eesti Naislaulu Selts (ENLS), Eesti Segakooride Liit (ESL), Eesti Kammerkooride Liit (EKKL), Eesti Puhkpillimuusika Ühing (EPÜ), Eesti Muusikaõpetajate Liit (EMÖL), Eesti Koorijuhtide Liit (EKL). Kooriühingu liikmeteks on 1387 koori ja ühing hõlmab kokku ligikaudu 37 000 muusikut (koorilauljad, puhkpillimängijad, dirigendid), sest ainuüksi 41 619 inimest Eestis harrastab koorilaulu ja Eestis on 866 koorijuhti.

Eesti Muusikafestivalid on Eesti Muusikafestivalid on 42 liikmega aastast 2002 Eesti muusikafestivale ühendav katusorganisatsioon. Eesti Muusikafestivalid liitus 2002. aasta sügisest Euroopa Muusikafestivalide Assotsiatsiooniga (EFA). Ühingu eesmärkideks on ühendada Eestis toimuvaid muusikafestivale, saavutamaks nende kõrget kunstilist kvaliteeti; esindada liikmesfestivalide huve riigi kultuuripoliitikas; koordineerida festivali-kalendrit; koguda ja levitada teavet festivalidest nii Eestis kui rahvusvaheliselt, ühiselt läbi viia turundusüritusi ning toetada festivalide koostööd ja ühisproduktioone.

Eesti Jazzliit loodi 2004. aastal ja kuulub aastast 2006 European Jazz Networki. Eesti Jazzliidul on 74 liiget ja eesmärgiks on seatud Eesti jazzmuusika arendamine ja edendamine nii kodu- kui välismaal. Korraldatakse kontserte ja temaatilisi sündmusi, kogutakse ja jagatakse teavet Eesti jazzmuusikast ja -muusikutest, korraldatakse koostööd muusikute ja organisatsioonide vahel ning otsitakse jazzmuusika arendamiseks rahalisi vahendeid.

Olulisemad ühingud ja liidud Eesti Muusika Infokeskuse andmetel⁴⁴:

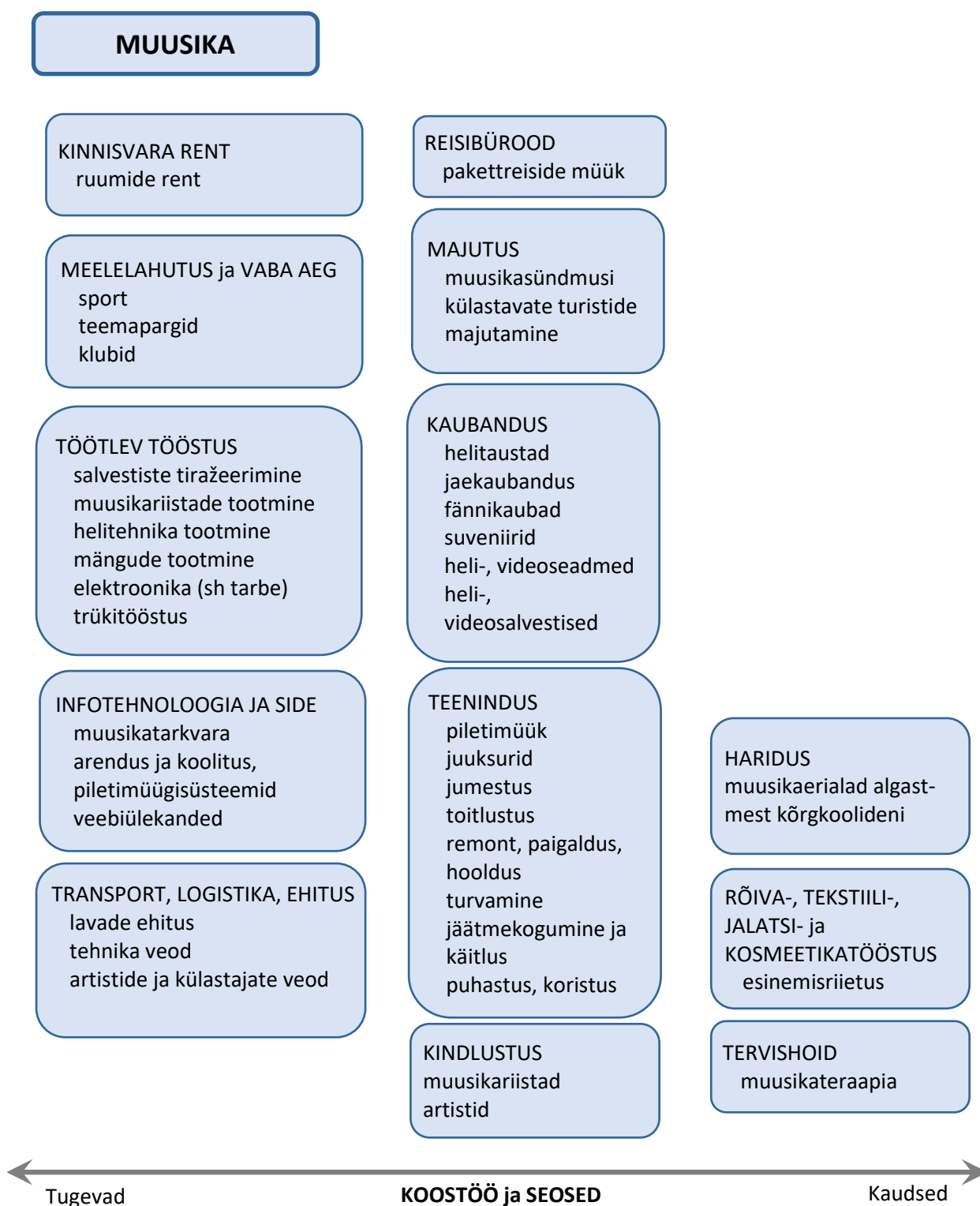
– Arvo Pärdi Keskus	– Eesti Koorijuhtide Liit (229 liiget)
– EELK Kirikumuusika Liit (122 liiget)	– Eesti Muusika Infokeskus (18 liiget)
– Eesti Akordioniliit (70 liiget)	– Eesti Muusikafestivalid (42 liiget)
– Eesti Arnold Schönbergi Ühing (19 liiget)	– Eesti Muusikafond (noodikogu, kuulub Heliloojate Liidu juurde)
– Eesti Autorite Ühing (5620 liiget, neist 5268 muusikaautorit ja 37 muusikakirjastajat)	– Eesti Muusikakogude Ühendus (14 liiget)
– Eesti Autoriõiguste Kaitse Organisatsioon	– Eesti Muusikakoolide Liit (89 liiget)
– Eesti Elektroonilise Muusika Selts	– Eesti Muusikanõukogu (54 liiget)
– Eesti Esitajate Liit (enam kui 1500 liiget)	– Eesti Muusikateaduse Selts (93 liiget)
– Eesti Flöödiühing (enam kui 70 liiget)	– Eesti Muusikaõpetajate Liit (158 liiget)
– Eesti Fonogrammitootjate Ühing (35 liiget ja enam kui 500 esindatavat)	– Eesti Orelisõprade Ühing (40 liiget)
– Eesti Gregoriaani Ühing (2 liiget)	– Eesti Pianistide Liit (20 liiget)
– Eesti Heliloojate Liit (124 liiget)	– Eesti Richard Wagneri Ühing
– Eesti Interpreetide Liit (334 liiget)	– Eesti Rütmmuusika Hariduse Liit
– Eesti Jazzliit (74 liiget)	– Eesti Saksofoniühing
– Eesti Kandleliit (42 liiget)	– Eesti Segakooride Liit (95 liiget)
– Eesti Kammerkooride Liit (20 liiget)	– Heino Elleri Sihtasutus
– Eesti Keelpilliõpetajate Ühing (116 liiget)	– Jazzkaare Sõprade Ühing
– Eesti Kitarriselts (40 liiget)	– Music Estonia (88 liiget)
– Eesti Klaveriõpetajate Ühing (139 liiget)	– Plokkflöödiühing ERTA-Estonia (102 liiget)
– Eesti Klavessiinisõprade Tsunft (20 liiget)	– Rahvusvaheline Artur Kapp'i Ühing (59 liiget)
– Eesti Kooriühing (1387 koori)	– Rahvusvaheline Eduard Tubina Ühing (40 liiget).
	– Veljo Tormise Virtuaalkeskus

⁴⁴ Allikad: EMIK <https://www.emic.ee/Uhingud-ja-liidud> ning Ühingute ja seltside kodulehed Internetis (17.02.2022)

13.3.3. Seosed teiste majandusharudega

Muusika valdkond on ekspertide hinnangute põhjal majanduslikult oluliselt seotud turismi, toitlustuse, teeninduse, kaubanduse, töötleva tööstuse, side ja infotehnoloogia, hariduse, meelelahutuse ja vaba aja ning paljude muude valdkondadega (vt joonis 13.5). Valdkondade vahelisi seoseid ei saa kirjeldada kvantitatiivselt, kuna puuduvad vastavad uuringud.

Joonis 13.5. Muusika seosed teiste majandusharudega

Eestis on ehk olulisim muusika valdkonna seos turismiga. Tegelikult kultuurturismi mahtu ei ole võimalik hinnata ei EAS-i, Statistikaameti ega Eesti Panga andmete alusel, sest vastavad uuringud puuduvad, kus oleks reisi eesmärgina märgitud kultuurturism (sh muusikasündmuste külastamine). Kontserdid ja festivalid annavad võimaluse turismifirmadele oma tegevust arendada ja mitmekesistada. Kontsertiturism on arvestatav tuluallikas nii Eesti siseselt kui välislaste Eestisse toomise mõttes. Eesti Panga välislaste statistika järgi on potentsiaal kultuurturismiks suur. 2019. aastal külastas Eestit kokku 6,1 mln mitteresidenti, neist 2,8 mln käisid ühepäevareisil ja 3,3 mln külastasid Eestit mitme päeva jooksul, Euroopa Liidu liikmesriikidest olid arvud vastavalt 4,4 mln külastust kokku, neist 2,0 mln ühepäeva- ja 2,4 mln mitme päeva külastust⁴⁵.

Muusikasündmused suurendavad majutus- ja toitlustusettevõtete külastajate arvu tõstes müügitulu. Läbi muusikasündmuste on elavdatud kohalikku kultuur- ja majanduselu, tõstetud kontserdipaikade kaudu maakondade ja linnade atraktiivsust ning läbi kontserditegevuse parandatud kohalikku infrastruktuuri ja tugiteenuseid.

Toitlustus-, majutusasutustes ja kaubanduskeskustes kõlab taustmuusika ning seda üha suuremal määral elavas esituses (nt kontsertõhtusöögid), samuti on tavapäraseks saanud festivalide ja artistide esitluskontserdid või muud tasuta muusikute esinemised. Muusika valdkond otsib uusi esinemiskohti ning populaarsust on võitnud klubid ja baarid, millega kaasnevad tulud toitlustusest ja jookide serveerimisest. Muusikaklubide tegevusalaks on Äriregistris peamiselt jookide serveerimine, kuid puudub tulude liigitus, mistõttu müügitulud kontserdikorraldusest ei ole täpselt teada. Muusika valdkonna tegevuste, toitlustuse ja majutuse ühendamise köidab publikut, kuid ei ole teada muusika osakaal toitlustus- ja majutusasutuste müügitulus. Muusikaga seonduvad üritusturundus, meelelahutus ja vaba aeg, kuid muusika osakaal müügituludest ei ole teada.

Muusika valdkond on tugevalt seotud näiteks transpordifirmadega, logistikaga ja ehitusega (nt tehnika, lava, esinejate jm transport ja lavade ehitamine). Eestis suudetakse pakkuda kvaliteetseid tehnilisi abiteenuseid, nt kontserdilavade ehitus, helitehnika ja valguspargi ülesseadmine ja mahavõtmine, võimendus ning neid teenuseid juba ka eksporditakse. Elektroonika ja infotehnoloogia mõjutavad oluliselt valdkonda tööstuse poolelt. Uued tehnilised lahendused infotehnoloogia ja side valdkonnas on loonud uusi võimalusi nii muusikakirjutamise, -loomise kui esituse osas (nt kodustuudiod- ja -kontserdid, viitevaba heli ja video ülekandetehnoloogia, esinemised Zoom-i keskkonnas, kontserdiülekanDED reaajas jt). Digitehnoloogia areng ja voogedastustehnoloogia on muutnud oluliselt kogu muusikatööstust pakkuDES uusi lahendusi, mille abil muusikat luua, töödelda, esitada, salvestada, edastada, turundada ja müüa. Ekspertide hinnangul on kõige olulisemad voogedastus- ja kasutaja sisuloome platvormid (Youtube, TikTok) ning erinevad loomet võimaldavad tööriistad (*creator tools*). Teeninduse valdkonnast on valdkonnale olulised piletimüük, valve-, finants-, juriidilised-, turva- ja puhastusteenused ning kindlasti kommunikatsiooni, turunduse ja PR teenused, aga ka jäätmekäitlus, toitlustus-, ilu- ja kindlustusteenused jm teenused.

Tööstuse valdkonnast on seos salvestiste tiražeerimise, helitehnika tootmise, muusikariistade ja mängu-muusikariistade tootmisega, elektroonika ja tarbeelektroonika tootmise, elektrotehnikaga, trükitööstusega jms. Trükitööstuse ja kirjastamise abiga toimub heliloomingu kirjapanek ja säilitamine tuleviku tarbeks (nt noodid, muusikaalased väljaanded). Fännikaupade pakumine on osa loomemajandusest, mille kaudu on haaratud näiteks juba eespool nimetatud trükitööstus, aga ka mängude tootmine, rõiva- ja tekstiilitööstus, disain, reklaam, kinofilmide- ja videote tootmine, ringhääling jm. Tulu fännikaupade, helisalves-

⁴⁵ Eesti Pank: <https://statistika.eestipank.ee/#/et/p/1410/r/2831/2620> (17.02.2022)

tiste, allalaetavate või voogedastuse abil kuulatavate heliteoste, muusikariistade ja nende varuosade jae- ja hulgimüügist laekub tänu kaubandusele. Muusikaharidus algastmest kraadiõppeni tagab heliloojate, muusikakirjutajate, interpretide, esitajate, muusikakollektiivide järjepidevuse. Tervishoius on kasutusel muusikateraapia ja vibro-akustilised teraapiad (nt hambaravikabinettides, samuti töös autistlike, depressiivsete ja stressis patsientidega, psühholoogiliste ja vaimsete probleemide korral jms)⁴⁶. Need mõjud ei ole majanduslike näitajate kaudu kaardistatavad. Seos vaimse tervise ja heaoluga on kohati muutunud nii hoomamatuks, et seda ei tooda esile, kuid meelepärast muusikat kuulates taastatakse töövõimet, lõõgastutakse ja tasakaalustatakse negatiivseid emotsioone, läbi mille suudetakse luua väärtusi teistel tegevusaladel⁴⁷.

13.3.4. Seosed teiste loomemajanduse valdkondadega

Seosed teiste loomemajanduse valdkondadega on esitatud kokkuvõtvalt joonisel 13.6.

Audiovisuaalsektor aitab televisiooni, raadio ja veebi vahendusel edastada muusikat sihtrühmadeni ja luua helisalvestisi, muusikavideosid ja üle kanda kontserte. Eesti Rahvusringhääling on arvestatav stuudio ja helisalvestiste tootja, mille kaudu edastatakse kontsertide otseülekandeid Euroopa ringhäälinguvõrku. Eesti raadiojaamadel on ringhäälingulubades sätestatud kohustus mängida eesti autorite loomingut 25% ulatuses, kuid kõik seda nõuet ei järgi. Kohustuse järgimine aga suurendaks tasude laekumist esitajatele. Eestis tegutseb üks klassikalisele muusikale spetsialiseerunud raadiojaam – Eesti Rahvusringhäälingu Klassikaraadio, muude muusika žanrite poolelt on suure muusikamahuga R2. Muusika on tele-, kino- ja videofilmide lahutamatuks koostisosaks, milles osalevad heliloojad taustmuusika loomisel ja esitajad või interpreedid loomingut esitamisel. Muusikavideote ja DVD-de tootmine on omaette tööstusharu.

Trükimeediast on valdkonnaga seotud kõik meediakanalid: päevalehed, nädalalehed, ajakirjad, kus ilmuvad muusikauudised, artiklid ja kriitikute ülevaated. Kunsti valdkonna alla kuuluvad vabakutselised ajakirjanikud, kes avaldavad meedias muusikakriitika alaseid artikleid. Kirjastamise sektoriga on muusikal ühisosa muusikaalase kirjanduse, ajakirjanduse, nootide ja helisalvestiste väljaandmisel. Laulude, ooperite, operettide loomisel on kaasatud luuletajad ja kirjanikud. Tsirkuseartistide etteasted on valdavalt muusika taustal.

Muusikakogudega tegelevad Eesti Teatri- ja Muusikamuseum, Eesti Rahvusraamatukogu heligrupp, Eesti Muusika Infokeskus, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia raamatukogu, Eesti Heliloojate Liidu juures asuv Eesti Muusikafond ja helilooja Arvo Pärdi loomingulise pärandi säilitamiseks ja uurimiseks loodud Arvo Pärdi Keskus. Eesti Rahvusraamatukokku jõuab kõikidest Eestis ilmunud helisalvestistest (tiraaž ületab 50 eksemplari) ja nootidest säilitamiseks üks eksemplar, mistõttu on informatsioon Eestis ilmunud või välismaal kodumaiste heliloojate või esitajate osalusel salvestistest täpsem. Muusikateemalisi käsikirju, trükiseid ja helisalvestisi kogub ja arhiveerib ka Eesti Muusika Infokeskus. Raamatukogude andmekogude digiteerimine jätkub, mis võimaldab neid pikemaajaks kasutada ja säilitada.

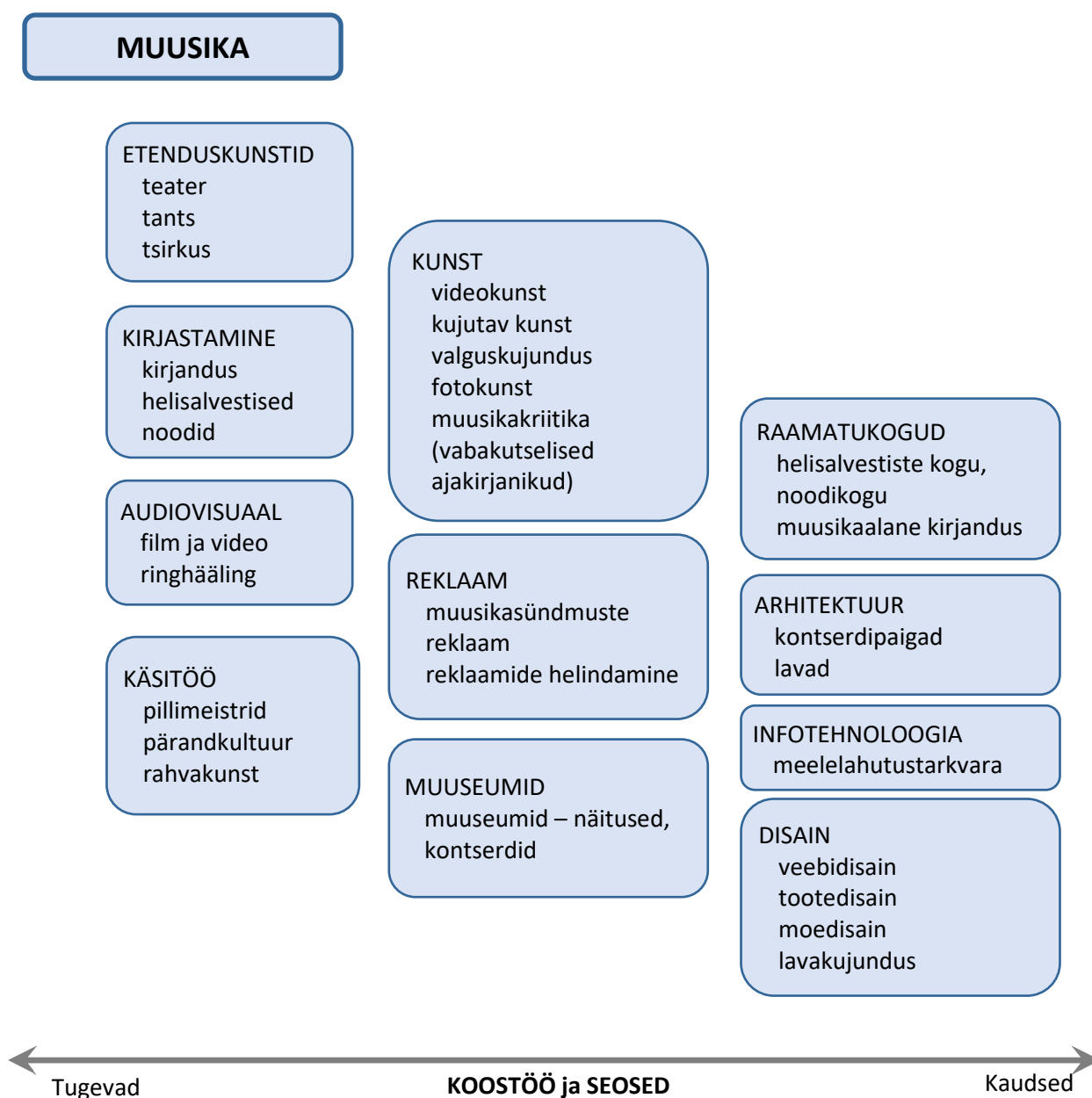
Rahvakunsti ja muusika valdkonna ühisosa väljendub Eestis rahvalaulude, seto leelo, regilaulude, puhkpilli-, kandlemuusika näol jms. Samuti kuulub siia laulupidude traditsioon, mis on rahvusliku identiteedi üheks osaks ja kujundab riigi kuvandit välismaal. Rahvamuusikast saavad inspiratsiooni klassikalise

⁴⁶ Eesti Muusikateraapia Ühing: <http://muusikateraapia.eu/muusikateraapia/muusikateraapia-eestis/> (21.03.2022)

⁴⁷ Intervjuu Muusikateraapia keskuse juhataja ja muusikaterapeut Alice Pehk-iga artiklis: "Kontoriruumides eelistatakse muusika asemel taustaks vaikust": [https://www.sekretar.ee/uudised/2015/09/14/kontoriruumides-eelistatakse-muusika- ase- mel-taustaks-vaikust](https://www.sekretar.ee/uudised/2015/09/14/kontoriruumides-eelistatakse-muusika-ase- mel-taustaks-vaikust) (21.03.2022)

muusika heliloojaid ja laulukirjutajad. Eestis on tugev pärimusmuusikafestivalide traditsioon, mis on levinud ka maakondadesse ja populaarseks on saanud pärimusmuusika kombineerimine teiste muusika-stiilidega. Käsitööna valmistatakse Eestis mitmeid muusikariistu: klavereid, kandleid, viiuleid, oreleid, kitarre ja teisi muusikariistu ning käsitööna valmivad ka mitmed fännidele mõeldud suveniirid, rääkimata rahvarietetest ja tikanditest esinemisrõivastel.

Joonis 13.6. Seosed teiste loomemajanduse valdkondadega

Disainerite kaasabil valmivad lavakujundused ja kontserdipaikade kujundused koos ebatüüpiliste projekt-lahendustega, samuti luuakse esitlusmaterjale, fännidele mõeldud kaupu, esitajate nimelisi kollektsioone jm. Olulisim muusikatööstuse mõjutaja on IT ja digitehnoloogia areng, sest IT-lahendusi kasutatakse järjest rohkem nii heliteose loomisel, salvestamisel, esitamisel kui edastamisel. Digitehnoloogia areng mõjutab kogu valdkonna toimimist alates artistidest ja stuudiost kuni erinevate muusikaedastusplatvormideni

välja. Muusikat luuakse, ostetakse ja kuulatakse järjest suuremal määral interneti vahendusel ja see mõjutab oluliselt traditsiooniliste helisalvestiste müüki. Infotehnoloogiafirmade kaasabil arendatakse näiteks helipulte, DJ-aparatuuri ja elektronmuusika loomiseks vajalikke seadmete riist- ja tarkvara. Arvutimängude helitaustu, mobiilihelinaid jms arendatakse koostöös muusikavaldkonnaga.

Teater, kunst, kirjandus ja audiovisuaalsektor on loomevaldkondadest enim muusikaga seotud. Muusika on loomingu koostisosa ooperi-, opereti-, balleti-, jm tantsuetendustel. Eestis on üks muusikateater – Rahvusooper Estonia, kuid muusikalavastusi on mängukavas ka Vanemuise teatril ja Tallinna Linnateatri näitlejad esinevad sageli kontsertidega. Eesti teatrites on palgal muusikaala juhatajad või muusikaala spetsialistid, kes tegelevad etenduste muusikalise kujundamisega ja helitehnikud. Muusika toimet mõjuda meeleoludele ja võimendada emotsioone kasutatakse ära etenduskunstides, filmides, videotes ja teistes audiovisuaalkunsti valdkondades, samuti teeninduses, toitlustuses, majutuses, vabaaja- ja meelelahutus-asutustes ning kirikutes.

Reklaamifirmad on muusika valdkonnale (artistidele ja agentuuridele) abiks esitlusmaterjalide, kuvandi, trükiste ja turundusplaani osas. Reklaamiagentuurid omakorda annavad tööd muusikutele originaalmeloodiate, signatuuride jms loomisel.

Kunsti valdkonnast seostub muusikaga eriti kujutav kunst, nt plaadiümbrised, trükiste kujundused, posterid, fotod, fännikaubad. Piire muusika ja teiste loomevaldkondade vahele on järjest raskem tõmmata, näiteks muusikafestivalid laienevad kaasates erinevate valdkondade loojaid (nt Tallinn Music Week-i osaks on saanud linnafestival koos toidukultuuri ja kunstiga), uusi tehnoloogiaid, ootamatuid keskkondi ja uusi lähenemisviise. Selline seis kehtis enne Covid-19 pandeemiast tingitud piiranguid ja sisuliselt elava esituse ning kontserdikorralduse katkemist.

13.4. HARIDUS JA KOOLIDE LÕPETANUTE ARV

Muusikaharidust on võimalik Eestis omandada koolieelselt, algastme (1.–9. klassi), keskastme, kutse- ja kõrgharidusena (sh teaduskraadid). Muusikaharidust annavad nii riiklikud kui erakoolid. Huvikoole, kus antakse lastele muusikaalaseid teadmisi ja oskusi, oli Haridus- ja Teadusministeeriumi andmetel 2018/2019 õppeaastal koos kunstikoolidega 140, neist munitsipaalomandis 97 ja eraomandis 43 (2014/2015 õppeaastal koos kunstikoolidega 131, neist munitsipaalomandis 97 ja eraomandis 34, 2010/2011 õppeaastal 128). Eramuusikakoolidest ja -stuudiotest olid 2019. aastal suurema tuluga Lasteekraani Muusika-studio MTÜ, Avasta Anded MTÜ, Musamari Koorikool MTÜ, Musica Sempre OÜ, Waf MTÜ, Laulustudio Laulupesa MTÜ, Kitarrikool OÜ ning Hariduse- ja Kultuuriselts Kaur MTÜ.

Haridus- ja Teadusministeeriumi andmetel on võrreldes 2014/2015 õppeaastaga tõusnud erahuvikoolide arv, kuid õppijate arv on jäänud samale tasemele. Kui 2014/2015 aastal õppis muusika- ja kunstikoolides kokku 22,1 tuhatõpilast, siis 2018/2019 õppeaastal 22,0 tuhat⁴⁸.

Tallinna Muusikakeskkoolis antakse nii alg- kui keskastme muusikalist haridust ja kool on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia baaskooliks. Muusikakeskkoolis on võimalik õppida klaverit, klavessiini, viiulit, altviiulit, tšellot, kontrabassi, harfi, flööti, oboed, klarnetit, fagotti, metsasarve, trompetit, trombooni, tuubat ja saksofoni 1.–12. klassini, üldettevalmistaval erialal 1.–8. klassini ning koorijuhtimist, muusikateooriat ja kompositsiooni 9.–12. klassini. 2019. aastal lõpetas kooli 33 õpilast (2015. a 25 õpilast).

Muusika õppekavadel võimalik omandada haridust kahes kutseõppeasutuses – H. Elleri nim Tartu Muusikakoolis ja G. Otsa nim Tallinna Muusikakoolis – ning kolmes kõrgkoolis – Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias, Tallinna Ülikoolis ja Tartu Ülikoolis.

H. Elleri nim Tartu Muusikakoolis saab õppida akordioni, interpreedi, keelpillide, löökpillide, puhkpillide, klassikalise kitarri, klassikalise laulu, klaveri, komponisti, kompositsiooni, koorijuhi, kooridirigeerimise, muusikateooria, muusikateoreetiku, pilliõppe juhendaja, orel, rütmimuusika laulmise, rütmimuusika pillide ja pärimusmuusiku õppekavadel. 2019. aastal lõpetas kooli 34 õpilast (2015. a 20 ja 2011. a 35 õpilast). Lõpetanute arv on nelja-aastasi perioode võrreldes stabiilne: 2008–2011. a lõpetas kooli 102 õpilast, 2012–2015. a 108 ja 2016–2019 105 õpilast (vt tabel 13.35).

G. Otsa nim Tallinna Muusikakoolis saab õppida akordioni, kandle, helindaja, keelpillide, interpreedi, klassikalise kitarri, klassikalise laulu, klaveri, klaverihäälestaja-tehniku, klaverite hooldusmeistri, komponisti, kompositsiooni, muusikateooria, kooridirigeerimise, koorijuhi, löökpilli, puhkpillide, muusikaettevõtluse spetsialisti, orel, pilliõppe juhendaja, rütmimuusiku, rütmimuusika laulmise ja rütmimuusika pillide õppekavadel. 2019. aastal lõpetas kooli 44 õpilast (2015. a 39, 2011. a 50). Lõpetanute arv püsib samal tasemel: aastatel 2008–2011 lõpetas kooli 153 õpilast, 2012–2015. a 158 ja 2016–2019. a 156 õpilast.

Kutsehariduses on perioodil 2008–2019 olnud lõpetajate arv stabiilne. Aastatel 2008–2011 lõpetas kutseõppeasutustes 255 noort, aastatel 2012–2015 266 ja 2016–2019 261 noort muusikut (vt tabel 13.36). 2019. aastal peatus, võrreldes 2015. aastaga, kutseõppeasutustes lõpetajate arvu vähenemine. 2019. aastal oli lõpetajaid 78 (2015. a 59, 2011. a 85), kuid 2011. aasta tasemeni veel ei jõutud. Kutseõppeasutustes muusikute ettevalmistamine ei ole enam vähenenud.

⁴⁸ Haridus- ja Teadusministeeriumi andmebaas HaridusSilm: <http://www.haridussilm.ee/> (17.12.2021)

Tabel 13.35. Muusikavaldkonna erialade lõpetanute arv 2008–2019

	2008– 2011	2012– 2015	2016– 2019	Muutus (%)	2011	2015	2019	Muutus (%)
KUTSEHARIDUS								
G. Otsa nim Tallinna Muusikakool	153	158	156	-1%	50	39	44	13%
H. Elleri nim Tartu Muusikakool	102	108	105	-3%	35	20	34	70%
KOKKU KUTSEHARIDUS	255	266	261	-2%	85	59	78	32%
KÕRGHARIDUS								
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	540	656	637	-3%	199	140	161	15%
Tallinna Ülikool	44	69	79	15%	20	14	21	50%
Tartu Ülikool (sh Viljandi Kultuuriakadeemia)	184	203	220	8%	76	42	78	86%
KOKKU KÕRGHARIDUS	768	928	936	1%	295	196	260	33%
KOKKU	1 023	1 194	1197	0%	380	255	338	33%

Tabel 13.36. Muusika valdkonna erialade lõpetanute arv aastatel 2008–2019 (kutseharidus)

	2008–2011	2012–2015	2016–2019	2011	2015	2019
KUTSEHARIDUS						
Akordioni eriala	6	5	3	2	3	
Akordioni eriala, kandle eriala	3					
Helindaja	3		5			5
Helindaja eriala	5	8	10	3	4	
Interpreet			36			33
Kandle eriala		3				
Keelpilli eriala	8					
Keelpilli eriala (viiul, altviiul, tšello, kontrabass)	7					
Keelpillid	6	2		5		
Keelpillide eriala	7	32	22	5	3	
Klassikalise kitarri eriala	6	3	6	1	1	
Klassikalise laulu eriala	10	29	21	10	4	
Klaveri eriala	35	25	18	10	5	
Klaverihäälestaja – tehnik			2			2
Klaverite hooldusmeister		2				
Klaverite hooldusmeistri eriala		1	4		1	
Komponist			2			2
Kompositsiooni eriala	2	7	6	1	2	
Kooridirigeerimise eriala	24	23	16	6	2	
Koorijuht			5			5

	2008–2011	2012–2015	2016–2019	2011	2015	2019
Koorijuhtimine	3	1				
Laulmine	13	1		7		
Laulu eriala	27					
Löökpilli eriala	4			1		
Löökpillid	4			2		
Löökpillide eriala		7			2	
Muusikateooria eriala	3	3	1		1	
Oreli eriala		1	2			
Pilliõppe juhendaja			12			7
Pop-jazz eriala	25			1		
Puhkpilli eriala	11					
Puhkpilli eriala (flööt, plokklööd, oboe, klarnet, fagott, saksofon, metsasarv, trompet, tromboon, tuuba)	5					
Puhkpillid	5	1		3		
Puhkpillide eriala	7	23	13	7	7	
Pärimusmuusik			3			3
Rütmimuusik			21			21
Rütmimuusika (pop-jazz) instrumentide eriala	3			2		
Rütmimuusika (pop-jazz) laulu eriala	5					
Rütmimuusika laulmise eriala	5	28	15	5	7	
Rütmimuusika pillide eriala	14	61	38	14	17	
KOKKU KUTSEHARIDUS	255	266	261	85	59	78
Muutus (%)		4%	-2%	-31%		32%

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Muusikalist kõrgharidust saab Eestis omandada kolmes kõrgkoolis, peamiselt Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias, kuid ka Tartu Ülikoolis ja Tallinna Ülikoolis (tabel 13.37).

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias (EMTA) saab õppida heliloomingu ja muusikatehnoloogia, helirežii, interpretatsioonipedagoogika, jazz- ja improvisatsioonilise muusika, jazz- ja pärimusmuusika, keelpilli, ini, kompositsiooni, koolimuusika, kooridirigeerimise, kultuurikorralduse, laulu, muusika interpretatsiooni, muusika ja teatrikunsti, muusikapedagoogika, muusikateaduse, muusikateaduse ja muusikakorralduse, pärimusmuusika ning nüüdismuusika interpretatsiooni ja loome õppekavadel. EMTA-s on võimalik õppida bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppes.

EMTA-s oli 2019. aastal avatud 7 bakalaureuse-, 15 magistri- ja 2 doktoriõppekava. 2019. aastal lõpetas EMTA muusika erialadel 160 inimest (2015. a 140, 2011. a 199). Aastatel 2008–2011 lõpetas EMTA 540 inimest, aastatel 2012–2015 656 inimest ja 2016–2019 637 inimest (vt tabel 13.38). Nelja-aastasi perioode võrreldes on lõpetajate arv viimasel perioodil vähenenud (-3%). 80% bakalaureuse-, 72% magistri- ning 100% doktoriõppe lõpetajatest jätkab erialaseid õpinguid või on erialasel tööl.

Tabel 13.37. Muusika valdkonna erialade lõpetanute arv aastatel 2008–2019 (kõrgharidus)

	2008– 2011	2012– 2015	2016– 2019	2011	2015	2019
KÕRGHARIDUS						
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kokku ¹⁾	540	656	624	199	140	160
Dirigeerimise eriala (BA)	17			4		
Elektronmuusika eriala (BA)	7			5		
Helilooming (MA)	1	4		1		
Helilooming ja elektronmuusika (BA)	2	32		2	7	
Helilooming ja helirežii (BA)						
Helilooming ja helirežii (MA)		2			2	
Helilooming ja muusikatehnoloogia (BA)			23			4
Helilooming ja muusikatehnoloogia (MA)			13			4
Helirežii (MA)		1	3		1	
Instrumendiõpetaja eriala (BA)	33			8		
Instrumentaalpedagoogika (BA)	9	34		8	8	
Interpretatsioonipedagoogika (BA)			22			2
Interpretatsioonipedagoogika (MA)		20	30		8	14
Interpretatsioonipedagoogika eriala (MA)	38	23		15		
Jazzmuusika (BA)		21			3	
Jazzmuusika (MA)		7			1	
Jazzmuusika eriala (BA)		1				
Jazzmuusika eriala (MA)	16	1		7		
Jazz- ja improvisatsiooniline muusika			4			
Kaasaegne improvisatsioon (MA)						
Kammeransambli eriala (MA)	8	4		6		
Kammerlaulu eriala (MA)	1	1				
Keelpilli eriala (BA)	67			16	1	
Keelpilli eriala (MA)		18				
Klaveri eriala (BA)	65			21		
Klaveri eriala (MA)		10				
Klaveri eriala (DR)						
Klavessiini eriala (BA)	2					
Kompositsiooni eriala (BA)	23			8		
Kompositsiooni eriala (MA)		12				
Kompositsiooni eriala (DR)						
Koolimuusika eriala (BA)	44	3		18		
Koolimuusika eriala (MA)		22			1	
Kooridiregeerimise eriala (BA)						
Kooridiregeerimise eriala (MA)	8	9		4		
Kultuurikorraldus (MA)	12	21	24	3	3	1
Laulu eriala (BA)	60			19		
Laulu eriala (MA)		16				
Löökpilli eriala (BA)	2			1		
Löökpilli eriala (MA)						

	2008– 2011	2012– 2015	2016– 2019	2011	2015	2019
Muusika (BA)		20			12	
Muusika (MA)	5	25		3	15	
Muusika interpretatsioon (BA)		169	209		32	57
Muusika interpretatsioon (MA)	20	60	211	20	21	60
Muusika ja teatrikunst (DR)		13	14		3	5
Muusikapedagoogika (BA)		43	29		9	6
Muusikapedagoogika (MA)	2	24	28	2	10	4
Muusikateadus (BA)		10			2	
Muusikateadus (MA)		3	3		1	2
Muusikateadus (DR)	1		3	1		
Muusikateadus ja muusikakorraldus (BA)			5			1
Muusikateaduse eriala (BA)	28			7		
Muusikateaduse eriala (MA)		2				
Nüüdismuusika interpretatsioon ja loome (MA)			3			
Orel (BA)						
Oreli eriala (MA)	8			2		
Orkestridirigeerimise eriala (MA)	7	5		2		
Puhkpilli eriala (BA)						
Puhkpilli eriala (MA)	47	9		12		
Pärimusmuusika (BA)		8				
Pärimusmuusika (MA)	5			4		2
Saateklassi eriala (MA)		3				
Tallinna Ülikool kokku	44	69	79	20	14	21
Integreeritud kunst, muusika ja multimeedia (BA)			15			15
Muusika (BA)	29	40	35	11	7	
Muusika ja filmikunsti helitehnoloogiad (MA)		4			2	
Muusikateadus	1					
Muusikaõpetaja (MA)	14	29	29	9	7	6
Tartu Ülikool kokku (sh Viljandi Kultuuriakadeemia)	184	203	220	76	42	78
Koolimuusika (BA)	36	31	24	9	8	3
Jazzmuusika (rakenduskõrgharidusõpe)	20	19	16	7	4	1
Klassikaline ja kirikumuusika (rakenduskõrgharidusõpe)	4	1				
Muusika ja filmikunsti helitehnoloogiad (MA)			10			
Muusikaõpetaja (rakenduskõrgharidusõpe)			30			24
Muusikaõpetaja (MA)	30	23		5	3	
Kultuurikorraldus (rakenduskõrgharidusõpe)			69			21
Kultuurikorraldus (MA)	74	109	56	46	18	29
Pärimusmuusika (rakenduskõrgharidusõpe)			12			
Pärimusmuusika (MA)	20	16	3	9	7	
KOKKU KÕRGHARIDUS	768	928	936	295	196	259
Muutus (%)		21%	1%		-34%	32%

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias on võimalus õppida muusika ja filmikunsti helitehnoloogiate, koolimuusika, jazzmuusika, pärimusmuusika, muusikaõpetaja ja kultuurikorralduse õppekavadel. 2019. aastal lõpetas TÜ 78 noort (2015. a 42, 2011. a 76). Lõpetanute arv on võrreldes 2015. aastaga tõusnud ja see on taas 2011. aasta tasemel. Nelja-aastasi perioode võrreldes oli lõpetanuid kõige enam 2016–2019 ja TÜ muusikaerialadel lõpetanute arv kasvab (8% võrreldes perioodiga 2012–2015).

Tallinna Ülikoolis sai 2019. aastal muusikaalast haridust omandada integreeritud kunsti, muusika ja multimeedia; muusika ja muusikaõpetaja erialadel. 2019. aastal lõpetas Tallinna Ülikooli 21 spetsialisti (2015. a 14, 2011. a 20). Lõpetanute arv oli aastatel 2016–2019 79, mis on suurim vaadeldud nelja-aastastest perioodidest (15% võrreldes 2012–2015. a).

Aastatel 2016–2019 omandas muusikaerialadel kõrghariduse kolmes koolis kokku 936 noort (2012–2015. a 928), mis on 1% rohkem kui varasemal perioodil aastatel 2012–2015. Lõpetajate arv suurenes: 2019. aastal lõpetas 33% rohkem noori võrreldes 2015. aastaga, vastavalt 260 ja 196 noort. Kutse- ja kõrgharidust koos vaadates suurenes samuti lõpetanute koguarv kolmandiku võrra, 255-lt lõpetajalt 2015. aastal 338-ni 2019. aastal. 2011. aasta tasemeni ei ole lõpetanute arv veel jõudnud, siis omandas muusikaerialadel kutse- või kõrghariduse kokku 380 noort.

Loomemajanduse seisukohalt on positiivne, et muusikaalast kutse- ja kõrgharidust omandab varasemast rohkem noori ja populaarseks on muutunud kultuurikorralduse õppimine Tartu Ülikoolis. Kuid muusika-hariduses otsitakse lahendusi, kuidas suurendada muusikakoolide õpilaste hulka, kes jätkavad õpinguid erialaliselt kutsehariduses või muul kõrghariduse eelsel astmel (praegu ligikaudu 2%, soovitavalt vähemalt 4%). Jätkuvad probleemid muusikaõpetajate kvalifikatsiooni ning järelkasvuga lasteaedades ja üldhariduskoolides. Sellega seonduvalt osales EMTA täienduskoolituskeskus 2018. aasta lõpul SA Innove poolt väljakuulutatud riigihankes – Euroopa sotsiaalfondi taotlusvoorus „Lisaeriala ja ainedidaktilise pädevuse omandamine” projektiga „Üldhariduskooli muusikaõpetaja ja koolieelse lasteasutuse muusikaõpetaja lisaeriala omandamine”⁴⁹. 2019. aasta veebruarist alustati õppetööd üldhariduskooli muusikaõpetaja ja koolieelse lasteasutuse muusikaõpetaja lisaerialadel, kus osales kokku 77 inimest. 2021. aasta aprilli seisuga oli üldtoodud lisaerialadel kaitsnud lõputööd 73 inimest. Püsib probleem koorijuhtide järelkasvu ja õpetajate palkadega, mille tase ei vasta omandatud kvalifikatsioonile. Koolides püsib pillide puudus, mis piirab mitmete instrumentide õpetamist ja muusikakoolides ei õpetata kõiki pilligruppe ning napib õpetajaid. Need kitsaskohad piiravad noorte võimalusi saada professionaalseks muusikuks. Kõrghariduse osas on esinemis- ja õpperuumide nappust leevendanud EMTA kontserdi- ja teatrimaja valmimine koos mitmekülgse saalikompleksiga ning noortele muusikutele korraldatavad konkursid. EMTA pakub muusikakoolide õpilastele võimalust osaleda EMTA noorteakadeemias ja noorteprogrammides, programmis “EMTA meistriklass” ning EMTA täienduskoolituskeskuste korraldatavatel kursustel ja koolitustel.

⁴⁹ EMTA täienduskoolituskeskus panustab muusikaõpetajate professionaalsesse arengusse, 04.04.2021, <https://eamt.ee/emta-taienduskoolituskeskus-panustab-muusikaopetajate-professionaalsesse-arengusse/> 28.12.2021

13.5. TUGEVUSED, NÕRKUSED, ARENGUVÕIMALUSED JA TAKISTUSED

SWOT-i aluseks on võetud ekspertide hinnangud, suuremate muusikaettevõtete poolt küsitluses välja toodud tugevused, nõrkused, arenguvõimalused ja ohud ning Kultuur 2030 arengukava.

Tugevused

- Kõrge loominguline potentsiaal ning rahvusvaheliselt tunnustatud autorid ja esitajad
- Suurte kogemustega tugevad kontserdikorraldajad, kontserdikorralduse tehnilised teostajad ja muusikariistade valmistajad
- Eesti süvamuusika, kooritraditsioon ja omas valdkonnas edukad muusikud on tugevad Eesti riigi maine kujundajad
- Muusikaelu aktiivsus ja mitmekesisus ning pikaajalised traditsioonid
- Elujõuline ja hästi organiseerunud pärimusmuusika
- Jazzmuusika, räppmuusika, hiphop-muusika ja DJ kiire areng ning jõudmine rahvusvahelisele areenile
- Pidev ja suur nõudlus tarbijate poolt
- Kontaktvõrgustiku olemasolu ja toimivus (autorid, esitajad, ettevõtted, ühingud)
- Suurenenud koostöö valdkonnas
- Väljakujunenud tugev muusikaharidussüsteem ja muusikakoolide võrgustik
- Suur harrastajate osakaal
- Uute autorite ja esitajate pealekasv
- Innovatiivsus, digitehnoloogia rakendamine
- Loomeettevõtluse kasv valdkonnas ja suurenev eksporditegevus
- Loomeettevõtete tugistruktuuride jätkuv areng (muusikakirjastused, agendid, *management*)
- Tugev motivatsioon kasvada, areneda ja jõuda välisturgudele (autorid, esitajad, muusikariistade valmistajad jt)
- Mitmekülgsed kontserdipaigad ja tehnilised lahendused (kontserdimajadest kodudeni)

Nõrkused

- Puudulik statistika (mis võiks olla abiks valdkonnale tegevuste, toetuste ja poliitikate jm väljatöötamisel)
- Muusikasündmuste ebaühtlane regionaalne jaotus
- Väike siseturg
- Madalad töötasud ja sotsiaalsed garantiid (konkurentsivõimelisus)
- Muusikaõpetajate ja koorijuhtide liialt väike järelkasv (sh napp tasustamine)
- Muusikakoolide õpilaste väike arv, kes jätkavad õpinguid erialaliselt kutsehariduses või muul kõrghariduse eelsel astmel
- Pillide puudus koolides, mis piirab mitmete instrumentide õpetamist ja muusikakoolides ei õpetata kõiki pilligruppe, sest napib õpetajaid
- Süvamuusika osas nõrgem seos loomeettevõtlusega (väiksem publik, väiksemad võimalused omatulu teenida, agentuurid välismaal, vähe ettevõtteid jm)
- Suured ootused avaliku sektori poolsele rahastusele, rahaliste toetuste ebapiisav tase ja ebakindlus (projektipõhisus), samuti ebapiisav võimekus leida alternatiivseid rahastusallikaid
- Vähe muusikaettevõtteid, kellel oleks rahvusvaheline haare

- Muusika eksport ei kajastu piisavalt ettevõtete statistikas (nt tulu välisesinemistelt, välismaalaste poolt ostetud kontserdi- ja festivalipiletitest jm)
- Ettevõtetel napib vahendeid ja oskusteavet, et arendada eksporti
- Palju mikroettevõtteid, kelle kasvu toetamine on praegu nõrk
- EAS-i toetused valdkonnale võiksid olla rohkem kooskõlas muusikaettevõtete vajaduste ja võimekusega ning kättesaadavad (olenemata ettevõtte suurusest või vormist)

Arenguvõimalused

- Loomettevõtluse areng ja tunnustamine riigi kultuuripoliitika osana ning suurenev teadlikkus kultuuri panusest majandusse
- Eesti kuvandi paranemine rahvusvaheliselt
- Kogukonnategevuste populaarsuse kasv
- Koostöö ja partnerluste suurem kasutamine rahvusvaheliselt (nt lähiriikide muusikatööstuste arengu- ja koostöösoov) ning teiste loomemajandus- ja ettevõtlussektoritega loob laiemad tegutsemis- ja arenguvõimalused
- Kohalike omavalitsuste areng ja regionaalne koostöö
- Tallinna valimine UNESCO muusikalinnaks ja Tartu Euroopa kultuuripealinnaks aastal 2024
- Rohepööre ja suurenenud keskkonnateadlikkus käivitab muusikasektoris tegevuste ümbermõtestamise ja uute lahenduste väljapakkumise (nt festivalide, kontsertide korraldamisel)
- Meediateenuste seadusega kehtestatud kohustusliku eesti repertuaari osakaalu (25%) järgimine raadiojaamades
- Kontserdipiletite käibemaksumäära alandamine Eestis 20%-lt 9%-le
- Digipööre – digitaliseerimine ja digiajastu, st piirideta suhtlus, kaugtöö võimalused ja rahvusvahelise koostöö projektid, kultuuri kättesaadavuse laienemine
- Publiku huvi muusika vastu
- Elanike sissetulekute kasv
- Kultuuriturismi arendamine (riigisisene, rahvusvaheline)
- Covid-19 pandeemia ja piirangute tõttu uued võimalused ja lahendused kontserdikorralduses
- Covid-19 piirangute kadumine
- Taristu arendamine ja sellega seoses uute kontserdipaikade teke
- Ärimudelite muutused ja uute voogedastusplatvormide teke digitaalse muusika turul (nt fännid investeerivad lemmikmuusikutesse ja saavad osa autoritele makstavast rahast autoritasudena, artistid kasvatavad oma publikut jms)
- Sponsorlus ja erinevate rahastusskeemide väljatöötamine avaliku ja erasektori koostöök
- Uue välisturgude strateegia väljatöötamine
- Meedia ja sotsiaalmeedia areng (turundus jms)
- Rahvusvaheliste kontaktvõrgustike loomisega jätkamine
- Autoriõigustega kaitstud sisu parem litsentseerimine tänu muutustele Euroopa Liidu seadusandlikus raamistikus

Takistused, ohud

- Covid-19 pandeemia jätkumine ja järgmine laine (Eestis, maailmas) ning väljumisstrateegia
- Poliitiline olukord maailmas ja Venemaa-Ukraina sõja ettearvamatud mõjud (kontserditegevus, -korraldust jms)
- Rahvusvahelise reisimise keerukus (piirangud, hinnad, sõda)

- Majanduskriis, ebastabiilne majanduskeskkond, inflatsiooni kasv
- EL rahastusesse kaasav poliitika on nõrk ja kogu kultuurivaldkond marginaliseerub riiklikes prioriteetides (nt vähene valdkonna esindatus Euroopa fondide rahastustes jms)
- Ebakindlus kultuuripoliitikas, mis mõjutab pikaajalisi projekte ja projektipõhise suhtumise domineerimine ühiskonnas
- Alarahastatus (sh investeeringud, taristu, eksport), nii riiklike kui ka eratoetuste vähenemine
- Eesti maksusüsteem ei soodusta sponsorlust
- Vähene nähtavus meedias (sh artistide loomingut levitamine erinevatesse meediakanalitesse)
- Kohanemine uute ärimudelitega ja voogedastuse platvormidega (keerulisem süvamuusika valdkonnas)
- Vastuolud samas valdkonnas tegutsevate riigieelarveliste institutsioonide ja erasektori ettevõtete vahel (surutakse alla konkurents)
- Kogu kultuuriruumi ei kaasata suurtesse projektidesse (nt Tartu kultuuripealinn 2024, Tallinn – UNESCO muusikalinn jm)
- Elukalliduse tõus, elatustaseme langus, hinnatundlikkus ja elanike piiratud materiaalsed võimalused mõjutavad muusika tarbimist, osalemist muusikaelus ja muusika alase hariduse omandamist (sh lastel)
- Muutused rahvastikus (nt rahvastiku vananemine, vähenemine, ränne, põgenikud jm)
- Logistika ja probleemid ühiskondliku transpordiga maakohtades (mõjutab osasaamist muusikast, kontserdikülastusi, muusika loomise ja õppimise võimalusi)
- Investeeringute nappus taristu kaasajastamisel (saalid, kontserdipaigad, muusikainstrumendid jms)

13.6. ARENGUPROGNOOS 3–5 AASTAKS

Kultuuriministeeriumi kultuuripoliitika arengukava kohaselt on ministeeriumi ja tema allasutuste missiooniks aastatel 2021–2024 kujundada loovust väärtustav ühiskond, hoida ja edendada eesti rahvuslikku identiteeti, uurida, talletada ja kanda edasi kultuurimälu ning luua soodsad tingimused elujõulise, avatud ja mitmekesise kultuuriruumi arenguks ning kultuuris osalemiseks⁵⁰ ja ⁵¹.

Kultuuri arengukava 2021–2030 lähtub Eesti Vabariigi põhiseadusest tagada eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimine läbi aegade. Arengukava üldeesmärgiks on sealtud põhimõte, et Eesti kultuur on elujõuline, arenev ja maailmale avatud ning kultuuris osalemine on loomulik osa iga inimese elus⁵². Aastatel 2020–2030 peab Eesti elanike osalemine kultuurielus suurenema 74%-lt 80%-le.

Lähiaastate arenguid valdkonnas mõjutab oluliselt koroonakriis ja puhkenud sõda Ukrainas. Pandeemiast tingitud kriisi tõttu on surve all avaliku sektori eelarved, piiratud on arengu- ja investeringuvõime ning mõju avaldab ka teiste sektorite taastumise kiirus (eriti turismi). COVID-19 pandeemia on muutnud inimeste kultuuritarbimise harjumusi, suurendanud digitaalsete platvormide rolli kultuuriloomes ja vahendamises, piiranud oluliselt omatulu teenimise võimalusi. Rahvastikuprognosis näitab Eesti rahvaarvu vähenemist ja elanikkonna vananemist (nt väheneb tööjõud ja suureneb ülalpeetavate arv), mis suunab riiki tõsiselt tegelema kultuurivaldkonna töötajate järelkasvuga. Lähiaastatel mõjutavad kultuuri arengut ka ulatuslikud ränded (kliima, sõda, katastroofid), võitlus talentide pärast, inglise keele pealetung ning jätkuv ääremaastumine ja linnastumine, millest johtuvalt tekib probleeme kultuuri regionaalse kättesaadavuse ja järjepidevuse säilitamisega. Kaugtöö levik ja populaarsus aitavad neid probleeme tasakaalustada.

Digipööre mõjutab kogu kultuurivaldkonna toimimist kogu väärtusaelas ning globaalsete digiplatvormide mõjuvõimu tõttu on loovisikutel üha raskem loomingu eest väärilist tasu saada ja eestikeelset sisu levitada (väike keeleruum). Arengukavas tõdetakse, et Eestil on hea positsioon omakultuuri arengut toetavate digitaalsete ja innovaatiliste lahenduste kasutuselevõtuks, mida peab toetama paindlik ja ajaga kaasas käiv õigusruum.

Toetudes Kultuur 2030 arengukavale, saavad töökohad olema sageli projektipõhised ja lühiajalised. Digiplatvormide kaudu kasvab oluliselt paindlike ja ajutiste töövormide osakaal. Väljakutseks on seadusandluse kohandamine vastavalt tööturu muutustele, et tagada valdkonnas tegutsevatele vabakutselistele sotsiaalsed garantiid ning arvestada meetmete väljatöötamisel sektori eripäradega.

Edaspidist valdkonna arengut mõjutavad kindlasti rohepöörde eesmärgid (vastavalt EL kliimapoliitikale 2050+), mis aitavad kiirendada vähese süsinikusisaldusega majandusele üleminekut. Töö ja elukoha valikul hakatakse väärtustama kvaliteetset ja keskkonnasõbralikku elukeskkonda, sh kultuuriruumi. Kultuuri-sündmuste korraldamisel, kultuuritaristu planeerimisel ja pärandi hoidmisel on eesmärgiks seatud lähtumine terviklikult ühiskonna vajadustest.

⁵⁰ Rahandusministeerium: Kultuuriprogramm 2021–2024 – https://www.rahandusministeerium.ee/system/files_force/document_files/201001_kultuuriprogramm_2021_2024.pdf?download=1 (21.02.2022)

⁵¹ Kultuuriministeerium: <https://www.kul.ee/asutus-uudised-ja-kontakt/organisatsioon/strateegilised-alusdokumendid-ja-programmid> (21.02.2022)

⁵² Eesti kultuuri arengukava 2021–2030: <https://www.kul.ee/kultuur2030> (21.02.2022)

Helikunsti arengu tegevussuunad on Kultuur 2030 arengukavas järgmised⁵³:

1. Eestis on elujõuline ja arenev helikunst ning mitmekülgne muusikaelu. Riik väärtustab muusikakultuuri kogu selle rikkuses, toetades loovisikute ja kollektiivide, muusikavaldkonna etendus- asutuste, riiklike ja kohalike omavalitsuste asutuste, eraõiguslike organisatsioonide, kontserdikorraldajate, festivalide, kontserdipaikade ning esindus- ja arendusorganisatsioonide tegevust ja arengut.
2. Eestis on autoritele, esitajatele, heliloojatele ja interpreetidele väga head tingimused kõrgetasemeliseks loominguliseks tegevuseks. Riik tagab võimalused heliloomingu tellimiseks ja interpretatsioonikunstiks mahus, mis võimaldab heliloojatel ja interpreetidel professionaalsel tasemel tegutseda ning kindlustab eesti interpretatsioonikunsti ja heliloomingu püsimise rahvusvahelises konkurentsisis. Riik toetab igakülgset loovisikute loometegevust, enesetäiendamist ja loomingu tutvustamist ning tõhustab loovisikutele pakutavaid sotsiaalseid garantiisid.
3. Eestis on kõrgharidusmuusikaelu toimimiseks tänapäevastele nõuetele vastav taristu. Riiklikult toetatakse rahvusvahelistele standarditele vastavate saalide rajamist (sh ooperimaja ja esinduskontserdimaja rajamist) ning kontserdipaikade järjepidevat kaasajastamist, samuti pillipargi täiendamist, et tagada valdkonnas ajakohased töö- ja esinemistingimused. Lisaks suurematele keskustele on oluline välja arendada muusikasündmuste läbiviimiseks vajalik taristu maakondades. Riik kaalub laenude tagamise süsteemi loomist nii üksikisikutele kui ka kollektiividele kõrgharidusmuusikainstrumentide soetamiseks.
4. Muusikakultuur on Eesti ühiskonnas väärtustatud ja olulisel kohal. Toetatakse kvaliteetse muusikaalase info kättesaadavust ja laiapõhjalist kajastust erinevates meediaväljaannetes nii Eestis kui ka rahvusvaheliselt. Tähelepanu pööratakse muusikakriitikaalasele haridusele ja arengule. Kõrgel professionaalsel tasemel muusikakriitika ja selle väärtustamine tagab valdkonnale vajaliku peegelduse ja laiema kõlapinna.
5. Eestis on terviklik muusikahariduse süsteem, mis tagab professionaalsete muusikute, muusikavaldkonna ekspertide ning teadliku muusikapubliku järelkasvu. Professionaalse muusikakultuuri jätkusuutlikkuse tagamiseks on tähtis, et andekatel noortel oleks võimalik maksimaalselt välja arendada oma muusikalised võimed ning seeläbi jõuaks suurem hulk õppijaid algastme muusikakoolist kesk- ja kõrgastmesse helikunsti erialadele, kus toetatakse nende suundumist professionaalsesse muusikaellu. Koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga ning kohalike omavalitsustega otsitakse võimalusi süvendatud muusikaõppe pakkumiseks valitud üldhariduskoolides. Riik väärtustab ning peab oluliseks üldhariduskoolide muusikaõpetajate, muusikaharidusasutuste pedagoogide ja juhendajate tööd ning sellealast pealekasvu kõikjal Eestis. Riik soodustab Eestis toimuvate rahvusvaheliste ja siseriiklike konkursside toimumist ning väljapaistvate noorte interpreetide osalemist välismaistel konkurssidel ning hindab selle mõju. Huviharidus on osa valdkonna haridussüsteemist, millele on kõigil hea kättesaadavus ja ligipääsetavus.
6. Elukestva õppe võimalused aitavad valdkonnas tegutsejatel püsida konkurentsisis. Riigi toel arendatakse täiendusõpet nii muusikaõpetajatele kui ka tegevmuusikutele ning kõigile helikunsti valdkonnas tegutsejatele ja muusikahuvilistele. Selleks kaasatakse rahvusvahelist tippkompetentsi ja professionaalseid õppejõude. Lisaks muusikaalastele teadmiste ja oskuste soodust-

⁵³ Eesti kultuuri arengukava 2021–2030, lisa 5: <https://www.kul.ee/media/3573/download>

tatakse valdkonna arengut toetavate kompetentside omandamist. Kohalikul tasandil aidatakse kaasa kultuurielu korraldavate spetsialistide muusikavaldkonnaga seotud oskuste ja teadmiste arendamisele.

7. Kõikjal ja kõigil Eestis on ligipääs professionaalsele muusikakultuurile. Riik toetab professionaalset kontserttegevust ning muusikasündmuste toimumist ka väljaspool suuremaid keskusi, eesmärgiga rikastada muusikaelu igas maakonnas ning tagada muusikakultuurist osasaamine erinevatele sihtrühmadele, sh lastele ja noortele. Noortele kuulajatele suunatud ja neid kaasavate erineva suunitlusega muusikasündmuste (sh koolikontsertide) korraldamisega tagatakse noortele ja lastele võimalus muusikaelus osalemiseks ning helikunsti paremaks mõistmiseks.
8. Eesti muusikakultuur on rahvusvaheline. Riik soodustab Eesti interpreetide, heliloojate, professionaalsete muusikakollektiivide, samuti muusikateoste autorite ja esitajate jõudmist rahvusvahelisele areenile ning piiriülest koostööd kogu muusikavaldkonnas. Riik toetab riiklike ja rahvusvaheliste kõrgetasemeliste muusikakonkursside korraldamist ning peab oluliseks võimalust Eestis osa saada maailma muusikakultuuri paremikut. Samuti soodustab riik muusikavaldkonna professionaalide aktiivset rahvusvahelist suhtlust ning Eesti esindamist rahvusvahelistes koostöövõrgustikes ja ühendustes.
9. Uued tehnoloogilised lahendused avardavad muusikute ja organisatsioonide võimalusi loomingu esitamiseks, kättesaadavaks tegemiseks ning sellise tegevuse eest tasu saamiseks. Toetatakse Eesti helikunsti digitaalse kättesaadavuse parandamist ja arendatakse valdkonna digipädevust. Riik võimaldab juurdepääsu kaasaegsele rahvusvahelisele oskusteabele ning tehnoloogilistele lahendustele, tehes koostööd rahvusvaheliste digi- ja tehnoloogiavaldkonna professionaalidega. Riik aitab kaasa loovisikute, muusikaorganisatsioonide ja ettevõtete innovatsioonivõimekusele.
10. Loovisikute töö on uute tehnoloogiate kasutuselevõtul ja edastusplatvormide tingimustes vääriliselt tasustatud ning autorite, esitajate ja teiste õiguste omajate õigused on kaitstud. Samuti tagatakse digitaalse ettevõtluskeskkonna säilimine ja kaitse. Riik arvestab valdkonna arengut ja vajadusi õigusloomes ning pöörab tähelepanu autoriõiguste, samuti nendega kaasnevate õiguste kasutamisest laekuvate tasude puhul, et need oleksid õiglased ka juhul, kui ühiskonna huvides on toimunud õiguste piiramine.
11. Eesti muusikapärand on hoitud, uuritud ja kättesaadav. Riik kindlustab muusikapärandi, sh noodikäsikirjade ja audio- ning videomaterjalide säilimise, digimise ja kättesaadavaks tegemise, tagades autoritele ja teistele õiguste omajatele õiglase tasu. Eestis on muusikateadlaste töö eesti muusika uurimisel hinnatud ja väärtustatud.
12. Riik tagab Eesti helikunsti jäädvustamise ja säilimise, luues võimalused heliloomingu ja interpretatsioonikunsti regulaarseks salvestamiseks. Toetatakse professionaalsete audio- ja videosalvestuste loomist, väljaandmist, tutvustamist ja üldsusele kättesaadavaks tegemist läbikasutajasõbralike lahenduste, järgides seejuures kõikide osapoolte huve.
13. Muusikaettevõtlus Eestis on arenev, mitmekülgne ja konkurentsivõimeline ning muusikavaldkond tervikuna panustab läbi positiivse kuvandiloomi piirkondade konkurentsivõime arengusse. Riik toetab valdkonna kestlikkuse seisukohalt oluliste organisatsioonide, festivalide, sündmuste, kontserdipaikade (sh maakondades) ning muusikaettevõtete tegevust ja arengut. Riik pöörab tähelepanu valdkonna arengut toetavate juhtimiskompetentside arendamisele, ettevõtlikkuse toetamisele ning kvaliteetsete koolitus- ja arendusprogrammide käivitamisele. Toetatakse nii

loovisikute kui ka muusikaorganisatsioonide ja -ettevõtete innovatsioonivõimekust ning rahvusvahelistumist. Kuna aktiivsel muusikaelul on otsene mõju kohaliku ettevõtluse elavdamisele, peab riik oluliseks valdkonna täiendavat toetamist ka ettevõtluse, turismi ja regionaalse arengu meetmetest.

14. Muusikavaldkonna arengut toetavad ajakohased andmed ja uuringud. Valdkonnale tagatakse võimekus teha otsuseid teadmistepõhiselt. Luuakse muusikastatistika kogumise ja analüüsimise võimekus ning viiakse läbi valdkonnaspetsiifilisi uuringuid ja sotsiaalmajanduslike mõjude hindamisi.

Ekspordi suunal on Kultuuri arengukava 2021–2030 loomemajanduse lisas eesmärgiks seatud muuhulgas Eesti loomeettevõtjate edukas tegutsemine rahvusvahelistel turgudel. Panustatakse kultuuri- ja loomesektori ekspordivõimekuse kasvu sihipäraste ning sektori eripärasid arvestatavate meetmetega, toetades ambitsioonikaid ja ekspordipotentsiaaliga loomeettevõtjaid välisturgudele sisenemisel ja rahvusvahelise tegevuse laiendamisel. Soodustatakse loomevaldkondade rahvusvahelist võrgustumist ja ärikontaktide loomist, toetatakse loomeettevõtjate osalemist rahvusvahelistel messidel ja esitlustel ning kasvatatakse rahvusvaheliseks tegevuseks vajalikke kompetentse. Kultuuri- ja loomesektor (sh muusika valdkond) panustab Eesti kuvandi loomisesse ning on partner nii kultuuri- kui äridiplomaatia elluviimisel. Seega jätkub muusikaettevõtluse ekspordivõimekuse arendamine, eesmärgiks on Eesti muusika ja muusikute tuntuse suurendamine välisriikides, välismaalt laekuvate autoritasude suurendamine, Eestis väljaantud, aga välismaale litsentseeritud helisalvestiste arvu ja väliskontsertide arvu suurendamine. Eesti muusika rahvusvahelise leviku soodustamiseks jätkub ka muusikavaramu digiteerimine. Tõenäoliselt suureneb muusikaettevõtlusega seotud e-residentide arv, kellelt saab riik maksutululu. Välisesinemiste ja muusikaettevõtete ekspordimüügitulude kohta on info jätkuvalt puudulik, seega ei ole võimalik prognoosida ekspordimahtude muutust. Muusikaga seotud valdkondadest on kõrge ekspordipotentsiaali säilitanud Estonia klaverid ja orelid, millele on lisandunud vinüülplaatide tootmine ning kontserdikorralduse tehniline teostus ehk lavade ehitus, helitehnika ja valgustuse seaded jms.

ÜRO säästva arengu eesmärgid kajastuvad Kultuur 2030 arengukavas järgnevalt (sh muusika valdkond):

- Parandatakse kultuuritöötajate, vabakutseliste ja autorite töö- ja palgatingimusi ning tõhustatakse sotsiaalseid tagatiseid.
- Parandatakse kultuuri, sh kultuuripärandi ligipääsetavust ja kättesaadavust kõikjal Eestis ja toetatakse koostöös Sidusa Eesti 2021–2030 arengukavaga kultuurilist mitmekesisust eesmärgiga vähendada sotsiaalmajanduslikke lõhesid rahvusgruppide vahel.
- Tadvustatakse kultuuri ja loovuse rolli inimeste vaimse ja füüsilise tervise edendamisel
- Luuakse lastele ja noortele laiapõhjalised võimalused kultuuris osalemiseks, et pakkuda alternatiivi kahjulike sõltuvuste tekkimisele.
- Luuakse lastele ja noortele võimalused saada osa mitmekesisest ja kvaliteetsest kultuuripakkumisest.
- Tähtsustatakse kultuuri ja loovuse rolli kvaliteetse formaalse ja mitteformaalse õppe osana ja arendatakse kultuuriasutuste ja -organisatsioonide haridusprogramme.
- Toetatakse loomemajanduse valdkonna konkurentsivõimelisust ning koostööd teiste valdkondadega ning arendatakse ja rakendatakse loovust kui kompetentsi kõikides eluvaldkondades.
- Arendatakse kultuuriturismi ja juurutatakse keskkonnahoidliku kultuurikorralduse põhimõtteid.
- Arendatakse kultuuriasutuste võrgustikku ja kultuuriteenuste kättesaadavust kõikjal Eestis, kujundatakse kvaliteetset avalikku ruumi ja elukeskkonda, kaasajastatakse kultuuritaristut säästlikkuse ja kvaliteetse ruumi ja kaasava disaini põhimõtteid arvestades.

- Soodustakse loomevaldkonna ja teiste majandusharude omavahelist koostööd innovatsiooni- ja tootearendusvõimekuse tõstmiseks ja toetatakse kultuurivaldkondades teadus- ja arendustegevuse võimekuse kasvu.
- Suurendatakse kõikide inimeste ligipääsu kultuurile ning toetatakse vähemusrühvuste aktiivset kaasamist Eesti ühiskonna- ja kultuuriellu ning otsekontakte eri kogukondade vahel.
- Luuakse kultuuripärandi pikaajaliseks füüsiliseks ja digitaalseks säilitamiseks tegevussuund, säilitatakse ja arendatakse eri liiki kultuurimälestisi ning kultuuriväärtuslikke keskkondi.
- Juurutatakse keskkonnahoidliku kultuurikorralduse põhimõtteid ning arendatakse uuenduslikel ärimudelitel baseeruvat loomeettevõtlust.
- Arendatakse kultuuriturismi ja juurutatakse keskkonnahoidliku kultuurikorralduse põhimõtteid.
- Juurutatakse keskkonnahoidliku kultuurikorralduse põhimõtteid ning tõhustatakse kultuuripärandi pikaajalise füüsilise ja digitaalse säilitamise võimekust, mida mõjutavad ka keskkonnast tingitud tegurid.
- Arendatakse kultuurivaldkonna pädevusi, tõhustatakse poliitikakujundamise aluseks olevat statistikakogumist ja andmeanalüüsi.
- Osaletakse rahvusvaheliste organisatsioonide ja koostöövõrgustike töös ning toetatakse arenguriike kultuuri- ja loomemajanduse poliitikate tõhustamisel.

Kultuur 2030 arengukava kohaselt jätkub muusikahariduse ja järelkasvu toetamine, muusikavaldkonna statistika kogumise süsteemi loomine, digiteerimine, rahastusmodeli korrastamine ning tegelemine muusika regionaalse kättesaadavuse ja valdkonnas püsivate taristuprobleemide lahendamiseks. Kindlasti jätkatakse vastavalt Kultuur 2020 lõpphindamise soovitudele muusikahariduse integreerimist muusikavaldkonna arengusuundadesse, tervikliku statistika kogumise süsteemi loomist, mis aitaks kaasa valdkonda puudutavate kultuuripoliitiliste otsuste tegemisele ning muusikavaldkonna ettevõtlusele ja rahvusvahelistumisele ning tegevusplaani loomist heliloomingu digiteerimiseks ja jäädvustamiseks⁵⁴. Tehakse ettevalmistusi Loov Euroopa kultuuriprogrammi uueks rahastusperioodiks aastatel 2021–2027, mil valdkonnale avaneb senisest rohkem toetusprogramme.

Arengukava täitmise mõõdikutena on kavas jälgida laste ja noorte osalemist kultuuris, hõivatute keskmist brutokuupalka, rahulolu kultuuri kättesaadavuse ja ligipääsetavusega, kultuuri kättesaadavust digiplatvormidel ning Eesti autorite teoste esitamisest laekunud tasusid, mis peaksid ulatuma 2025 aastal 1,5 mln €-ni, samuti Eesti heliloojate uudisteoste esiettekannete arvu (2019. a 157). Kontserdikülastuste arvu prognoosimine on raskendatud, kuna kontserditegevus ja festivalikorraldus alles käivitub peale Covid-19 pandeemia taandumist, samuti ei suudeta ette näha publiku käitumise muutusi. Ekspertide hinnangul ei suuda kõik muusikafestivalid pandeemiat üle elada, kuid osad peavad pausi ja tekivad uued väiksemale külastajate arvule sobivaimad formaadid. Rahvusvaheliselt tuntud välisartistide kontsertide osas püsib nõudlus, kuid pole selge, kui suures ulatuses on võimalik nõudlust rahuldada. Süveneb koostöö valdkonnaülestes muusikafestivalide ja kontserdisarjade korraldamisel. Kultuuriturism hakkab taastuma. Seoses üldise elukalliduse ja energiakandjate hinnatõusuga tõusevad piletite hinnad, mis võib kahandada mõnede elanike rühmade osasaamist muusikaelust. Elanikud kulutavad digikanalites kättesaadavale muusikale varasemast rohkem ja jätkub ka Covid-19 pandeemiast tingituna loodud hübriidlahenduste kasutamine kontserdi- ja festivalikorralduses (eelkõige elava muusika esitusega seotud veebiplatvormid).

Tööhõivet mõjutab oluliselt palgatase, seega tööhõive maht ilmselt väheneb. Valdkonna palgatase ja sotsiaalsed garantiid ei vasta kvalifikatsioonile ja koorijuhtide järelkasvu vähenemine võib hakata mõju-

⁵⁴ Eesti kultuuri arengukava 2021–2030 lisa 1–4: <https://www.kul.ee/media/3570/download> (21.03.2022)

tama traditsioonilise koorimuusika festivalide jätkusuutlikkust (lisaks motivatsiooni vähenemisele). Tippkollektiivide palgatase ei vasta kvalifikatsioonile, mistõttu suureneb surve minna tööle välismaale. Üldine kokkuhoiupoliitika on mõjutanud puhkpilliorkestrite ja seal töötavate muusikute arvu, mis omakorda mõjutab noorte kutsevalikuid. Loomemajanduse seisukohalt on positiivne, et muusikaalast kutse- ja kõrgharidust omandab varasemast rohkem noori, kuid otsitakse lahendusi, kuidas suurendada muusikakoolide õpilaste arvu, kes jätkavad õpinguid erialaliselt kutsehariduses või muul kõrghariduse eelsel astmel (praegu ligikaudu 2%, soovitatavalt vähemalt 4%). Jätkuvad probleemid muusikaõpetajate kvalifikatsiooni ning järelkasvuga lasteaedades ja üldhariduskoolides. Muusikaettevõtlust aitavad edendada spetsialistid, kes õpivad vastava õppekava alusel G. Otsa nimelises Tallinna Muusikakoolis.

Valdkonna arendusorganisatsiooni Music Estonia hinnangud EAS-i teenustele ja vajadustele seoses loomemajandusega ning suuremate ettevõtete tulevikunägemus ja hinnangud probleemidele on toodud (originaalkujul) lisa 13.3.

13.7. EKSPERDID

Täname töö valmimisele kaasa aidanud eksperte ja küsitlusele vastanud ettevõtteid, asutusi ja ühinguid.

Nimi	Organisatsioon
Virgo Sillamaa	Eesti Autorite Ühing MTÜ
Henri Roosipõld	Live Music Estonia algataja
Ave Tõlpt	Music Estonia MTÜ
Ingrid Stroom	Music Estonia MTÜ/Live Music Estonia
Marko Lõhmus	Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia
Signe Kiis	Eesti Muusikafestivalid MTÜ
Kristjan Hallik	Eesti Riiklik Sümfooniaorkester SA
Urmas Ambur	Eesti Esitajate Liit
Rauno Haabmets	Eesti Fonogrammitootjate Ühing MTÜ
Kertu Orro	Eesti Kontsert SA
Riina Aamisepp	Eesti Kontsert SA
Andri Maimets	Eesti Kontsert SA
Maarit Kangron	Eesti Kontsert SA
Lauri Laubre	Baltic Music OÜ
Esper Linnamägi	Eesti Filharmonia Kammerkoor SA
Kaie Tanner	Eesti Kooriühing MTÜ
Margus Toomla	Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA
Henrik Ehte	Ehtertainment OÜ/Estonian Funk Embassy
Tiina Jokinen	ERP OÜ
Eva Saar	Jazzkaare Sõprade Ühing MTÜ
Peep Veedla	Berit Grupp OÜ
Andres Siitan	Eesti Festivaliorkester SA
Helen Erastus	Pärnu Linnaorkester
Peep Puis	Peep Puis Agentuur OÜ
Paap Uspenski	Perekond Piidivabrik OÜ
Anatoli Štšura	Narva Sümfooniaorkester
Kai Pärtma	Tallinna Filharmonia
Helen Sildna	Shiftworks OÜ
Tarmo Noormaa	Eesti Pärimusmuusika Keskus MTÜ
Anu Rannu	Eesti Pärimusmuusika Keskus MTÜ
Taisto Raamat	Strikken OÜ
Helen Roonet	Syrr OÜ
Jaagup Kreem	Terminaator Music OÜ
Erik Lest	Statistikaamet
Kaja Loel	Rahvusraamatukogu
Heidi Heinmaa	Rahvusraamatukogu
EKI partnerid:	
Ivo Lille	Kultuuriministeerium
Anu-Maaja Pallok	Kultuuriministeerium
Karl Viilmann	Kultuuriministeerium
EKI töögrupist:	
Lia Lepane	Eesti Konjunkturiinstituut
Marje Josing	Eesti Konjunkturiinstituut

Lisa 13.1. Muusika tuumik valdkonna ja seotud tegevusalade koodid Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi (väljavõtt koodide alla registreeritud ettevõtetest, asutustest, ühingutest):

Tuumiktegevusalad

- 59201 Helisalvestiste ja muusika kirjastamine
- 90012 Kontsertide lavastamine ja esitamine, muusikaline loometegevus jms tegevus
- 90021 Lavakunsti abitegevused
- 90031 Kunstialane loometegevus
- 93299 Mujal liigitamata lõbustus- ja vaba aja tegevused
- 94121 Loomeliitude tegevus
- 94129 Muude kutseorganisatsioonide tegevus
- 94995 Vaba aja veetmise, meelelahutuse ja kultuurilise tegevuse või huvialadega seotud ühendused ja huviklubid ning huviklubid

Sidusalad

- 18201 Salvestiste paljundus
- 26401 Tarbeelektroonika tootmine
- 31091 Mujal liigitamata mööbli tootmine
- 32201 Muusikariistade tootmine
- 32401 Mängude ja mänguasjade tootmine
- 32991 Muu mujal liigitamata tootmine
- 3319 Muude seadmete remont
- 33191 Orelite ja muude ajalooliste muusikainstrumentide restaureerimine
- 3320 Muude seadmete remont, sh muusikariistad
- 42991 Mujal liigitamata rajatiste ehitus
- 46181 Muude kindlate kaupade vahendamine, sh muusikariistade vahendamine
- 46431 Elektriliste kodumasinade hulgimüük
- 46499 Mujal liigitamata kodumasinade hulgimüük, sh muusikariistade hulgimüük
- 46521 Elektroonika- ja telekommunikatsiooniseadmete ning nende osade hulgimüük
- 4666 Muude kontorimasinade ja -seadmete hulgimüük
- 46901 Spetsialiseerimata hulgikaubandus
- 47111 Jaemüük spetsialiseerimata kauplustes, kus on ülekaalus toidukaubad, joogid ja tubakatooted
- 47191 Jaemüük muudes spetsialiseerimata kauplustes
- 47431 Heli- ja videoseadmete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes
- 4754 Elektriliste kodumasinade jaemüük spetsialiseeritud kauplustes
- 47599 Muude mujal liigitamata kodutarvete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes, sh muusikariistade ja nootide jaemüük
- 47631 Muusika- ja videosalvestiste jaemüük spetsialiseeritud kauplustes
- 47789 Mujal liigitamata kaupade jaemüük spetsialiseeritud kauplustes
- 47891 Muude kaupade jaemüük kioskites ja turgudel
- 47911 Jaemüük posti või interneti teel
- 63111 Andmetöötlus, veebihosting jms tegevused
- 68201 Enda või renditud kinnisvara üürileandmine ja käitus
- 74901 Muu mujal liigitamata kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus

- 77291 Muude tarbeesemete ja kodumasinade väljaüürimine ja kasutusrent, sh muusikariistad
- 77399 Mujal liigitamata masinate, seadmete jm materiaalse vara rentimine ja kasutusrent
- 7990 Muu reserveerimine ja sellega seotud tegevus
- 79901 Muu reisimisega seotud reserveerimine, sh giidide, piletiagentuuride ja turismiinfopunktide tegevus
- 82301 Nõupidamiste ja messide korraldamine
- 82991 Muud mujal liigitamata äritegevust abistavad tegevused
- 8552 Huvikoolitus
- 85521 Muusika- ja kunstikoolitus, sh klaveriõpetajad jm muusikaõpetus ning muusikakoolid ja Stuudiod
- 85529 Muu huvikoolitus
- 85599 Muu mujal liigitamata koolitus
- 86909 Mujal liigitamata tervishoiualad
- 90021 Lavakunsti abitegevused
- 90031 Kunstialane loometegevus
- 90041 Teatri-, kontserdi jms hoonete käitlus
- 91011 Raamatukogude tegevus
- 93291 Kultuurikeskused ja rahvamajad
- 93299 Muud mujal liigitamata lõbustus- ja vaba aja tegevused
- 94121 Loomeliitude tegevus
- 94129 Muude kutseorganisatsioonide tegevus
- 94995 Vaba aja veetmise, meelelahutuse ja kultuurilise tegevusega või huvialadega seotud ühendused ning huviklubid
- 94999 Muude mujal liigitamata organisatsioonide tegevus
- 95291 Muude tarbeesemete ja kodutarvete parandus, sh muusikariistade parandus ja klaverite häälestamine
- 9609 Muu mujal liigitamata teenindus
- 96099 Muu teenindus

Lisa 13.2. Kultuuriministeeriumi eraldised ja toetused muusika valdkonnale 2019 (eurodes)⁵⁵

Finantseeritav asutus, kollektiiv, üritus	euro
Helilooming ja muusikaalased väljaanded	215 000
Muusikakonkursid	74 000
Rahvusvaheline Eduard Tubina Ühing – Eduard Tubina kogutud teoste kirjastamine	35 000
Eesti Pillifond SA tegevustoetus	25 000
Eesti Muusikafestivalid MTÜ tegevustoetus	7 190
Eesti Muusika Infokeskus MTÜ tegevustoetus	120 000
Shiftworks OÜ – Tallinn Music Week tegevustoetus	80 000
Eesti Muusikanõukogu MTÜ tegevustoetus	21 000
Pärnu Linnaorkester tegevustoetus	30 000
Narva Linna Sümfooniaorkester tegevustoetus	30 000
Eesti Festivaliorkester SA tegevustoetus	230 000
Eesti Gregoriaani Ühing MTÜ – Vox Clamantis personalikulu tegevustoetus	150 000
Eesti Pärimusmuusika Keskus MTÜ tegevustoetus	168 000
Rahvusvaheline Arvo Pärdi Keskus SA tegevustoetus	400 000
Music Estonia MTÜ tegevustoetus	105 000
Muusikafestivalid ja suursündmused	440 000
Muusikakollektiivid ja kontserdikorraldajad	390 000
Järvi Festival MTÜ – Eesti dirigentide osalemine meistrikursustel	6 000
Eesti Kontsert SA tegevustoetus	4 957 608
Eesti Kontsert SA, remondifondi toetus	20 680
ERSO SA tegevustoetus	3 027 077
ERSO SA, orkestri instrumendid ja töövahendid	55 000
Eesti Filharmoonia Kammerkoor SA tegevustoetus	1 000 130
Riigikogu lisavahendid (muusika)	5 000
Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA tegevustoetus	2 468 517
Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA, edasiantavad toetused laulu- ja tantsupeo kollektiivide toetamiseks	1 000 000
Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA – Teema-aasta korraldamine	200 000
Eesti Kooriühing MTÜ, laulupeo ettevalmistamine	100 000
Eesti Meestelaulu Selts MTÜ, koorijuhtide arendamise programm	100 000
Eesti Kontsert SA tehnoloogia uuendamine	150 000
Eesti Kontsert SA, Estonia kontserdimaja remont	400 000
Eesti Filharmoonia Kammerkoor SA, klaveri soetamine	20 000
Rakvere Arvo Pärdi nimelise kontserdimaja projekteerimine	100 000
Loovisikute ja loomeliitude seaduse rakendamine (Eesti Esitajate Liit, Eesti Heliloojate Liit, Eesti Interpreetide Liit)	392 425
Eesti kultuur maailmas	277 264
EL kultuuriprogrammis osalevate Eesti projektide kaasrahastamine	22 400
KOKKU 2019	16 822 291

⁵⁵ Sh investeringutoetused, v.a Rahvusooper Estonia ja ooperi valdkond, mida kajastatakse etenduskunstide osas.

Allikas: Kultuuriministeeriumi eelarve 2019

Lisa 13.3. Valdkonna arendusorganisatsioon Music Estonia EAS-i teenustest ja vajadustest seoses loomemajandusega ning suuremate muusikaettevõtete hinnangud probleemidele ja tulevikunägemus (vastused küsitlusele)

Music Estonia hinnangul on olnud valdkonnale kõige kasulikumad arendus- ning rahvusvahelised praktikaprogrammid, tööd delegatsioonidega ja valdkonna uuringute käivitamine. Arendusprogrammid loovad võimaluse ettevõtetel areneda läbi reaalsete lisainvesteeringute võimaldamise, seejuures kaasates endale vajalikke mentoreid ja tööjõudu – sellised programmid võimaldavad edasijõudnud ettevõtetel astuda vajalikke samme oma tegevuste ja jõudluse laiendamiseks tulevikus. Koolitused on selliste programmide juures avatud kõigile valdkonna professionaalidele ning on oluline baasteadmiste arendamise vahend. Rahvusvahelised projektid, näitena Music Estonia juhtpartnerina eestveetud vahetusprogramm praktikaks kahes välisriigi muusikaettevõttes, andis hindamatu kogemuse meie noortele professionaalidele veeta pikem aeg sarnase ekspertiisiga ettevõttes ning arendas nii kontaktvõrgustikku kui ka teadmisi. Väga oluline on olnud aastate jooksul esitlusfestivalidega koostöö – nii Eesti esitlusfestivaliga TMW, kuhu toome igal aastal mitukümmend valdkonna professionaali ja kujundame koostöös konverentsiprogrammi, kui ka välisriikide esitlusfestivalidega koostöö meie artistidele ja professionaalidele paremate võimaluste loomiseks ekspordiks. Samuti oleme algatanud mitmeid uuringuid, mis võimaldavad jälgida ühelt poolt nii muusikaürituste majanduslikke mõjunäitajaid ja teisalt ka näiteks meie väikeste kontserdipaikade sotsiaalset mõju. Erinevad uuringud ja statistika on oluliseks sisendiks valdkonna üldisel arendamisel.

Tulevikus sooviks arenduskeskus näha strateegilist lähenemist keskuste toetamisele. Mis on see teenus, mida riik ostab, mida annab see valdkonnale juurde, milliseid teenuseid võiks tulevikus veel läbi arenduskeskuste osta ja kuidas võiksime näha arenduskeskuste rolli oma valdkonna strateegilise tugiüksusena tulevikus. Valdkonna arenduskeskused on oma valla esindus- ja arendusorganisatsioonid, mille eesmärgiks on toetada professionaalse ning rahvusvaheliselt tegutseva ja konkurentsivõimelise sektori arengut. Selle raames kujundatakse ümbritsevat terviklikku keskkonda, seistes oma ettevõtjate huvide eest ning võimendades nende tegevust nii siseriiklikult kui ka rahvusvaheliselt. Terviklik arusaam sektori toimimisest, strateegia ning sellest lähtuv loogiline tegevusplaan vajab stabiilset baasjõudlust, millega keskused saaksid toimetada, et otsida lisarahastusi juba konkreetsetele sisutegevustele.

Arenduskeskuste ressursid kujunevad täna nii riigi, erasektori kui ka suures mahus Euroopa rahadel. 2020. aasta eelarve ei ole heaks näiteks EAS-i ja EU rahade osas, kuna 2020. aastal oli seiskunud pea kogu rahvusvaheline tegevus ning mõlemat rahastust kasutati valdavalt 2021. aastal. Seega on keskuste baasjõudlus seotud suuresti käimasolevate projektidega, mis tähendab, et projektid katavad pea pooles mahus ka personaliga seotud kulusid, mis ei ole oma olemuselt projektipõhine tööjõud, vaid aastatega välja arendatud kompetentsidega meeskond. Omatulude teenimise seisukohalt saab arenduskeskuste sissetulek mittetulundusühinguna koosneda liikmemaksudest ja/või projektide osalustasudest ja/või sisuteenuste müügist, mis ei konkureeri oma valdkonna ettevõtete pakutuga ja ei ole seetõttu seotud hüppelise kasvuprognosisega, vaid katab näitena osaliselt käimasolevate projektide omafinantseeringu vajadusi. Kõige rohkem ootab keskus arenduskeskuste strateegilist mõtestamist ka riigi poolt – mis on nende keskuste võimaks ning kuidas saab valdkonda läbi nende toetamise jätkusuutlikult arendada.

Valdkonna arengu toetamise seisukohalt tuleks keskuse hinnangul läbi mõelda senised toetamise instrumendid, muuta need võimalikult läbipaistvaks ning ligipääsetavaks valdkonnale laiemalt. Näiteks EAS-i toetused ei ole paljudele ettevõtetele jätkuvalt ligipääsetavad toetustele kvalifitseerumise väga

kõrge lävendi tõttu ning hilisemate tulemuste mõõdikute tõttu – tuleks vaadata, kuidas need päriselt suhestuvad tegutsevate loomeettevõtetega. Ekspordifonde oleks valdkonnale juurde vaja, mis toetaksid rahvusvahelist tööstuse tegevust ning riiklikult oleks vaja selgeks teha, milline mõju on olnud senistel toetustel valdkonnale laiemalt (nt Kultuuriministeerium, Kultuurkapital) ning statistikat juurde vaadeldes hinnata, millel on valdkonnas kasvupotentsiaal ja vajaks toetamist.

Music Estonia MTÜ saab valdava osa tuludest Eesti riigilt, kuid ühingu toetavad ka EAS, välisriigid, EAÜ ja EFÜ ning teenitakse omatulu. Ühing jälgib neilt tuge saanud liikmete arengut kogudes infot majandusnäitajate kohta. Käivitamisel on iga-aastane statistiline ülevaade, mis võimaldaks saada parema ülevaate kasvust. Ühingu hinnangul hindavad nad pädevuste kasvu ja konkurentsivõime suurenemist läbi võimaluste laienemise ja toodete/teenuste kvaliteedi ja kontaktvõrgustiku suurenemise. Ühingu tegevuse tulemusel on aastatel 2016–2019 lisandunud uusi ettevõtteid, suurenenud ettevõtete konkurentsivõime, ettevõtluse ja ekspordi alane kompetents, toodete ja teenuste kvaliteet, valdkonnasisene koostöö ning on sisenetud uutele turgudele. EAS-i poolt toetatud tegevuste kaudu on suurenenud kasu saanud muusika valdkonna ettevõtete arv. Väga hea on arendusorganisatsiooni hinnangul koostöö valdkonna ettevõttega. Valdava osa teiste esindusorganisatsioonide ja liitudega hinnatakse koostööd heaks ning mõne erandiga rahuldavaks. Heaks hinnatakse ka koostööd ministeeriumide, kohalike omavalitsuste, haridusasutuste ja teiste loomevaldkondade arenduskeskustega, EAS-i ja Eesti Kultuurkapitaliga.

Riigi toetusel loomemajandust arendavatest tegevustest ja toetustest hinnati pigem piisavateks erialaseid täienduskoolitusi, ettevõtluse ja turunduse alaseid koolitusi ning ekspordivõimekuse toetamist ja ekspordialaseid koolitusi. Pigem ebapiisavateks hinnati ettevõtlusega alustamise ja tegutsevate ettevõtete kasvu toetamist, valdkonna tugistruktuuride arendamist, loomeettevõtjate tunnustamist ja väärtustamist ning kaasatust valdkonda puudutavate otsuste tegemisse, samuti EAS-i, Kultuuriministeeriumi ja Eesti Kultuurkapitali sihtkapitalide toetusi. Lähitulevikus oleks muusika arenduskeskusel ja loomeettevõtjatel keskuse hinnangul kõige enam vaja kompetentsikeskuste arendamise toetust, loomemajanduse tugistruktuuride arendamise toetust, loomemajanduse ettevõtete ekspordivõime arendamise toetust ning starditoetusi, tõenäoliselt vajatakse ka strateegia ja ärimudeli arendamise toetust, innovatsiooni arendamise toetust, loomemajanduse taristu ja tehnoloogilise võimekuse arendamise toetust ning rahvusvaheliste sündmuste ja konverentside toetust. Vajatakse väga ka ekspordi arendamise toetust, mis tähendab mobiilsuse ja sihtturgudel tegutsemise toetamist. Kui riigi otsene toetus loomemajanduse tugiüksustele peaks tulevikus vähenema, siis Music Estonia ei suudaks täita kõiki seatud ja vajalikuks hinnatud eesmärgi. Lähima 3–5 aasta jooksul kavatsetakse peatähelepanu pöörata koolituste ja seminaride korraldamisele, valdkonna kohta info kogumisele, ettevõtjate välisturgudele aitamisele ning ettevõtjate huvide esindamisele suhtluses riigiga. Käesoleval ajal takistavad arenduskeskuse tööd enim Covid-19 pandeemia jätkumine, EAS-i toetuste hilinemine loomevaldkonna tugistruktuuridele ja kultuuripoliitiline hektilisus. Arenduskeskuse hinnangud valdkonna tugevustele, nõrkustele, arenguvõimalustele ja ohtudele sisalduvad koos valdkonna ettevõtete poolt antud hinnangutega peatükis 13.5 (Tugevused, nõrkused, arenguvõimalused ja takistused).

Suuremate muusikaettevõtete hinnangud probleemidele ja tulevikunägemus (küsitluse põhjal)

Peale valdkonna arenduskeskuse (Music Estonia MTÜ) avaldasid oma arvamust muusikaettevõtluse, selle probleemide ja kitsaskohtade ning võimalike lahenduste kohta 17 Eestis tegutsevat suuremat muusikaettevõtet, kes korraldavad kontserte ja festivale ning on tegevad tuumiktegevusaladel (71-st suuremast valdkonna ettevõttest/asutusest/ühingust vastas küsitlusele 17).

Suuremad muusikaettevõtted liigitavad end valdavalt selliste ettevõtete rühma, kes toovad riigile tuntuks, loovad kuvandit ning suurendavad teiste ettevõtete turgu ja tulu ning taotleavad ärilisi eesmärgi. See suund on valdav ka lähema 3–5 aasta perspektiivis. Enam kui pooled arvamust avaldanud ettevõtetest olid eksportinud oma tooteid või teenuseid aastatel 2016–2019, kuid pigem ei olnud viimase viie aasta jooksul muutnud oma ärimudelit. Kui ärimudelit muudeti, siis see tähendas eelkõige suuremat koostööd teiste ettevõtete ja kohalike omavalitsustega, kuid ka suuremat müüki elektrooniliste kanalite kaudu, enamat digilahenduste kasutamist ja rahvusvahelist koostööd. Siseriikliku ja rahvusvahelise nõudluse osas hinnati, et suudetaks pakkuda rohkem, kui on nõudlust. Ettevõtte arengut takistasid eelkõige pandeemiaga seotud piirangud, riigipoolse finantseerimise väiksus ja prognoosimatus, liialt kõrged tööjõumaksud ja riigi heitlik maksupoliitika. Kõige ebapiisavamaks riigi poolt toetatavatest tegevustest pidasid muusikaettevõtted tegutsevate ettevõtete kasvu toetamist ja loomeettevõtete või asutuste töö tunnustamist ja väärtustamist (kolm neljast ettevõttest). Iga teine ettevõtte pidas ebapiisavaks ettevõtete vahelise koostöö toetamist teiste sektorite ja majandusvaldkondadega, Eesti Kultuurkapitali sihtkapitalide toetusi, Kultuuriministeeriumi toetusi ja üldse ettevõtete vahelise koostöö toetamist. Enim peeti piisavaks ettevõtluse ja turunduse alaseid koolitusi ja erialase hariduse taseme parandamist, kuigi viimase osas oli ülekaalus siiski rahulolematust.

Riigi poolt ellu kutsutud loomemajanduse toetusmeetmed on muusikaettevõtete hinnangul aidanud mõningaid ettevõtteid parandada majanduslikku edukust, kuid mõju ei hinnatud oluliseks. Toetuse taotlusele saadi aastatel 2016–2019 positiivne vastus enamasti Eesti Kultuurkapitali sihtkapitalidest, erasponsoritelt, Kultuuriministeeriumilt, kohalikelt omavalitsustelt ja EAS-ilt. EAS-i poolt toetatud tegevustest osalesid uuringus osalenud muusikaettevõtete töötajad enim loomeettevõtjatele arenduskeskuse kaudu pakutavates loomemajanduse alastes seminarides ja koolitustel, kasutasid teenuseid ning osalesid loome- ja teiste valdkondade vahelistes arendus- ja koostööprojektides. Osalemise tulemusel kasvasid eelkõige ettevõtete konkurentsivõime, müügitulu ja klientide arv. Osalemisest oli abi uutele turgudele sisenemisel ja partnerite kaasamisel ning abiliste ja vabatahtlike kaasamisel. Valdkonna arenduskeskusest (Music Estonia MTÜ) abi saamisele antud hinnangud jagunesid kaheks: pooled vastanutest said mõnevõrra või olulist abi, ülejäänud ei saanud abi või ei tunnistanud Music Estonia MTÜ-d valdkonna arenduskeskuseks. Lähema 3–5 aasta jooksul vajaks arendustegevusteks toetusi ja tugiteenuseid 81% suurematest muusikaettevõtetest, neist 63% kindlasti. Ettevõtete loomingu maht suureneb lähema 3–5 aasta jooksul 71%-il vastanutest ja 29%-il jääb samaks, töötajate arv suureneb 59%-l, jääb samaks 35%-il ja väheneb 6% vastanutest ning kasumlikkus suureneb 82%-il ja jääb samaks 18%-il vastanutest.

Muud ettepanekud ettevõtte/asutuse ja valdkonna arengu toetamiseks (vastused originaalkujul)

- Kõikvõimalike tehniliste toetuste (tootearendus näiteks) puhul tahab EAS näha innovatsiooni igas elemendis. See pole võimalik. Täiesti on olnud välistatud kontseptsioonid, kus mitmest erinevast objektist, funktsionaalsusest, väärtusest uuel moel kokku pandud tervik saab ka olla uudne, innovatiivne, muuta turgu, ärimudelit, klientide kasutuskogemusi jne, ja on kokku väga innovaatiline. Regionaalselt oleks hädavajalik anda mingi edu või eelis väljaspool Tallinnat toimuvale. Ja ka tegutsejatele.
- Väga oluline on valdkonna arenduskeskuste toetamine – meie ühe arenduskeskuseks võitleme rahastuse suurendamise eest juba 20 aastat, kuid selle kasv on olnud väga aeglane ja täiesti ebapiisav – riigi toetus moodustab hetkel meie eelarvest vaevalt viiendiku.
- Asutuse vaates on olukord hea aga osalt vastuses vastasin valdkonna eest üldisemalt.

- Välismaalastest loovisikute honoraridelt tulumaksustamise tühistamine. Sündmuste ja muusika huvihariduse kättesaadavus maapiirkondades samaväärselt võrreldes linnapiirkondadega ning selleks toetusmeetmete/pakettide loomine.
- Valitsus võiks teha vähem head nägu, hoolida vähem häälest ja rohkem reaalsusest. Olukorras, kus on ükskõik milline piirang, on ka tagajärjed. Sel sügis-talvel jäeti valdav osa sektorist omapäi. Hoolitakse ikkagi ainult siis, kui teha kõva häält ja lobitööd (nagu teevad Jazzkaar, Tallinn Music Week, PÖFF jms). Kui nii suure häälega tegijatel on kõik hästi ja korraldatud, siis väiksematest paistab olevat veidi suva.
- Riik ei peaks pakkuma ärilist konkurentsi.
- Olles ise käinud palju erinevatel konverentsidel, osalenud vebinaridel jne, siis olen veendumusel, et väga palju positiivset tõuget meie valdkonna arengusse annaks KOVi, ettevõtjate ja kogukondade harimine läbi konverentside, kus tutvustatakse teiste piirkondade (välismaa) toimivaid mudeleid – kuidas kogukondasid siduda, kuidas KOV ja loomevaldkond võiks koostööd teha, kuidas kultuur toetab piirkonna arengut jne. Näiteks: igas maakonnas on palju tühjana seisvaid hooneid, pindasid, objekte, mis kuuluvad KOV-ile, riigile ning on neile koormaks. KOV aga ei usalda loomeüksusi neid haldama, ei suuda leida lahendusi ega pole valmis koostööks. Ometi on välismaal palju edulugusid kus KOV, linn, riik näeb ja oskab lahendusi pakkuda, võimalusi koostööks. Ma tean, et meie piirkonnas (Saaremaal) on sedasorti probleem tugev ning selle põhjustab kitsas silmaring, rohke bürokraatia, mugav positsioon ja sellest tulenevad otsused. Teise probleemina toon välja kultuuri tugeva lahterdamise. Kultuuril ei lasta areneda, sest traditsioonide hoidmine on eelisseisus. Innovatsioon on märksõna projektitaotlustes ja arengukavas, kuid sellega ka asi piirdub. Seda probleemi on võimalik leevendada, kui osavallakogud ja kultuurimaja välised kultuuriüksused saaksid rohkem otsustusõigust.
- Kui Eesti soovib pikas perspektiivis näha talle palju kuulsust toonud klassikalise muusika head käekäiku, tuleb diferentseerida töötasud, et maailmatasemel muusikute teenistus algaks Eesti keskmisest. Valdkonna areng vajab uut ja kaasaegset kontserdimaja. Selle tulemise võimalus ning normaalne töötasu motiveerib tänaseid noori võtma ette raske tee professionaalseks muusikuks. Kui me seda ette ei näe, ei soovi seda teha, valivad andekad noored paraku teise tee.
- Riigil võiks olla selgem visioon, kuhu ja kuidas võiks valdkond areneda. Mõistmine, et kultuurivaldkond ei ole grupp ülalpeetavaid, vaid oluline osa ühiskonnast, kes panustavad märkimisväärselt ka riigi, ühiskonna ning majanduse arengusse.
- Suurendada (valdkonnaga koos) valitsusliikmete ja riigiparaadi teadlikkust kultuurivaldkonna mõjust Eesti majandusele ja ühiskonnale. Luua tugev ja valdkonnaga läbiräägitud kriisist väljumise strateegia ja tulevikuvision, eesmärgiks ei peaks kaugeltki olema üksnes järgmine abipakett, vaid ka targemad investeeringud, uut tüüpi koostööd ja valdkondadeülelised suurprojektid. Hoogustada loomemajandust ja kultuurieksporti ning kohelda tegijaid võrdselt ja läbipaistvalt selgete aluspõhimõtete, sektorile sobilike tulemusnäidikute ja mõju-uuringute alusel. Viia sisse kultuuri- ja loomesektori iga-aastased mõju-uuringud, mille eesmärgiks on teadmispõhise vundamendi ja tugeva argumentatsiooniraami loomine, mis kaitseb valdkonda marginaliseerimise ja populistlike otsuste eest tulevikus. Algatada koos teiste ministeeriumite ja omavalitsustega regionaalse arengu programme, mis aitaksid ühtlustada elu kvaliteeti üle Eesti ning looksid uusi väljundeid ja võimalusi kultuuritegijatele. Algatada innovatsiooniprogramme, mis lõimiksid Eesti kultuurivaldkonna digipöörde, rohepöörde, õiglase ülemineku ning muude tulevikusuundade partnerina Eesti arenguprotsessidesse. Tugevdada valdkonna koostööd EAS-i, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga ja Välisministeeriumiga, et tugevdada Eesti rahvusvahelist kuvandit ja (äri)diplomaatiat Eesti kultuuri edulugudega. Töötada koos valdkonna ja teiste riigistruktuuridega välja lahendus, mis tõstab hüppeliselt ja kiirelt loomevaldkonna võimekust pääseda ligi Euroopa fondide ressurssidele, eesmärgiga tuua valdkonda uusi rahalisi võimalusi, pädevusi ja partnereid. Tõsta juhtimiskvaliteeti ja eestvedamisjulgust kultuurivaldkonnas.
- Kellaajalised piirangud üritustele ja meelelahutusasutustele on põhjendamatud!